

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
I. OCENA ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO.	3
II. JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA I CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ.	27
III. ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY.	38
IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I KĄPIELISK	47
V. STAN SANITARNY PODMIOTÓW, W KTÓRYCH WYKONYWANA JEST DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZA.	57
VI. WARUNKI SANITARNO – HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY.	61
VII. STAN SANITARNY PLACÓWEK NAUCZANIA I WYCHOWANIA.	64
VIII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOSCI ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH.	72
IX. ODDZIAŁ LABORATORYJNY.	85
X.PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA	87

Marzec 2022

Szanowni Państwo

Ocena stanu bezpieczeństwa sanitarnego powiatu sandomierskiego została opracowana jak corocznie na podstawie danych uzyskanych podczas realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

Głównym celem działań Państwowej Inspekcji Sanitarnej było zapobieganie powstawaniu i szerzeniu się chorób w tym chorób zakaźnych i zawodowych, czuwanie nad bezpieczeństwem zdrowotnym żywności i wody.

Zagrożenia bezpieczeństwa sanitarnego są niezwykle zróżnicowane, nieprzewidywalne i zmienne co pokazał zakończony rok 2021.

W roku 2021 w związku z dynamicznie rozwijającą się i zmieniającą niekorzystną sytuacją epidemiologiczną rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 działania PSSE w Sandomierzu koncentrowały się na przerwaniu transmisji wirusa.

Oprócz bardzo zintensyfikowanych prac związanych z prowadzeniem dochodzeń epidemiologicznych pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarnej – Epidemiologicznej w Sandomierzu prowadzili działania informacyjno – edukacyjne dotyczące zastosowania się do wprowadzonych obostrzeń, stosowania środków ochrony indywidualnej, zachowania dystansu społecznego czy szczepień.

Chciałbym również podziękować za współpracę organom samorządowym, inspekcjom i strażom, współpraca ta w znaczący sposób wpływa na zwiększenie efektywności działań podejmowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną w zakresie zdrowia publicznego.

Zgodnie z art. 12a, ust. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (tekst jednolity: Dz. U. z 2021r. poz. 195) przedkładam Radzie Powiatu Sandomierskiego informację o stanie bezpieczeństwa sanitarnego powiatu za rok 2021.

Państwowy Powiatowy
Inspektor Sanitarny w Sandomierzu

Leszek Zbrojkiewicz

I. OCENA ZAGROŻENIA EPIDEMIOLOGICZNEGO W 2021

Rok 2021 był kolejnym rokiem zdominowanym przez pandemię spowodowaną koronawirusem SARS-CoV-2. Epidemia w Polsce rozpoczęła się przełomie lutego i marca 2020r.

W 2021r. działalność przeciwepidemiczna Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu była ukierunkowana na walkę z epidemią SARS-CoV-2 poprzez prowadzenie działań związanych z :

- opracowaniem ogniska choroby zakaźnej polegającego na ustaleniu w trakcie przeprowadzanego wywiadu epidemiologicznego źródła zakażenia, określenia populacji osób zakażonych, unieszkodliwieniu źródła zakażenia i przecięciu dróg szerzenia (np. nadzór lekarsko - pielęgniarski, nadzór epidemiologiczny, kwarantanna, izolacja osoby zakażonej / podejrzanej o zakażenie), udzielaniu instruktażu w zakresie profilaktyki zakażeń i postępowania przeciwepidemicznego w ognisku, (dystans, dezynfekcja, maseczki),
- nadzorem nad pojedynczymi przypadkami zakażenia oraz identyfikowanie większych ognisk,
- nakładaniem obowiązku kwarantanny dla osób z bezpośredniego kontaktu z osobą zakażoną SARS-CoV-2,
- kierowaniem na badania oraz współpracą z zespołami wyjazdowymi,
- zlecaniem testów,
- aktywnym doradztwem w zakresie stosowania zasad sanitarnych dla osób prywatnych i instytucji takich jak szkoły, sklepy, punkty usługowe, urzędy administracji.

Zadania nałożone na Inspekcję Sanitarną w związku z epidemią SARS-CoV-2, wielokrotnie w ciągu roku były modyfikowane poprzez wydawane nowe wytyczne i rozporządzenia.

Ponadto w 2021 r sprawowano bieżący nadzór w zakresie zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, obejmujący między innymi:

- stały monitoring sytuacji epidemiologicznej, opracowywanie ognisk chorób zakaźnych, w tym zbiorowych zatruc pokarmowych,
- prowadzono rejestrację chorób zakaźnych zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (ICD - 10) oraz Definicjami Chorób Zakaźnych w Unii Europejskiej.

- sprawowano nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych oraz egzekwowanie obowiązku poddania się szczepieniom ochronnym przez osoby zobowiązane,
- sprawowano nadzór nad przechowywaniem szczepionek służących do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych,
- prowadzono nadzór nad realizacją programu obowiązkowych szczepień ochronnych

1. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie chorób zakaźnych

Jednym z podstawowych zadań realizowanych przez Państwową Inspekcją Sanitarną jest zwalczanie i zapobieganie chorobom zakaźnym. Ustawa dnia 05.12.2008r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi określa zasady i tryb zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, zasady rozpoznawania i monitorowania sytuacji epidemiologicznej, podejmowania działań przeciwepidemicznych i zapobiegawczych. Zgodnie z jej artykułem Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny jest zobowiązany prowadzić rejestr zakażeń, zachorowań na choroby zakaźne i ich podejrzeń, zgonów z powodu zakażenia lub choroby zakaźnej oraz przypadków stwierdzenia dodatnich wyników badań laboratoryjnych, podlegających obowiązkowi zgłoszenia przez podmioty lecznicze.

Rejestracja chorób zakaźnych i zakażeń u ludzi prowadzona jest zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Chorób ICD-10 oraz w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Na jej podstawie sporządzane są sprawozdania statystyczne: dwutygodniowe, kwartalne, roczne o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach MZ-56, miesięczne, kwartalne i roczne raporty o zachorowaniach oraz podejrzaniach zachorowań na niektóre choroby zakaźne i sprawozdania o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę (dziennie, tygodniowe, kwartalne, roczne). Przepisy ustawy stosuje się do zakażeń i chorób zakaźnych, których wykaz jest określony w załączniku nr 1 do ww. ustawy.

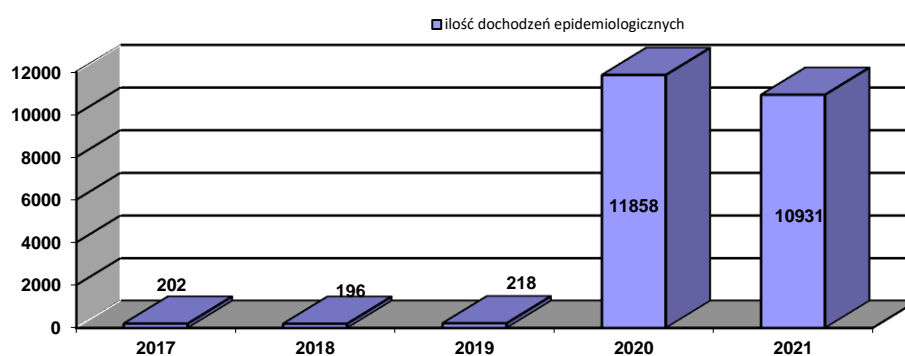
Analiza sytuacji epidemiologicznej powiatu sandomierskiego w roku 2021 została oparta na danych zawartych w sprawozdaniu MZ-56 o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach oraz na sprawozdaniu o zachorowaniach i podejrzaniach zachorowań na grypę MZ-55.

Z terenu powiatu sandomierskiego w 2021r. do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu zgłoszono 5164 przypadków podejrzeń lub zachorowań na choroby zakaźne. Z tego ponad 4828 zakażeń wirusem SARS-CoV-2.

W przypadkach podejrzeń lub zachorowań na choroby zakaźne w 2021 roku przeprowadzono 10931 dochodzeń epidemiologicznych .

Dochodzenia przeprowadzane były w tych jednostkach chorobowych, w których wymagane jest: ustalenie źródła zakażenia,

- wykrycie czynnika etiologicznego powodującego zachorowanie,
- objęcie nadzorem osób kontaktujących się z chorym lub podejrzanym o zakażenie,
- ustalenie stanu zdrowia zwierzęcia podejrzanego o zakażenie wścieklizną, w celu podjęcia ostatecznej decyzji dotyczącej szczepienia osoby pogryzionej przez to zwierzę,
- przeprowadzenie kwalifikacji zachorowań, zgodnie z definicjami przypadków chorób zakaźnych dla potrzeb nadzoru epidemiologicznego.

Wykres .1 Ilość przeprowadzonych dochodzeń epidemiologicznych w latach 2017 -2021

W roku 2021 na terenie powiatu sandomierskiego sytuację epidemiologiczną w zakresie chorób zakaźnych innych niż zakażenia SARS CoV-2 , r. można określić jako stabilną.

Nie obserwowano epidemicznego występowania chorób zakaźnych, nie rejestrowano przypadków chorób wymagających uruchamiania systemu wczesnego ostrzegania takich jak: cholera, dżuma, ospa prawdziwa.

Zachorowania i zapadalność na wybrane choroby zakaźne i zatrucia w powiecie sandomierskim w latach 2019, 2020 i 2021 przedstawia tabela nr 1 .

Tab. 1 Zachorowania i zapadalność na wybrane choroby zakaźne i zatrucia w powiecie sandomierskim w latach 2020 i 2021

Kod wg ICD-10	Jednostka chorobowa	2020		2021	
		Liczba zachorowań	zapadalność *	Liczba zachorowań	zapadalność *
A02.0	Salmoneloza zatrucie pokarmowe	10	13,03	14	18,34
A02.1	Salmoneloza posocznica			1	1,31
A04.0-2	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe bieunkotwórcze			1	1,31
A04.4	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>E. coli</i> inną i bno	4	5,21	2	2,62
A04.7	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez <i>Clostridium difficile</i>	6	7,81	7	9,169
A04.8	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe inne określone	2	2,60	3	3,92
A04.9	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe inne nieokreślone			1	1,31
A04	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	4	5,21	6	7,85
A.07.1	Giardioza (lamblioza)	-	-	-	-
A08.0	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy	10	13,03	13	17,03
A08.1	Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez norowirusy	10	13,03	30	39,29
A08.2-3	Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone	4	5,21	12	15,72
A08.4	Wirusowe zakażenia jelitowe nieokreślone	21	27,37	33	43,22
A08.0-4	Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	31	40,4	66	86,45
A09	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe bno, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu ogółem	4	5,21	21	27,51
	Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe bno, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu w tym u dzieci do lat 2	1	1,30	7	9,16
A31	Mikobakteriozy- inne i bno	-	-	-	-
A28.2	Jersinioza pozajelitowa	1	1,3	-	-
A37	Krztusiec	-	-	-	-
A38	Płonica (szkarlatyna)	8	10,43	1	1,31
A.39.0	Choroba meningokokowa inwazyjna	1	1,30	-	-
A46	Choroba wywołana przez streptococcus pyogenes inwazyjna ogółem	-	-	2	2,62
A51	Kiła wczesna			1	1,31
A69.2	Borelioza (choroba z Lyme)	11	14,33	8	10,48
Z24.2;Z28	Styczność i narażenie na wściekliznę / potrzeba szczepień ¹¹⁾	21	27,37	18	23,58
A84	Kleszczowe zapalenie mózgu			1	1,31
A86	Inne wirusowe zapalenie mózgu nieokreślone	-	-	2	2,62
A87.1;B02.1	Wirusowe zapalenie opon mózgowych inne określone i nieokreślone	1	1,30	-	-
B01	Ospa wietrzna	179	233,3	77	100,9
B15	Wirusowe zapalenie wątroby typu A			1	1,31
B18.0-1	Wirusowe zapalenie wątroby typu B– przewlekłe i bno			-	
B18.3	Wirusowe zapalenie wątroby typu C przewlekłe i bno	2	2,60		
Z21	Nowo wykryte zakażenia HIV	-	-	2	2,62
B26	Świnka (nagminne zapalenie przyusznic)	3	3,91	1	1,31
A40.3	Choroba wywołana przez <i>streptococcus pneumoniae</i> inwazyjna posocznica			1	1,31

Kod wg ICD-10	Jednostka chorobowa	2020		2021	
		Liczba zachorowań	zapadalność *	Liczba zachorowań	zapadalność *
G00.9; G04.2	<i>Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/ lub mózgu inne, nieokreślone</i>	2	2,606	-	-
G03	<i>Zapalenie opon mózgowych inne i nieokreślone</i>	1	1,303	1	1,31
	Covid 19	2302	3000	4828	6324

* obliczono na 100 tysięcy mieszkańców

Pogrubiono w przypadkach gdy współczynnik zachorowalności wzrósł w porównaniu do 2020 roku.

W 2021r organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej nie zarejestrowały wystąpienia na terenie powiatu sandomierskiego przypadków: wirusowego i bakteryjnego zapalenia opon mózgowych, brucelozy, wągrzycy, włośnicy, legionelozy, encefalopatii gąbczastych, malarii, pryszczycy, duru brzuszego, paraduru, czerwonej bakteryjnej, poliomyelitis, ostrych porażnień wiotkich u dzieci w wieku 0-14 lat, wścieklizny, odry, błonicy, tężca, bąblowicy.

Natomiast w porównaniu z latami ubiegłymi odnotowano przypadki: salmonellozy – posocznica (A02.1), inne bakteryjne zakażenia jelitowe biegunkotwórcze (A04.0-2), inne bakteryjne zakażenia jelitowe nieokreślone (A04.9), choroba wywołana przez streptococcus pyogenes inwazyjna (A46), kiła wczesna (A51), kleszczowe zapalenie mózgu(A84), inne wirusowe zapalenie mózgu nieokreślone (A86), WZW typ A (B15), nowo wykryte zakażenia HIV (Z21), choroba wywołana przez streptococcus pneumoniae inwazyjna posocznica (A40.3)

1.0. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie zakażenia wirusem SARS-CoV-2 (choroba COVID-19)

Pandemia koronawirusa trwająca od marca 2020 r. do nadal wymogła na pracownikach powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych posiadanie aktualizowanej wiedzy na temat koronawirusa i postępowania z nim. Dlatego pracownicy wszystkich sekcji PSSE oprócz realizacji obowiązków i zadań ustawowych uczestniczyli w działaniach dotyczących zapobieganiu rozprzestrzeniania się wirusa.

Na bieżąco monitorowano sytuację epidemiologiczną w kraju i na świecie, pracownicy pełnili dyżury przez 7 dni w tygodniu w godz. 7- 21, odpowiadając na liczne pytania mieszkańców naszego powiatu nt. spraw związanych z koronawirusem (kwarantanny, badania laboratoryjne, szczepienia ect.) przeprowadzano wywiady epidemiologiczne, wprowadzano dane osób objętych kwarantanną do teleinformatycznego system SEPIS.

Realizowano zadania wynikające z aktualnej sytuacji epidemiologicznej w powiecie sandomierskim, związane z zapobieganiem, zwalczaniem oraz minimalizacją skutków COVID-19. Zadania te były w ciągu roku modyfikowane poprzez wydawane przez GIS i Ministerstwo Zdrowia nowe wytyczne i rozporządzenia, ale ukierunkowane na walkę z epidemią SARS-COV-2 poprzez:

- prowadzenie dochodzeń epidemiologicznych,
- nadzór nad przypadkami zachorowań i zakażeń koronawirusem, w tym identyfikowanie ognisk zbiorowych,
- współpracę z podmiotami leczniczymi działającymi na terenie powiatu,
- bieżącą aktualizację strony internetowej Stacji, gdzie zamieszczano wytyczne i zarządzenia Głównego Inspektora Sanitarnego.
- przekazywanie informacji, wytycznych i doradztwo w zakresie zasad sanitarnych dla osób prywatnych i różnych instytucji jak: szkoły, obiekty użyteczności publicznej, podmioty lecznicze, obiekty obrotu żywnością, domy pomocy społecznej,
- nakładanie obowiązku kwarantanny dla osób z kontaktu z osobą zakażoną SARS- CoV- 2,
- sporządzanie wykazu osób do pobierania prób w kierunku SARS-CoV-2 przez zespół RM (na podstawie skierowań do zol/dps lub zgłoszeń lekarzy)
- koordynowanie działań związanych z poborem wymazów w kierunku SARS-CoV-2 od nauczycieli uczestniczących w egzaminie maturalnym i ośmioklasisty,
- współpracę z OPS w celu objęcia pomocą osób przebywających na kwarantannie,
- współpracę z Komendą Powiatową Policji nad przestrzeganiem obowiązku kwarantanny mieszkańców naszego powiatu,
- nakładanie kar na osoby nieprzestrzegające przepisów p/ epidemicznych COVID-19,
- przeprowadzanie kontroli dotyczących przestrzegania przepisów p/ epidemicznych COVID-19 w obiektach handlowych i usługowych (kontrole przeprowadzane przez organy PIS samodzielnie i wspólnie z Policją),
- podejmowanie w Systemie Ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej (SEPIS) zgłoszeń różnych spraw związanych z tematyką COVID-19 w godz. od 7:25 do 21:00 przez 7 dni w tygodniu.

W związku z powyższymi zadaniami pracownicy PSSE w Sandomierzu w 2021 r.:

- przeprowadzili **2165** kontroli dot. stosowania przepisów prawa odnoszących się do obowiązującego w Polsce stanu epidemii (tzw. Check Listy). Podczas kontroli,

przeprowadzanych samodzielnie bądź wspólnie z funkcjonariuszami Policji, pracownicy PSSE poddawali ocenie realizację wymogów dotyczących m.in. zapewnienia dostępności środków do dezynfekcji w obiektach, zasłaniania ust i nosa przez pracowników obsługi, przestrzegania limitów gości uczestniczących w imprezach okolicznościowych. W trakcie kontroli nałożono łącznie 5 mandatów karnych (1 odmowa przyjęcia mandatu) za brak środków do dezynfekcji rąk oraz za brak maseczek lub niewłaściwe ich używanie.

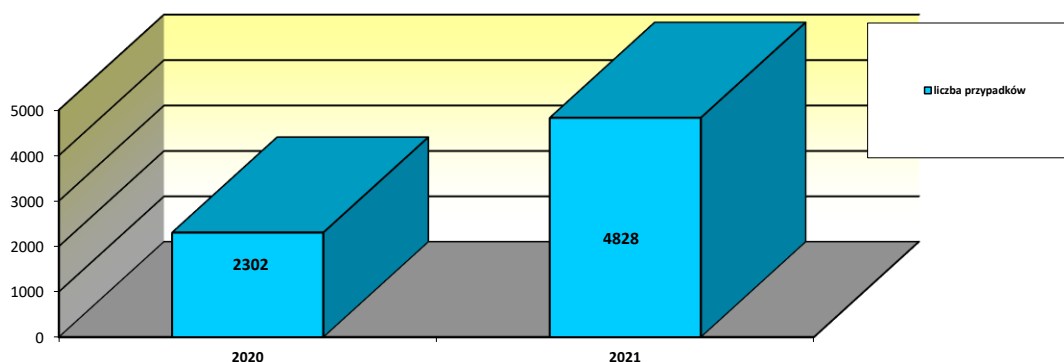
- Nałożono 2 kary pieniężne w związku z nieprzestrzeganiem przez osoby obowiązkowej kwarantanny

Ogólnie w 2021 r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 4828 przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2 (w 2020 r. - 2302 przypadki):

- w I kwartale 2021-1912 przypadki, (w 2020 -0 przypadków),
- w II kwartale - 966 zakażenia, (w 2020 -11 przypadki),
- w III kwartale - 56 przypadków (w 2020 -19 przypadków),
- w IV kwartale - 1894 zakażeń. (w 2020 -2272 przypadków),

Zapadalność na COVID-19 dla powiatu sandomierskiego wynosiła 6324/100 tys. mieszkańców, zapadalność dla Polski wynosiła 7374,37/ 100 tys. ludności.

Zakażenia SARS COV 2 w powiecie sandomierskim przedstawia wykres .

Wykres 2. Ilość zakażeń SARS COV2 i w powiecie sandomierskim w latach 2020-2021

W roku 2021 do PSSE w Sandomierzu zgłoszono zgon 160 osób. (w 2020 – 50) U osób tych w karcie zgonu lekarz stwierdzający zgon określił jako jedną z przyczyn zgonu (przyczyna wyjściowa, przyczyna pośrednia i przyczyna bezpośrednia) zakażenie wirusem SARS COV 2 (U07.1)

Na terenie powiatu sandomierskiego podczas trwania epidemii wystąpiły ogniska zbiorowych zachorowań w różnych instytucjach:

- w 2021 r. rejestrowano je głównie w szkołach/przedszkolach, placówkach ochrony zdrowia, w placówkach pobytu zbiorowego (ZOL, DPS), w zakładach pracy,
- w 2020 r. ogniska zbiorowe głównie rejestrowano w placówkach pobytu zbiorowego (ZOL, DPS, placówki ochrony zdrowia -szpital).

Jednak w większości zarejestrowane ogniska zbiorowe to małe ogniska domowe lub przypadki zakażeń występujące m.in. na terenach zakładów pracy, które nie musiały być powiązane ze sobą epidemiologicznie i gdzie mogło występować jednocześnie kilka źródeł zakażenia.

Przez cały okres pandemii pracownicy PSSE w Sandomierzu opracowywali i przesyłali do odpowiednich instytucji raporty o bieżącej sytuacji epidemiologicznej w powiecie sandomierskim w zakresie COVID-19.

W związku z działaniami podejmowanymi w celu zapobiegania, przeciwdziałania i zwalczania wirusa SARS-CoV-2 pracownicy Stacji na bieżąco pracowali w systemach informatycznych EWP, SEPIS, SRWE.

Od momentu wprowadzenia systemu SEPIS (w IV kwartale 2020 r.) sprawy związane z COVID-19 są zgłaszane przez obywateli online poprzez formularz na stronie <https://www.gov.pl/web/gov/zglos-kwarantanne> lub poprzez infolinię obsługującą Centrum Kontakt Państwowej Inspekcji Sanitarnej: +48 22 25 00115 umożliwiając obywatelom szybki i sprawny kontakt z Inspekcją Sanitarną w sprawach zakażenia/podejrzenia zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2.

Napływające w systemie SEPIS zgłoszenia były podejmowane do realizacji przez pracowników PSSE w godzinach od 7:25 do 21:00 przez 7 dni w tygodniu z zachowaniem wymaganego terminu podjęcia spraw, tj. w ciągu 3 godzin od daty i godziny dodania zgłoszenia do systemu.

Pierwsze zgłoszenie w systemie SEPIS skierowane do realizacji przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sandomierzu zostało dodane do systemu w dniu 27.10.2020 r. Do końca 2020 r. wpłynęło 210 spraw. W 2021 r. ogółem za pośrednictwem formularza zgłoszenie lub kwarantanna/bliski kontakt wpłynęło do opracowania 1911 spraw związanych z tematyką COVID-19, w tym 347 zgłoszenia z instytucji (głównie szkół) zgłaszające osoby z bliskiego kontaktu z „plusem”.

W grudniu 2020 r. została także wprowadzona funkcjonalność związana z informacją w systemie SEPIS o osobach z pozytywnym wynikiem badania w kierunku SARS-CoV-2. Do

31.12.2020 – przez system SEPIS pojawiła się informacja o 324 przypadkach osób pozytywnym wynikiem badania. Z osobami tymi przeprowadzono wywiady epidemiologiczne celem pozyskania niezbędnych informacji i ewentualnego poddania kwarantannie współmieszkańców i osób z kontaktu z „plusem”. W 2021r. w systemie pojawiły się informacje o 4780 osobach z pozytywnym wynikiem badania.

W obecnej sytuacji epidemiologicznej systemu SEPIS i EWP są podstawowymi narzędziami pracy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Globalna pandemia COVID-19, spowodowana rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2, zmusiła społeczeństwo do zmian w każdej właściwie płaszczyźnie życia codziennego, od pracy czy nauki, po spędzanie czasu wolnego i życie rodzinne.

1.1. Choroby zakaźne wieku dziecięcego

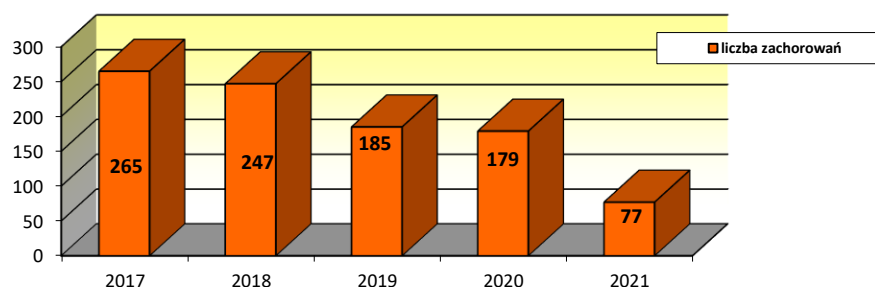
Choroby wieku dziecięcego to choroby wirusowe i bakteryjne, które przechodzi niemal każde dziecko. Do tej grupy chorób zalicza się, m.in.: ospa wietrzna, różyczka, nagminne zapalenie przyusznic (świnka), szkarlatyna.

- **Ospa wietrzna**

Ospa wietrzna to choroba zakaźna wywołana przez wirusa ospy wietrznej *Varicella-zoster virus*. Źródłem zakażenia jest chory człowiek. Ospa wietrzna to ostra choroba zakaźna przebiegająca z charakterystyczną polimorficzną wysypką grudkowo-pęcherzykową.

W 2021 r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 77 zachorowań (w 2020 – 179). Zapadalność w woj. powiecie sandomierskim wyniosła 100,9/100 tys. ludności (w 2020 - 233,3 /100 tys. ludności), a w Polsce – 150,37/100 tys. ludności (w 2020r. – 186,60/100tys. ludności).

Na utrzymującą się wysoką zapadalność wpływa brak szczepienia przeciw ospie wietrznej w kalendarzu obowiązkowych szczepień ochronnych, z wyjątkiem wskazanych w PSO, wybranych grup dzieci do ukończenia 12 roku życia. W 2021 roku przeciwko ospie wietrznej zaszczepiono w ramach szczepień zalecanych –73 dzieci.

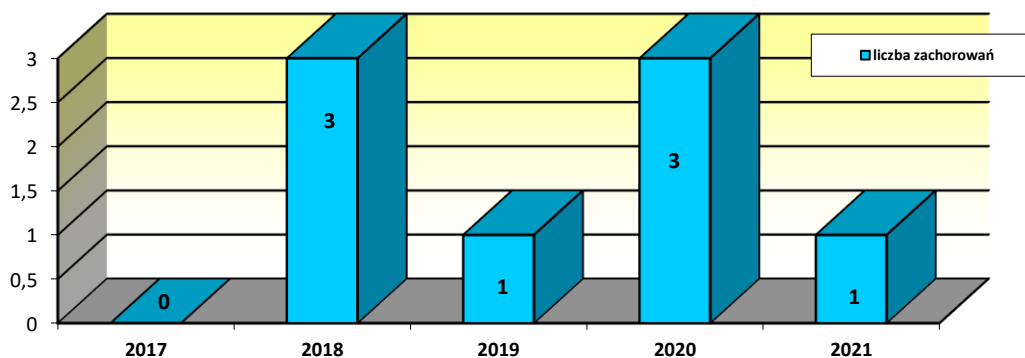

Wykres 3. Liczba zachorowań na ospę wietrzną w latach 2017-2021 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **Nagminne zapalenie przyusznic (świnka)**

Świnka jest ogólnoustrojową chorobą wywołaną zakażeniem wirusem świnki (paramyksowirus) przebiegającą z zajęciem narządów gruczołowych (najczęściej ślinianek, niekiedy trzustki, rzadziej układu nerwowego). Źródłem zakażenia jest chory człowiek. Zakażenie jest powszechne, ale u 20–40% zakażonych choroba przebiega bezobjawowo. W Polsce występuje coraz rzadziej ze względu na wprowadzone powszechne szczepienia dzieci.

W 2021r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 1 zachorowanie na świnkę (w 2020 – 3 przypadki). Zapadalność na świnkę w powiecie sandomierskim wynosiła 1,31/100tys.ludn (2019- 3,91/100 tys.ludn). W Polsce w 2021r zarejestrowano 484 zachorowań na świnkę ,zapadalność wyniosła 1,26/100 tys. ludności.

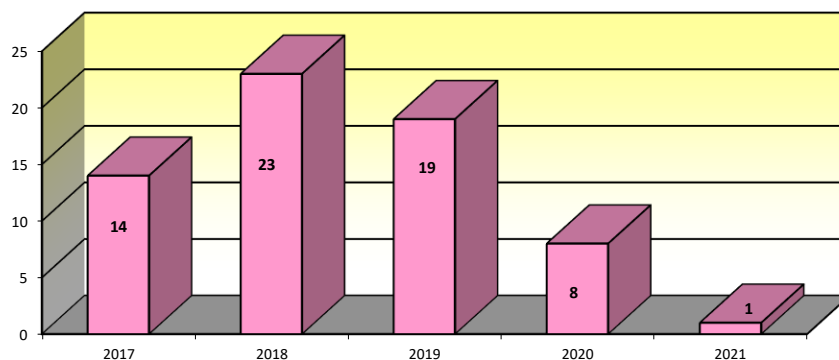

Wykres 4 Zachorowania na świnkę w latach 2017-2021 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **A38 - Płonica (szkarlatyna)**

Płonica (szkarlatyna) jest ostrą chorobą zakaźną wywołaną przez bakterie – paciorkowce hemolizujące grupy A. Okres wylęgania choroby jest krótki, trwa przeważnie 2 – 5 dni. Płonica szerzy się drogą bezpośrednią (wskutek kontaktu z osobą kaszlącą bądź kichającą) lub pośrednio (przez przedmioty, zakażony pył lub żywność).

W 2021r.w powiecie sandomierskim zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na płonicę. (w 2020 – 8). Zapadalność w powiecie sandomierskim wyniosła 1,31/100tys. ludności, zapadalność w 2020r. – 10,43/100tys.ludności, natomiast zapadalność krajowa w 2021 wyniosła 6,91/100tys.ludności).

Wykres 5. Liczba zachorowań na płonice w latach 2017-2021 na terenie powiatu sandomierskiego

• **Biegunki u dzieci do lat 2 (A04;A08;A09)**

(A04) Inne bakteryjne zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2, z wyłączeniem salmonelozy

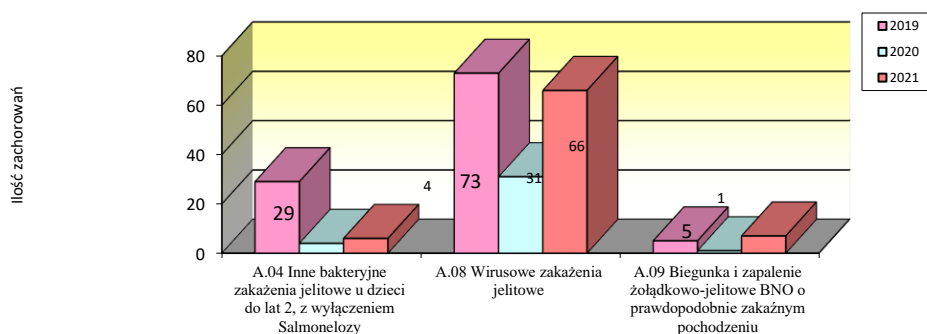
W 2021 r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 6 przypadków innych bakteryjnych zakażeń jelitowych u dzieci do lat 2 (2020- 4 przypadki). Współczynnik zapadalności dla powiatu wyniósł 7,85/100 tys. ludności (w 2020 r. – 5,21/100 tys. ludności), a współczynnik zapadalności dla Polski wynosi 0,81/100 tys. dzieci w tej grupie wiekowej.

(A08.0-4)Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2

W 2021r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 66 przypadków (2020-31). Współczynnik zapadalności dla powiatu wyniósł 86,45/100 tys. ludności (w 2020r. –40,4/100 tys), a współczynnik zapadalności dla Polski wynosił 1354,42/100 tys. dzieci w tej grupie wiekowej.

(A09) Biegunka i zapalenie żołądkowo-jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu u dzieci do lat 2

W 2021r. w powiecie sandomierskim zarejestrowano 7 przypadków zachorowania (w 2020-1 przypadek) . Współczynnik zapadalności dla powiatu wyniósł 9,16/100 tys. ludności (w 2020r. –1,30/100 tys. ludności), a współczynnik zapadalności Polsce 1261,53/100 tys. dzieci w tej grupie wiekowej. Zakażenia jelitowe dzieci mogą stanowić miarę poziomu opieki nad dziećmi w zakresie higieny gospodarstw domowych.

Wykres 6. Liczba zachorowań na biegunki u dzieci do lat 2 (A04;A08;A09) w latach 2018-2021 na terenie powiatu sandomierskiego.

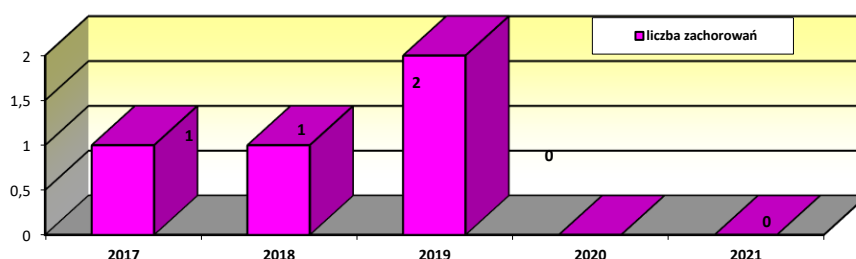
1.2. Sytuacja epidemiologiczna w zakresie innych, wybranych jednostek chorobowych w powiecie sandomierskim

- **Krztusiec**

Krztusiec jest ostrą chorobą zakaźną górnych dróg oddechowych układu oddechowego wywołaną przez bakterie - pałeczki Gramm ujemne *Bordetella pertussis*. Charakterystycznym objawem choroby jest długotrwanie utrzymujący się napadowy kaszel z wydzieleniem lepkiej plwociny.

Jedynym źródłem zakażenia jest chory człowiek. Zakażenie następuje drogą powietrzno-kropelkową. W wyniku kontaktu z chorą osobą zakażeniu ulega do 90% nieuodpornionych osób.

W 2021r. podobnie jak w roku ubiegłym w powiecie sandomierskim nie zarejestrowano przypadku krztuśca (w 2019r. – 2 przypadki). Zapadalność na krztusiec dla Polski w 2021 roku wynosiła – 0,47/100 tys. ludności .

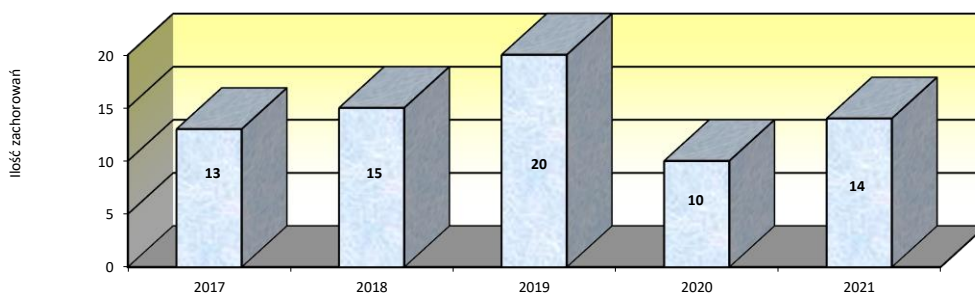
Wykres 7. Zachorowania na krztusiec w latach 2017-2021 na terenie powiatu sandomierskiego.

W Polsce zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych szczepienia przeciwko krztuścowi są obowiązkowe. Wrażliwość na zakażenia osób nieuodpornionych za pomocą szczepień ochronnych jest powszechna. Przebycie krztuśca pozostawia długotrwałą odporność organizmu, ale powtórne zachorowanie jest możliwe. Przyczyną zachorowań jest stopniowy (po 5 – 7 latach) spadek odporności po szczepieniu podstawowym i brak stosowania dawek przypominających w starszych grupach wiekowych.

- **Salmonelozy –zatrucie pokarmowe.**

Do najczęściej spotykanych zatruc pokarmowych należą salmonelozy. To zatrucia wywołane przez bakterie – pałeczki Salmonella. U zdrowego człowieka zakażenie niewielką ilością bakterii może przebiegać bezobjawowo. Większa dawka zarazków wywołuje najczęściej kilkudniowe dolegliwości żołądkowo-jelitowe. Objawy chorobowe występują zwykle po 6 -72 godzinach, od spożycia zakażonej żywności i są to: bóle brzucha, gorączka, czasem nudności i wymioty.

W 2021 roku sytuacja epidemiologiczna zachorowań nieznacznie się pogorszyła, na terenie powiatu sandomierskiego odnotowano 14 przypadków zachorowań na tę chorobę (2020- 10). Współczynnik zapadalności na salmonellozę w powiecie sandomierskim w roku 2021 - wynosił 18,34/100tys. ludności. Krajowy współczynnik zapadalności na salmonellozę w 2021r wynosił – 21,56/100 tys. ludności.

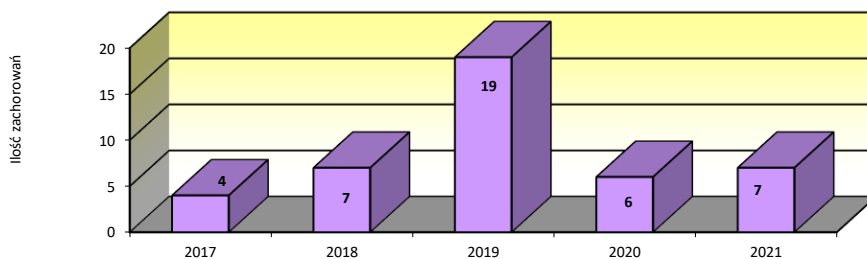

Wykres 8 Zachorowania na salmonellozy w latach 2017-2021 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **Zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile***

Clostridium difficile jest bakterią występującą powszechnie w środowisku naturalnym (w glebie, w wodzie), a także w przewodzie pokarmowym niektórych gatunków zwierząt. U niemowląt i małych dzieci ta beztlenowa bakteria stanowi część flory fizjologicznej, nie wywołując zazwyczaj objawów choroby. U osób dorosłych *Clostridium difficile* jest przyczyną schorzeń przewodu pokarmowego o różnym stopniu nasilenia objawów. Powodować może łagodne biegunki, ale zarazem ciężkie zapalenia jelita grubego. Wodnistej biegunce towarzyszy zwykle podwyższona temperatura ciała oraz bóle brzucha. Za wymienione objawy odpowiedzialne są przede wszystkim dwie toksyny A i B, będące białkami wytwarzanymi przez bakterie *Clostridium difficile*. Czynnikiem ryzyka zakażenia *Clostridium difficile* jest zaawansowany wiek, hospitalizacja oraz długotrwała antybiotykoterapia pacjenta, zwłaszcza antybiotykami o szerokim spektrum działania.

W powiecie sandomierskim w 2021r. zarejestrowano 7 przypadki zakażenia *Clostridium difficile* (2020 – 6). Powiatowy współczynnik zapadalności na inne bakteryjne zakażenia jelitowe wywołane przez *Clostridium difficile* wynosił 9,16/100 tys. ludności, (2020- 7,81/100tys. ludności), zapadalność w Polsce w 2021 r. kształtowała się na poziomie 55,14/100 tys. ludności.

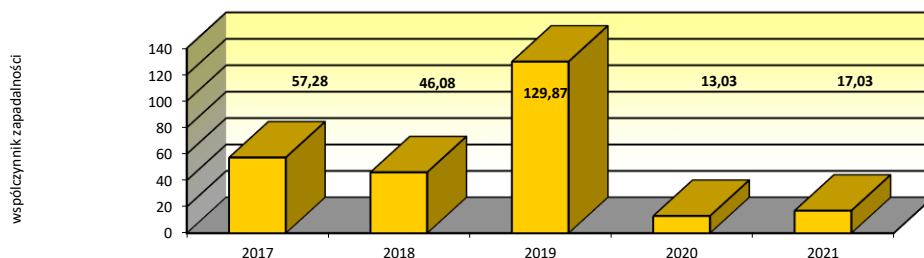

Wykres 9 Zakażenia *Clostridium difficile* w latach 2017-2021 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy**

Najczęstszą przyczyną ostrych biegunek, są zakażenia wirusowe, a wśród nich rotawirusowe. Największe nasilenie infekcji tymi wirusami chorobotwórczymi w klimacie umiarkowanym notuje się późną jesienią i zimą - ok. 80% zachorowań. Do zakażenia dochodzić więc może za pośrednictwem brudnych rąk, wody, pokarmu.

Sytuacja epidemiologiczna wirusowych zakażeń jelitowych wywołanych przez rotawirusy bez zmian. Liczba stwierdzonych przypadków w roku 2021 – 13, w roku 2020 -10 przypadków. Współczynnik zapadalności dla powiatu sandomierskiego w 2021 wynosił– 17,03/100 tys. ludności,(w roku 2020- 13,03/100 tys. ludności). Średnia krajowa zapadalność na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy w 2021 wynosiła 19,28/100.tys. ludności

Wykres 10 .Współczynnik zapadalności na wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy w latach 2017-2021 na terenie powiatu sandomierskiego.

- **Ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową**

W 2021 roku w woj. świętokrzyskim zarejestrowano 1 ognisko chorób przenoszonych drogą pokarmową (w 2020r. – 3). Ogniska wystąpiły po spożyciu posiłków domowych przygotowywanych w mieszkaniu prywatnych .

Czynnikiem etiologicznym, który wywołał ogniska chorób przenoszonych drogą pokarmową było zakażenie pałeczkami Salmonella . Narażonych na zachorowanie w ognisku było 3 osoby z tego zachorowało 2 osoby.

- **Wirusowe Zapalenie Wątroby**

Wirusowe zapalenia wątroby (WZW) to grupa chorób zakaźnych wywołanych przez hepatotropowe wirusy powodujące zapalenie wątroby. Choroby te wywoływane są najczęściej przez wirusy: HAV, HBV, HCV.

- **Wirusowe zapalenie wątroby typu A**

Wirusowe zapalenia wątroby (WZW) to choroba zakaźna wywołana przez hepatotropowy wirus HAV powodujące zapalenie wątroby (tzw. żółtaczka pokarmowa lub choroba brudnych rąk). W powiecie sandomierskim odnotowano 1 zachorowanie na WZW typ A., (poprzednie zachorowanie wystąpiło w roku 2018).

W Polsce w 2021 roku zarejestrowano 90 zachorowań na WZW typ A (w 2020r. – 111 zachorowań). Zapadalność/wykrywalność WZW A w 2021 r. w powiecie sandomierskim wyniosła 1,31/100 tys. (w 2020 r. – 0), a w Polsce 0,23/100 tys. ludności (w 2020 r. – 0,29/100 tys.).

Zachorowanie wystąpiło sporadycznie na terenie miasta Sandomierza. Osoba chora nie była wcześniej szczepiona przeciw wzv typu A.

W 2021r. podobnie jak w roku 2020r. w powiecie sandomierskim nie zarejestrowano zachorowania na **WZW typ B**. Aktualna dobra sytuacja epidemiologiczna WZW B wynika z powszechności obowiązkowych szczepień dzieci, popularności szczepień zalecanych przed zabiegami operacyjnymi, a także stale poprawiających się warunków świadczenia usług w sektorze ochrony zdrowia.

W 2021 roku w powiecie sandomierskim nie zarejestrowano zachorowania na **WZW typu C**. w roku 2020 -2 Współczynnik zapadalności na WZW typ C – 3,21/ 100 tys. ludności

Choroby szerzące się drogą krwi wymagają stałego nadzoru. PPIS w Sandomierzu realizuje działania mające na celu poprawę sytuacji epidemiologicznej tych zachorowań poprzez wzmożony nadzór nad procesami dezynfekcji i sterylizacji przy zabiegach wykonywanych z naruszeniem ciągłości tkanek, propagowanie szczepienia p/ WZW B, a także prowadzenie akcji oświatowych na temat sposobów uniknięcia zakażeń HBV, HCV.

Z uwagi na brak swoistych metod zapobiegania zakażeniom HCV w drodze szczepień ochronnych, jedynie działania nieswoiste polegające na wdrażaniu i utrzymywaniu wysokich standardów higieniczno-sanitarnych wykonywania świadczeń medycznych oraz innych

zabiegów przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek, mogą zapobiec szerzeniu się zachorowań na WZW C.

Realizowane są działania w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego, mające na celu poprawę warunków sanitarnych udzielania świadczeń zdrowotnych oraz w zakresie sterylizacji narzędzi i dezynfekcji pomieszczeń i urządzeń. Podmioty wykonujące działalność leczniczą są zobowiązane do opracowywania i wdrażania wewnętrznych procedur postępowania minimalizującego ryzyko szerzenia się zakażeń związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, w tym wywołanych przez wirus HCV, HBV, HIV i innych patogenów szerzących się drogą naruszenia ciągłości tkanek.

- **Zakażenia HIV i zachorowania na AIDS**

W 2021 na terenie powiatu sandomierskiego zarejestrowano 2 przypadki nowo wykrytego zakażenia HIV (w roku 2020- 0). W Polsce wykryto- 1341 przypadków, Współczynnik zapadalności powiatu 2.62/100tys ludności . Współczynnik zapadalności dla Polski -3,50/100 tys. ludności.

- **Kiła wczesna**

W 2021r w powiecie sandomierskim wykryto 1 przypadek kiły wczesnej (ostatnie zachorowanie w roku 2018). Zapadalność na kiłę wczesną dla powiatu sandomierskiego wynosi – 1,31/100 tys ludności , zapadalność dla Polski 1,45/100 tys ludn. (555 przypadków).

- **Borelioza**

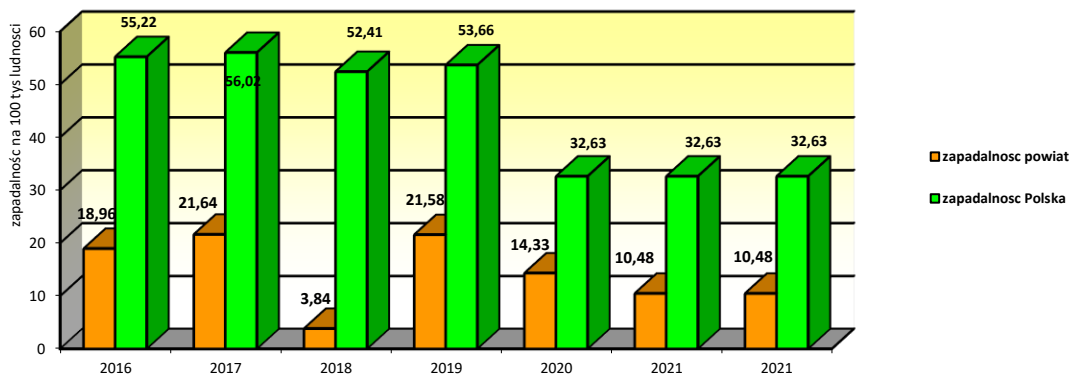
Borelioza z Lyme to wieloukładowa choroba zakaźna, wywołana przez krętki *Borrelia burgdorferi*. Jest to przenoszona przez kleszcze zakaźna odzwierzęca. Na występowanie zachorowań na boreliozę mają wpływ prawdopodobnie 3 główne czynniki:

- spędzanie przez ludzi większej ilości czasu na spacerach, wycieczkach rowerowych, grzybobraniach;

- wyższe temperatury w zimie oraz na wiosnę sprzyjające większej przeżywalności gryzoni (głównych żywicieli kleszczy) oraz powodujące wzrost aktywności biologicznej larw i nimf, co skutkuje wzrostem odsetka zakażonych kleszczy;

- coraz bardziej dostępna diagnostyka laboratoryjna.

Na terenie powiatu w 2021r. odnotowano 8 przypadków zachorowań na boreliozę (w roku 2020- 11). Zapadalność na boreliozę w powiecie sandomierskim w roku 2021 wynosiła 10,48/100 tys. ludności (w roku 2020r.– 14,33/100 tys. ludności), zapadalność w Polsce w roku 2021 – 32,40/100 tys. ludności.

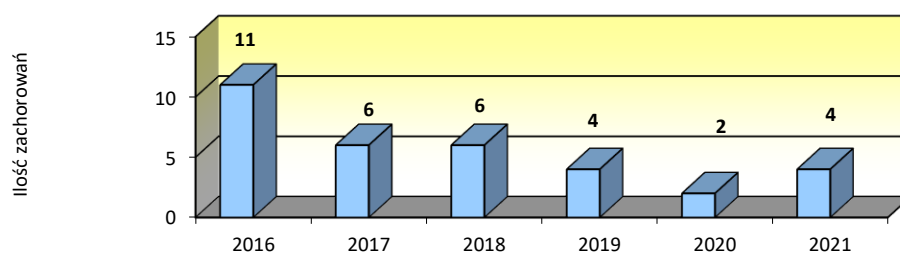
Wykres 11 .Zapadalność na boreliozę w latach 2016-2021 na terenie powiatu sandomierskiego i Polsce .

- **Gruźlica**

Gruźlica stanowi poważny problem zdrowia publicznego. Wywoływana jest przez prątki gruźlicy i ma powinowactwo głównie do układu oddechowego, ale może dotyczyć również wszystkich tkanek i narządów. Początek choroby jest niecharakterystyczny z okresami zaostrzeń i remisji. Nie ma objawów specyficznych dla gruźlicy, a początkowe dolegliwości nie są uciążliwe lub w ogóle nie występują. Stąd też chorzy późno zgłaszają się do lekarza, a w związku z tym choroba jest późno rozpoznawana. Aktualnie choroba jest w większości przypadków wyleczalna poza trudnościami terapeutycznymi wywołanymi zachorowaniami spowodowanymi przez szczepy wielolekooporne.

Zgodnie z ustawą o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych chorzy na gruźlicę podlegają obowiązkowemu leczeniu, a osoby chore na gruźlicę w okresie prątkowania oraz osoby z uzasadnionym podejrzeniem o prątkowanie dodatkowo obowiązkowej hospitalizacji, osoby ze styczności z chorymi na gruźlicę w okresie prątkowania podlegają nadzorowi epidemiologicznemu, badaniom klinicznym i diagnostycznym.

Na dzień 31.12.2021r. w powiecie sandomierskim zarejestrowanych było 4 przypadki zachorowań lub podejrzeń gruźlicy (2020- 2, 2019 – 4, 2018 – 6 zachorowań), a współczynnik zapadalności wynosi 2,6/100 tys. ludności. (w 2019 – 5,14/100 tys. ludności).

Wykres 12 .Zachorowania na gruźlicę (zarejestrowane w rejestrze PSSE) w latach 2016-2021.

W 2021 r. w powiecie sandomierskim, dominowała gruźlica układu oddechowego . Rozkład zachorowań na gruźlicę wg miejsca zamieszkania przedstawia tabela 2. Gruźlica jest chorobą zakaźną ludzi i zwierząt występującą na całym świecie. Najważniejszą metodą zapobiegania szerzenia się gruźlicy w społeczeństwie jest wczesne wykrycie choroby i natychmiastowe leczenie.

Tabela.2 . Ilość zachorowań na gruźlicę latach 2015-2020 wg gmin powiatu sandomierskiego

m. zamieszkania	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
m.Sandomierz	1	8	-	2	3	1	
Gmina Koprzywnica	3	1	1	-	-	-	1
Gmina Samborzec	4	2	-	2	-	-	
Gmina Dwikozy	3	-	-	1	-	-	
Gmina Klimontów ,	1	-	-	-	1	-	1
Gmina Wilczyce	1	-	2	-	-	-	1
Gmina Obrazów	1	-	2	-	-	1	
Gmina Zawichost	-	-	-	-	-	-	1
Gmina Łoniów	-	-	1	1	-	-	
Razem powiat	14	11	6	6	4	2	4

- **Przypadki pokąsania osób przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę lub zanieczyszczenie śliną tych zwierząt.**

Wścieklizna jest wirusową chorobą odzwierzęcą objawiająca się ostrym zapaleniem mózgu i rdzenia, niemal zawsze prowadzącą do śpiączki i śmierci. Źródłem zakażenia są chore zwierzęta, np. psy, koty, dzikie zwierzęta drapieżne, nietoperze, sarny, krowy, wiewiórki. Do zakażenia dochodzi poprzez kontakt śliny chorego zwierzęcia z zranioną skórą lub błoną śluzową człowieka.

W 2021 roku zarejestrowano na terenie powiatu sandomierskiego 81 przypadków pokąsań przez zwierzęta (2020- 86).

W roku 2021 uodporniono poekspozycyjnie przeciwko wściekliznie 18 osób i jest to 3 osoby mniej niż w roku 2020 (2020-21, 2019- 25, 2018- 29 przypadki). W każdym przypadku kwalifikacji do szczepień poekspozycyjnych przeciwko wściekliznie po pogryzieniu, podrapaniu lub oślinieniu przez zwierzęta dokonuje lekarz specjalista chorób zakaźnych. Na terenie powiatu sandomierskiego nie ma poradni chorób zakaźnych – wszystkie szczepione osoby szczepione były w poradniach w Stalowej Woli, Mielcu i Kielcach.

Większość osób została zaszczepiona z powodu braku możliwości wykluczenia choroby u zwierzęcia, lub z braku możliwości poddania zwierzęcia obserwacji weterynaryjnej.

Tabela 3. Analiza przypadków pokąsań przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę w latach 2017- 2021 na terenie powiatu sandomierskiego

Rok	Ilość osób pokąsanych przez zwierzęta	Ilość osób szczepionych p/wściekliznie ponarażeniowo	Odsetek osób szczepionych przeciwko wściekliznie w stosunku do osób pokąsanych zwierzęta podejrzane o wściekliznę
2017	132	17	12,87%
2018	150	29	19,33%
2019	149	25	16,77%
2020	86	21	24,41%
2021	81	18	22,22%

3. Realizacja programu szczepień ochronnych

System powszechnych szczepień ochronnych skutecznie zapobiegających szerzeniu się chorób zakaźnych realizowany jest na podstawie Programu Szczepień Ochronnych (PSO).

Szczepienia ochronne są najskuteczniejszą metodą ochrony przed groźnymi chorobami zakaźnymi. W przypadku wielu z nich jest to jedyna i skuteczna metoda chroniąca przed zakażeniem i powikłaniami. Realizacja szczepień gwarantuje podtrzymanie wysokiej odporności populacyjnej, a także minimalizuje bądź doprowadza do przerwania krążenia czynnika zakaźnego w danej populacji poddanej szczepieniom. Szczepienia chronią nie tylko osoby zaszczepione, ale również zapewniają bezpieczeństwo innym, którzy z powodu przeciwwskazań nie mogą być zaszczepieni.

Obowiązek poddania się szczepieniom ma charakter powszechny i podlegają mu osoby przebywające na terenie Polski przez okres dłuższy niż 3 miesiące. Zalecenia do realizacji szczepień w Polsce uwzględnione w PSO są określane przez Pediatryczny Zespół Ekspertów ds. Programu Szczepień Ochronnych przy Ministrze Zdrowia oraz Radę Sanitarno-Epidemiologiczną działającą przy Głównym Inspektorze Sanitarnym. W Polsce kwestie doboru szczepionek oraz terminów ich podawania określa Program Szczepień Ochronnych (PSO). Co roku jest on aktualizowany, a nowy kalendarz – obejmujący zarówno szczepienia obowiązkowe (bezpłatne), jak i zalecane (płatne) – zostaje podany do publicznej wiadomości. Kalendarz szczepień zawiera wszystkie stosowane dawki poszczególnych szczepionek, potrzebne dla wytworzenia i utrzymania odporności (cykle szczepień); obejmuje schematy szczepień u zdrowych dzieci i osób, które są w szczególny sposób narażone na zakażenie; ustala terminy i odstępy czasowe, rodzaj szczepionek, dawki i sposoby ich podania.

Działania Inspekcji Sanitarnej w zakresie realizacji szczepień ochronnych skupiają się na egzekwowaniu zapisów regulacji prawnych w tym obszarze, działalności oświatowo-zdrowotnej, egzekwowaniu obowiązku poddania się szczepieniom w odniesieniu do tych szczepień ochronnych, które są szczepieniami obowiązkowymi, zapewnieniu bezpieczeństwa szczepień ochronnych.

- **Szczepienia obowiązkowe.**

W ramach PSO prowadzone są szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży do 19 roku życia przeciwko: gruźlicy, błonicy, krztuścowi, tężcowi, odrze, różyczce, śwince, nagminnemu porażeniu dziecięcemu (poliomyelitis), p/ rotawirusom, wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, przeciwko zakażeniom wywoływanym przez Haemophilus influenzae typ B (Hib) - zakażenia układu oddechowego i zapalenia płuc, oraz przeciwko zakażeniom Streptococcus pneumoniae i przeciwko ospie wietrznej dzieci z grup ryzyka, ponadto, wśród grup osób w sposób szczególny narażonych na zakażenie przeciwko :wirusowemu eniu wątroby typu B, błonicy, durowi brzuszemu, wścieklicznie, tężcowi oraz zakażeniom Neisseria meningitidis .

Wykonawstwo szczepień obowiązkowych w 2021 r. w porównaniu do analogicznego wykonawstwa w roku 2020 w powiecie sandomierskim przedstawia poniższa tabela. Pogrubiono czcionkę w pozycjach w których wyszczepialność spadła w porównaniu z rokiem 2020

Tabela 4. Wykonawstwo szczepień obowiązkowych zgodnie z PSO w rocznikach podlegających szczepieniu w powiecie sandomierskim w latach 2020 ÷ 2021

Szczepienie	Rocznik	Rodzaj szczepienia	Wykonawstwo w powiecie w 2021r	Wykonawstwo w powiecie w 2020r
BCG	2021	Szczepienie noworodkowe	99,8%	99,28%
p/WZW B	2021	Szczepienie podstawowe	85,11%	87,34%
	2020	Szczepienie podstawowe	98,65%	99,02%
p/streptococcus pneumoniae	2021	Szczepienie pierwotne	60,66%	58,46%
	2020	Szczepienie podstawowe	97,15%	95,14%
p/ hameophilus influenzae	2021	Szczepienie pierwotne	49,81%	47,59%
	2020	Szczepienie podstawowe	96,64 %	96,92%
p/rotawirusom*	2021	Szczepienie podstawaowe	52,02%	-
p/ błonicy tężcowi krztuścowi	2021	Szczepienie pierwotne	49,81 %	47,59%
	2020	Szczepienie podstawowe	96,64%	96,92%
p/Odra świnka różyczka	2020	Szczepienie podstawowe	76,54%	80,74%
	2019		95,68%	95,98%

Szczepienie	Rocznik	Rodzaj szczepienia	Wykonawstwo w powiecie w 2021r	Wykonawstwo w powiecie w 2020r
p/Odra świnka różyczka 6 lub 10 rok życia	2016	rewakcyjnacja	73,43%	70,56%
	2012		76,93%	84,83%
	2011		94,93%	97,20%
p/poliomyelitis	2021	Szczepienie pierwotne	49,81 %	47,59%
	2020	Szczepienie pierwotne lub uzupełniające	96,64%	96,92%
DTaP +poliomyelitis (6 rok życia)	2016	Szczepienie I przypominające	71,90,5%	82,39%
	2015		95,95%	95,89%
p/błonicy tężec krztusiec (14 rok życia)	2008	Szczepienie II przypominające	80,0%	86,25%
	2007		95,63%	95,44%
p/błonicy tężec (19 rok życia)	2003	Szczepienie III przypominające	72,15%	73,16%
	2002		91,09%	90,01%

* szczepienie w obowiązkowe od roku 2021

Zawarte informacje wskazują, że wykonawstwo szczepień na terenie powiatu sandomierskiego od kilku lat utrzymuje się na dość wysokim poziomie, mimo obserwowanego systematycznego niewielkiego spadku .

• Szczepienia zalecane

Szczepienia zalecane (odpłatne) to szczepienia nieobowiązkowe, które znacząco uzupełniają ochronę przed groźnymi chorobami. Do nich zaliczamy szczepienia przeciwko: pneumokokom i meningokokom typu C, ospie wietrznej, wirusowemu zapaleniu wątroby typu A i typu B, odkleszczowemu zapaleniu opon mózgowych, grypie, ludzkiemu wirusowi brodawczaka, żółtej gorączce, wścieklicznie

W 2021r. na terenie powiatu sandomierskiego, samorząd miasta Sandomierza finansował preparaty szczepionkowe przeciwko grypie dla grupy docelowej mieszkańców Gminy Sandomierz – kobiety i mężczyźni w grupie wiekowej powyżej 55 roku.

W 2021 roku na terenie powiatu sandomierskiego kontynuowano nadzór nad wykonywaniem szczepień zalecanych W poniższej tabeli przedstawiono liczbę wykonanych, wybranych szczepień zalecanych (wg.MZ-54) w powiecie sandomierskim w latach 2015 -2021.

Tabela 5 . Liczba wykonanych, wybranych szczepień zalecanych we wskazanych grupach wiekowych (wg.MZ-54) w powiecie sandomierskim w latach 2015 -2021

Rodzaj szczepienia zalecanego wg. choroby przeciw której wykonano szczepienie	liczba zaszczepionych w poszczególnych latach						
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ospa wietrzna	50	45	40	67	62	57	73
Tęžec	1177	1210	1253	1363	1414	1264	920
Zakażenia Streptococcus pneumoniae	227	403	301	280	81	145	20
Kleszczowe zapalenie mózgu	10	15	26	116	58	38	18
WZW typ A	7	9	9	17	18	15	-
Grypa	2271	2291	2220	2154	2133	2140	1676
Zakażenia Neisseria meningitidis	110	146	94	205	168	231	215

W 2021r. Państwowa Inspekcja Sanitarna kontynuowała na terenie powiatu zadania z nadzoru nad realizacją obowiązującego Programu Szczepień Ochronnych. Szczepienia ochronne w 24 punktach szczepień prowadziło 18 świadczeniodawców.

Zakres przedmiotowy kontroli obejmował: kontrolę dokumentacji medycznej związanej ze szczepieniami ochronnymi, ich wykonawstwem oraz wyposażeniem i stanem sanitarno-higienicznym punktów szczepień, obowiązujących w placówce procedur, kontrolę sprawozdawczości dot. rocznego sprawozdania ze szczepień ochronnych, kwartalnych sprawozdań ze szczepień oraz zgłaszalności niepożądanych odczynów poszczepiennych. Najczęściej wydawane przez pracowników Inspekcji Sanitarnej zalecenia pokontrolne w kontrolowanych podmiotach leczniczych, dotyczyły monitoringu warunków przechowywania preparatów szczepionkowych. Powyższe zalecenie związane było ze zwiększeniem nadzoru nad bezpieczeństwem przechowywania szczepionek przeznaczonych do realizacji Programu Szczepień Ochronnych.

Stwierdzono, iż większość placówek posiada całodobowy elektroniczny monitoring temperatury w lodówkach, w których przechowywane są preparaty szczepionkowe.

Niepożądane odczyny poszczepienne

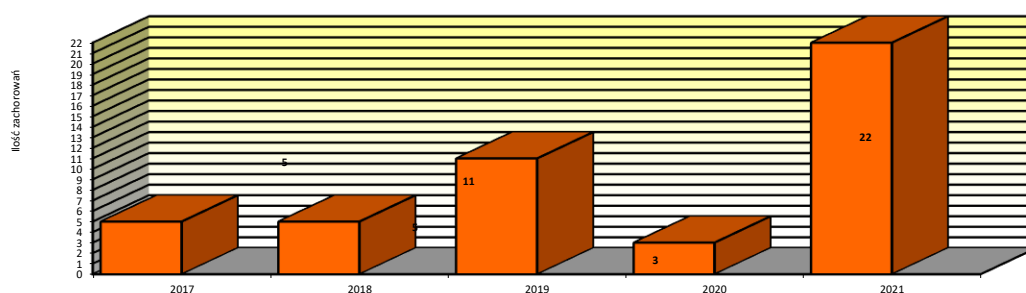
Niepożądany odczyn poszczepienny (NOP - jest to nieprawidłowa reakcja organizmu, mająca związek z podaną szczepionką).

W roku 2021 podobnie jak w roku ubiegłym, lekarze z powiatu sandomierskiego zgłosili wystąpienie - 22 niepożądane odczyny poszczepiennych (w 2020r.-3). Zgłoszone niepożądane odczyny poszczepienne, zostały zakwalifikowane przez lekarzy jako łagodne – 13, poważnych – 7, ciężkie -2.

Niepożądane odczyny poszczepienne wystąpiły po :

- 1- odczyn po szczepieniu szczepionką przeciwko odrze, śwince, różyczce - (MMR Vax Pro) i Varivax
- 1 - odczyn po szczepionce przeciwko, tężcowi, (Tetana);
- 1- odczyn po szczepionce przeciwko pneumokokom i rotawirusom (Synflorix, Rotateq)
- 1- odczyn po szczepionce przeciwko krztuścowi, błonicy, tężcowi, poliomyelitis (Infanrix IPV HIB);
- 18 – odczynów po szczepieniu p/covid.

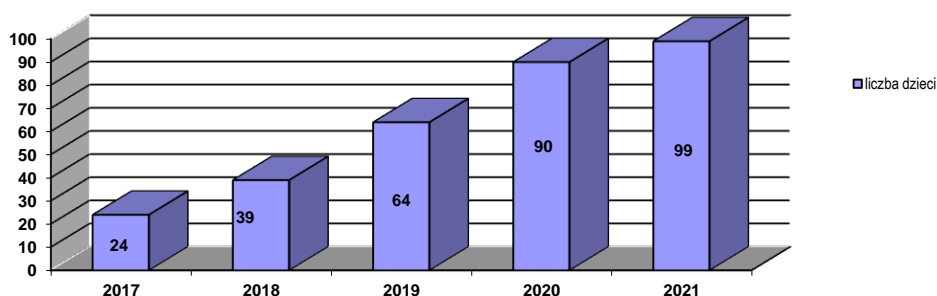

Wykres13. Liczba zgłoszonych Niepożądanych odczynów poszczepiennych w latach 2017-2021

Rodzice/opiekunowie prawni uchylający się od obowiązku szczepień ochronnych

Na terenie powiatu, podobnie jak w całym województwie i kraju, narasta problem osób uchylających się od szczepień. Wg informacji uzyskiwanych z placówek medycznych przyczyną uchylania się od obowiązku szczepień ochronnych jest wpływ ruchów „antyszczepionkowych”, wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną lub przyczyna odmowy była nieznaną.

Liczba osób uchylających się od szczepień ochronnych na koniec 2021r. na terenie powiatu sandomierskiego systematycznie rośnie i wynosiła 99 dzieci .

Wykres14. Liczba dzieci zgłoszonych jako uchylające się od obowiązkowych szczepień ochronnych w latach 2017-2021

Wnioski:

1. W 2022 roku Inspekcja Sanitarna kontynuować będzie bieżącą działalność przeciwepidemiczną, oraz nadzór epidemiologiczny w zakresie zapobiegania, a także zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych wymienionych w ustawie z dnia 5 grudnia 2008r. *o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi*, ze szczególnym uwzględnieniem działań związanych z zapobieganiem, zwalczaniem oraz minimalizowaniem skutków COVID 19

poprzez:

- monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w powiecie sandomierskim;
- realizacji zadań wynikających z aktualnej sytuacji epidemiologicznej związanej z zapobieganiem i zwalczaniem oraz minimalizowaniem skutków COVID;
- nadzoru nad realizacją obowiązkowych szczepień;
- nadzoru nad podległymi podmiotami leczniczymi w celu zapewnienia właściwych warunków sanitarno-higienicznych w zakresie prowadzonej działalności;

2. Szczepionki są bez wątpienia jednym z najważniejszych osiągnięć współczesnej medycyny, a szczepienia są najbardziej efektywnymi działaniami profilaktycznymi, które chronią nas przed wieloma groźnymi chorobami zakaźnymi.

Zaszczepienie się przeciw COVID-19 pozwoli na łagodniejsze jej przejście choroby. Jest to istotne, bowiem osoby przechodzące COVID-19 łagodniej w mniejszym stopniu zakażają innych. Współgra to z innym celem szczepień, którym jest osiągnięcie odporności zbiorowej i wygaszenie epidemii. Szczepionka jest bezpłatna i dostępna w punktach realizujących szczepienia w ramach Narodowego Programu Szczepień przeciw COVID-19.

3. Na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień ochronnych, oraz z przeprowadzonej analizy wykonawstwa szczepień ochronnych za rok 2021 wynika, że obowiązkowe szczepienia ochronne u dzieci i młodzieży podlegającej do szczepień w analizowanym okresie zostały wykonane w stopniu dobrym z utrzymującym się spadkowym trendem.

Obserwuje się nieznaczny spadek wykonawstwa szczepień ochronnych.

Jest on spowodowany uchylaniem się od obowiązku szczepień ochronnych, oraz działaniem ruchów antyszczepionkowych. Nałożenie kary na rodziców, którzy nie realizują obowiązku szczepień ochronnych dzieci nie zawsze przynosi właściwy skutek.

Najwłaściwsze jest położenie większego nacisku na edukację społeczeństwa i przedstawienie skutków nieszczepienia. Kampaniami edukacyjnymi powinni zostać objęci najpierw lekarze,

którzy przekażą później tę wiedzę rodzicom. Chodzi o to, żeby do rodziców trafiały rzetelne informacje na temat szczepień.

4. W systemie Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest zapewniona całodobowa możliwość kontaktu telefonicznego społeczeństwa z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Sandomierzu poprzez infolinię 22 250 01 15 oraz dyżurne telefony alarmowe .

5. Skuteczne działania w przypadku zagrożeń bezpieczeństwa sanitarno-epidemiologicznego wymagają doskonalenia i aktualizacji posiadanych procedur.

II. JAKOŚĆ WODY DO SPOŻYCIA I CIEPŁEJ WODY UŻYTKOWEJ

1. Wprowadzenie

Państwowa Inspekcja Sanitarna na terenie powiatu sandomierskiego prowadzi nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 roku o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i ustawy z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzeniu ścieków. Wymagania jakim powinna odpowiadać jakość wody, sposób oceny jej przydatności do spożycia oraz sprawowanie nad nią nadzoru określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294).

Na terenie powiatu sandomierskiego wodociągi oraz inne podmioty zaopatrujące ludność w wodę w 100% zasilane są z ujęć głębinowych.

Badania laboratoryjne wody w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego na terenie powiatu prowadzone są w 2 akredytowanych laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej, tj.:

- Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Kielcach (w ramach monitoringu przeglądownego),
- Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Sandomierzu (w ramach monitoringu kontrolnego).

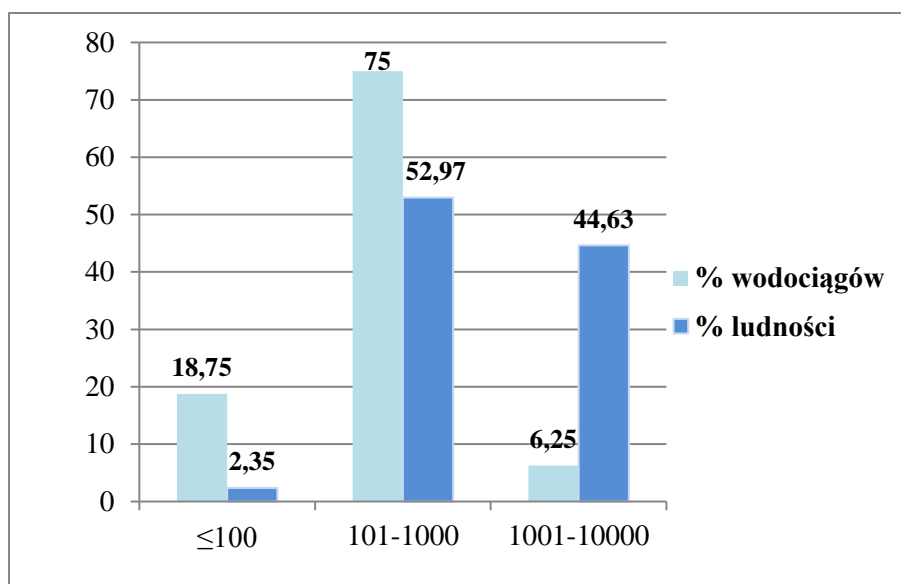
Administratorzy wodociągów w ramach kontroli wewnętrznej badania wody wykonują również w laboratoriach Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz innych laboratoriach posiadających akredytację Polskiego Centrum Akredytacji, zatwierdzonych przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W 2021 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna w powiecie sandomierskim skontrolowała 16 wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę (100%) oraz 6 innych podmiotów zaopatrujących w wodę (8 w ewidencji), czyli 91,7% znajdujących się w ewidencji.

Wodę spełniającą wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia dostarczało w 2021 r. 100% skontrolowanych wodociągów oraz 75% skontrolowanych innych podmiotów zaopatrujących w wodę (2 wodociągi nie były oceniane – wodociąg Szkoły Podstawowej w Ossolinie wyłączony z eksploatacji, szkoła podłączona do wodociągu sieciowego i wodociąg ZPO SAMBOR w Samborcu ze względu na wstrzymane pozwolenie wodnoprawne na korzystanie z własnego ujęcia przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie).

Według danych za 2021 r. z wody przesyłanej przez wodociągi zbiorowego zaopatrzenia (16 wodociągów na terenie powiatu sandomierskiego) korzystało ogółem 70,127 tys. stałych mieszkańców (ok. 92%). Z wody dostarczanej z wodociągów ościennych gmin korzystało ogółem 4, 86 tys. mieszkańców (ok. 6%), tj.: z wody kupowanej z powiatu opatowskiego – 3,18 tys. (ok. 4%) i powiatu staszowskiego – 1,67 tys. (ok. 2%). Liczba ludności niezwodociągowanej w skali powiatu 2 % (większość miejscowości w gminie Klimontów, jedna miejscowość w gminie Dwikozy).

Z wody dostarczanej przez wodociągi nadzorowane, spełniającej stawiane wymagania, bądź warunkowo przydatnej do spożycia w 2021 r. korzystało 100 % zaopatrywanej ludności. Inne podmioty w 2021 r. nie zaopatrywały ludności w wodę poza wodociągiem SSDŚ (ok.0,2 tys. osób) nie ujmowanych w analizach statystycznych. Woda z w/w urządzeń wykorzystywana jest w większości na potrzeby zakładów produkujących żywność albo do celów publicznych.

Wykres 15 Zaopatrzenie ludności w wodę dostarczaną przez wodociągi o produkcji w m³/dobę

2. Charakterystyka poszczególnych grup urządzeń zaopatrzenia ludności w wodę

Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia w wodę w powiecie sandomierskim sklasyfikowane są w 3 głównych grupach urządzeń dostarczających wodę, biorąc pod uwagę produkcję wody w m³/d, tj.: ≤100, 101 - 1000 oraz 1001 – 10000 oraz czwartą grupę wodociągów stanowią inne podmioty zaopatrujące w wodę.

Charakterystykę poszczególnych grup przedstawiono poniżej.

2. 1. Wodociągi o produkcji ≤100 m³/d

W 2021 r. w powiecie sandomierskim znajdowały się 3 wodociągi o produkcji wody poniżej 100 m³/dobę. W stosunku do ubiegłego roku ich ilość nie zmieniła się.

Skontrolowano 3 urządzenia o w/w produkcji, co stanowiło 100 % objętych ewidencją. Przeprowadzono 3 - kontrole oceny stanu sanitarnego urządzeń wodociągowych oraz 9 kontroli terenowo - laboratoryjnych.

Urządzenia te stanowią 18,75 % wszystkich wodociągów zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę, zaopatrują w wodę tylko ok. 2,4% ogółu odbiorców w powiecie. Z jednego wodociągu korzystało średnio 562 osób. Wodę spełniającą wymagania sanitarne dostarczało 100% skontrolowanych wodociągów.

Tabela 6 Wodociągi o produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$

Powiat sandomierski	Według ewidencji (stan na 31 XII 2021 r.)	w tym kontrolowanych	przeprowadzonych kontroli ogółem	liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)	% wodociągów w powiecie	% ogółu ludności w powiecie zaopatrywanej w wodę
	3	3	12*	1,685	18,75	2,4

* na ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli składają się 3 kontrole oceny stanu sanitarnego urządzeń wodociągowych oraz 9 kontroli terenowo - laboratoryjnych

Ogółem na urządzenia wodociągowe o produkcji wody $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$ wydano 1 decyzję administracyjną na poprawę jakości wody pod względem bakteriologicznym. Mandatów karnych nie nakładano. Stwierdzone podczas kontroli terenowo-laboratoryjnej nieprawidłowości oraz terminy wykonania nakazów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7 Decyzje administracyjne wydane na wodociągi o produkcji $\leq 100 \text{ m}^3/\text{d}$

Lp.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Wodociąg Romanówka	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia bakterii grupy coli 1 j.t.k./100ml i ogólnej liczby bakterii w temp. 22 °C > 300 j.t.k./1ml	30.12.2021 r.

Na koniec okresu sprawozdawczego woda dostarczana przez wszystkie urządzenia tej grupy była przydatna do spożycia.

2. 2. Wodociągi o produkcji 101-1000 m^3/d

Pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2021 r. znajdowało się 12 - wodociągów (w 2021 r. - 12) o produkcji 101-1000 m^3/d (co stanowi ok. 75% urządzeń wodociągowych w ewidencji).

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 12 wodociągów, 100% znajdujących się w ewidencji, w których przeprowadzono 12 kontroli oceny stanu sanitarnego i 63 kontroli terenowo - laboratoryjnych.

Wodociągi tej grupy stanowią w dalszym ciągu największy odsetek wszystkich wodociągów zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie powiatu sandomierskiego (ok. 75 %), zaopatrują w wodę ok. 52,97% ludności powiatu sandomierskiego. Dostarczały wodę dla 37,144 tys. osób. Z jednego wodociągu korzystało średnio 3095 osób.

Tabela 8 Wodociągi o produkcji od 101 do 1001 m³/d

Powiat sandomierski	Według ewidencji (stan na 31 XII 2020 r.)	w tym skontrolowanych	Przeprowadzonych kontroli ogółem	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)	% wodociągów w powiecie	% ogółu ludności w powiecie zaopatrywanej w wodę
	12	12	75*	37,144	75	52,97

*na ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli składają się 12 kontroli oceny stanu sanitarnego urządzeń wodociągowych oraz 63 kontroli terenowo - laboratoryjnych

Ogółem na urządzenia wodociągowe o produkcji wody od 101 do 1000 m³/d wydano 5 decyzji administracyjnych, w tym: 4 - na poprawę jakości wody pod względem bakteriologicznym, 1 – na poprawę jakości wody pod względem fizykochemicznym, Mandatów karnych nie nakładano.

Stwierdzone podczas kontroli terenowo- laboratoryjnych nieprawidłowości w poszczególnych obiektach oraz terminy wykonania nakazów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 9 Decyzje administracyjne wydane na wodociągi o produkcji od 101 do 1000 m³/d

Lp.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Wodociąg Gałkowice	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia ogólnej liczby bakterii w temp. 22 °C > 300 j.t.k./1ml	20.06.2021 r.
2.	Wodociąg Łoniów-Zawidza	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 1 j.t.k./100ml	31.07.2021 r.
3.	Wodociąg Gałkowice	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 2 j.t.k./100ml	19.09.2021 r.
4.	Wodociąg Zawichost	zła jakość wody pod względem fizykochemicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia parametru mętności 23 NTU i żelaza 683µg/dm ³	23.10.2021 r.
5.	Wodociąg Koprzywnica	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 1 j.t.k./100ml	30.12.2021 r.

Na koniec okresu sprawozdawczego woda dostarczana przez wszystkie urządzenia tej grupy była przydatna do spożycia.

2.3. Wodociągi o produkcji 1001 - 10000 m³/d

W 2021 r. nie zmienił się odsetek wodociągów o produkcji wody od 1001 do 10000 m³/d. Skontrolowano 1 wodociąg - (100%) znajdujących się w ewidencji. Przeprowadzono 1 kontrolę oceny stanu sanitarnego urządzenia wodociągowego oraz 18 kontroli terenowo-laboratoryjnych. Urządzenie w tej grupie (wodociąg Sandomierz) stanowi ok. 6,25% wszystkich nadzorowanych wodociągów, zaopatruje aktualnie 31,298 tys. (30,231 tys. w 2020 r.) mieszkańców, co stanowi ok. 44,63% ludności powiatu sandomierskiego zaopatrywanej w wodę.

Tabela 10 Wodociągi o produkcji od 1001 do 10000 m³/d

Powiat sandomierski	Według ewidencji (stan na 31 XII 2020r.)	w tym skontrolowanych	Przeprowadzonych kontroli ogółem	Liczba ludności zaopatrywanej w wodę (w tys.)	% wodociągów w powiecie	% ogółu ludności w powiecie zaopatrywanej w wodę
	1	1	19*	31,298	6,25	44,63

* na ogólną liczbę przeprowadzonych kontroli składają się 1 kontrolę oceny stanu sanitarnego urządzenia wodociągowego oraz 18 kontroli terenowo-laboratoryjnych

Na urządzenie wodociągowe o produkcji wody 1001 - 10000 m³/d wydano 1 decyzję administracyjną na poprawę jakości wody pod względem bakteriologicznym. Mandatów karnych nie nakładano.

Stwierdzone podczas kontroli terenowo- laboratoryjnej nieprawidłowości w w/w obiekcie oraz terminy wykonania nakazów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 11 Decyzje administracyjne wydane na wodociągi o produkcji 1001 - 10000 m³/d

Lp.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Wodociąg Sandomierz	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia ogólnej liczby bakterii w temp. 22 °C > 300 j.t.k./1ml	16.08.2021 r.

Nie stwierdzono podczas oceny stanu sanitarnego nieprawidłowości w zakresie sanitarno-technicznym. Na koniec okresu sprawozdawczego woda dostarczana przez urządzenie w/w grupy była przydatna do spożycia.

2. 4. Inne podmioty zaopatrujące w wodę

Na terenie działalności w 2021 r. nadzorem sanitarnym objęto 8 innych podmiotów zaopatrujących w wodę (w 2020 r. - 8). Skontrolowano 6 – 75 % objętych ewidencją (2 nie skontrolowano - wodociąg SP w Ossolinie gmina Klimontów – wyłączony z eksploatacji obiekt

podłączony do wodociągu sieciowego oraz wodociąg ZPO SAMBOR zakład ma wstrzymane pozwolenie wodnoprawne z własnego ujęcia przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie).

W/w podmioty wykorzystują wodę z indywidualnych ujęć, dla prowadzonej działalności produkcyjnej żywności bądź w budynkach użyteczności publicznej.

Ogółem na inne podmioty zaopatrujące w wodę wydano 1 decyzję administracyjną na poprawę jakości wody za stwierdzone przekroczenia bakteriologiczne. Mandatów karnych nie nakładano. Stwierdzone nieprawidłowości oraz terminy wykonania nakazów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 12 Decyzje administracyjne wydane na wodociągi innych podmiotów

Lp.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Wodociąg ZPOW „Dwikozy” S.A. w Dwikożach, ul. Nadwiślańska 1	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii grupy coli 7 j.t.k./100ml	05.08.2021 r.

2. 5. Przyznane odstępstwa dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

W 2021 r. nie przyznawano odstępstw w odniesieniu do załącznika nr 1 część B rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017, poz. 2294).

Wyniki kontroli sanitarnych urządzeń zaopatrzenia w wodę w latach 2020-2021 zestawiono w poniższych tabelach

Tabela 13 Urządzenia do zaopatrzenia w wodę skontrolowane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w latach 2020÷2021

Rodzaj urządzenia		Rok	Liczba	%	
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤100	2020	3	100	
		2021	3	100	
	101-1000	2020	12	100	
		2021	12	100	
	1001-10000	2020	1	100	
		2021	1	100	
	10000-100000	2020	0	0	
		2021	0	0	
	> 100000	2020	0	0	
		2021	0	0	
	Inne podmioty zaopatrujące w wodę	2020	8	87,5	
		2021	6	75	
	Razem wodociągi		2020	24	95,83
			2021	24	91,7

Tabela 14 Liczba ludności korzystającej z wody wyprodukowanej przez wodociągi w latach 2020-2021

Rodzaj urządzenia		Rok	Razem	
			tys.	%
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤100	2020	1,695	2,35
		2021	1,685	2,4
	101-1000	2020	38,971	54,22
		2021	37,144	52,97
	1001-10000	2020	31,231	43,43
		2021	31,298	44,63
	10000-100000	2020	0	0
		2021	0	0
	> 100000	2020	0	0
		2021	0	0
	Inne podmioty zaopatrujące w wodę	2020	0,200	0,27
		2021	0,200	0,28
	Razem wodociągi	2020	71,897*	100*
		2021	70,127*	100*

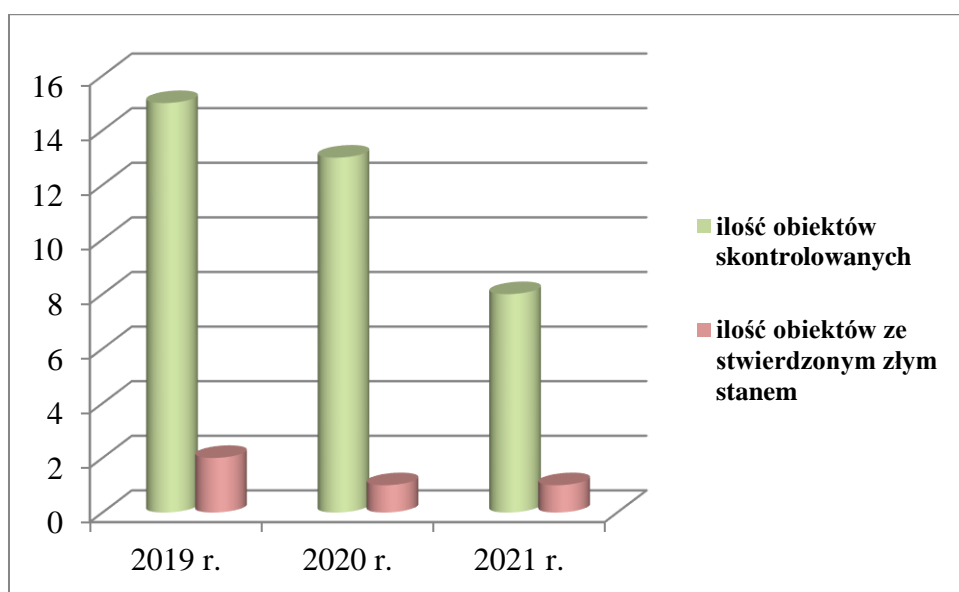
*przy łącznej liczbie ludności zaopatrywanej w wodę nie brano pod uwagę innych podmiotów zaopatrujących w wodę

3. Badania ciepłej wody użytkowej w szpitalach i w budynkach zamieszkania zbiorowego na obecność pałeczek *Legionella sp.*

Zgodnie z obowiązkiem kontroli obecności bakterii *Legionella sp.* w ciepłej wodzie użytkowej w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, jakie nakłada rozporządzenie Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej w powiecie sandomierskim w 2021 r. kontynuowali kontrole ciepłej wody użytkowej na obecność bakterii *Legionella sp.* Nadzorem objęto: 1 zakład opiekuńczo-leczniczy, 1 szpital a także wytypowane obiekty na terenie powiatu a mianowicie: 2 dom pomocy społecznej, 1 internat, 2 hotele, 1 bursa szkolna. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 8 obiektach, zły stan instalacji wodociągowej wody ciepłej użytkowej stwierdzono w 1 przypadku (ok. 12,5%).

Dla porównania w 2020 r. na 12 skontrolowanych obiektów ponadnormatywną ilość pałeczek *Legionella sp.* stwierdzono w 1 przypadku (12,5%).

Biorąc pod uwagę powyższe jak również przeprowadzoną analizę z poprzednich lat należy stwierdzić, że jakość wody ciepłej użytkowej w instalacjach wodociągowych w nadzorowanych obiektach nie jest stabilna. W porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym uległa nieznacznej poprawie.

Wykres 16 Ilość skontrolowanych obiektów na obecność pałeczek *Legionella sp.* w latach 2019-2021

3.1. Badania ciepłej wody użytkowej w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

W 2021 r. w ewidencji znajdował się 1 zakład opiekuńczo-leczniczy oraz 1 szpital SSDŚ w Sandomierzu, w których wykonywane są stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne. W w/w obiektach pobrano 7 próbek wody ciepłej użytkowej, przekroczenia dopuszczalnych wartości bakterii *Legionella sp.* stwierdzono w 1 obiekcie.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydano 1 decyzję administracyjną, którą wyszczególniono w poniższej tabeli.

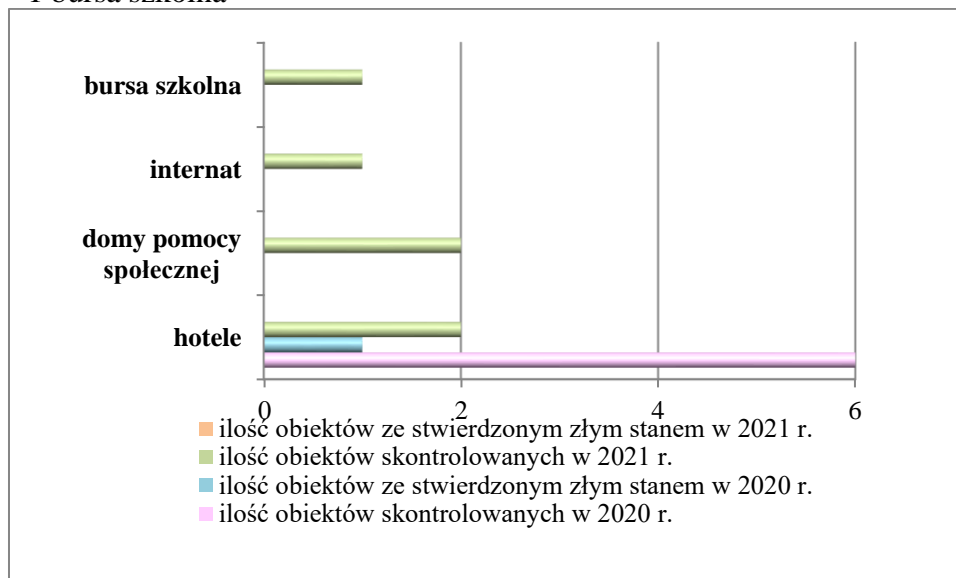
Tabela 15 Decyzja administracyjna wydana na poprawę jakości wody ciepłej w podmiotach leczniczych wykonujących stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

Lp.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Zakład Opiekuńczo-Leczniczy "Medyk" w Koprzywnicy, ul. Szkolna	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym, liczba bakterii z rodzaju <i>Legionella sp.</i> - 300 j.t.k./100ml i 870 j.t.k./100ml	01.10.2021

3.2. Badania ciepłej wody użytkowej w budynkach zamieszkania zbiorowego

W 2021 r. w powiecie sandomierskim przebadano instalację wodociągową wody ciepłej na obecność pałeczek *Legionella sp.* w 6 obiektach zamieszkania zbiorowego, tj.:

- 2 hotele,
- 2 domy pomocy społecznej,
- 1 internat,
- 1 bursa szkolna

Wykres 17 Ilość skontrolowanych obiektów zamieszkania zbiorowego w kierunku obecności pałeczek *Legionella sp.*

W w/w obiektach pobrano 8 próbek wody ciepłej użytkowej do badania bakteriologicznego, nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości bakterii *Legionella sp.*

Wnioski:

Ważnym aspektem działalności organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2021 r. była, jak w roku poprzednim, kontrola urządzeń do zaopatrywania w wodę i ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Zadanie to było prowadzone w ramach kontroli urzędowych, a uzyskane dane służyły, jako źródło informacji o jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Pomimo trwającej epidemii Covid-19 utrzymano nadzór nad jakością wody w sposób ciągły, zgodnie z planem działania na 2021 r.

Według analizy powyższych danych liczba stałych mieszkańców powiatu sandomierskiego korzystających z wody dostarczanej z 16 wodociągów będących w ewidencji wynosiła – 70,127 tys. (ok. 92%). Z wody dostarczanej przez wodociągi objęte monitoringiem spełniającej wymagania w 2021 r. korzystało 100% ludności.

Tabela. 16 Liczba poszczególnych rodzajów urządzeń wodnych w latach 2017÷2021

Rodzaj urządzenia		Rok				
		2017	2018	2019	2020	2021
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤100	3	3	3	3	3
	101-1000	11	10	12	12	12
	1001-10000	1	1	1	1	1
	10001-100000	0	0	0	0	0
	>100000	0	0	0	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		5	5	7	8	8
Razem		19	20	23	24	24

Głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia w powiecie sandomierskim są wodociągi o produkcji 101-1000 m³/d. W 2021 r. zaopatrywały one o 1770 osoby mniej niż w 2020 r. Spadek ilości odbiorców wynika ze zmniejszenia ilości ludności w powiecie sandomierskim..

Tabela17 Liczba ludności (tys.) zaopatrywanej w wodę przez poszczególne rodzaje urządzeń w latach 2019 ÷ 2021

Rodzaj urządzenia		Rok		
		2019	2020	2021
Wodociągi o produkcji [m ³ /d]	≤100	1,695	1,745	1,685
	101-1000	38,971	38,195	37,144
	1001-10000	31,231	31,231	31,298
	10001-100000	0	0	0
	>100000	0	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		0	0,200	0,200
Razem		68,649	71,897	70,127*

*przy łącznej liczbie ludności zaopatrywanej w wodę nie brano pod uwagę innych podmiotów zaopatrujących w wodę

W porównaniu z rokiem poprzednim, na tym samym poziomie utrzymała się liczba ludności (100%) korzystającej z wody wodociągowej przydatnej lub warunkowo przydatnej do spożycia.

W dalszym ciągu, podobnie jak w latach ubiegłych w 2 wodociągach utrzymuje się podwyższony (w granicach normy) poziom azotanów. Dotyczy to wodociągów: Koprzywnica i Klimontów.

W 2021 roku na jednakowym poziomie (w odniesieniu do roku poprzedzającego okres sprawozdawczy) jakość wody ciepłej użytkowej z instalacji wewnętrznej w budynkach zbiorowego zamieszkania, gdzie na 8 obiektów objętych badaniami, w 1 stwierdzono skażenie mikrobiologiczne bakteriami *Legionella sp.*

Organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej podobnie jak w latach poprzednich prowadziły stały nadzór sanitarny nad jakością wody do spożycia przez ludzi oraz podejmowały stosowne działania w celu wyegzekwowania od zarządzających wodociągami poprawę jej jakości w przypadku zakwestionowanej próbki wody pomimo trwającego stanu epidemii.

III. NADZÓR ZAPOBIEGAWCZY

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny wykonuje zadania o charakterze profilaktycznym na różnych etapach procesu inwestycyjnego, zmierzających do szeroko pojętej ochrony zdrowia ludzi. Zadania te polegają na kontroli przestrzegania wymagań higienicznych i zdrowotnych w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego, lokalizacji inwestycji oraz jej realizacji do zakończenia i odbioru.

Przedmiotem działalności zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w 2021r. było w szczególności uzgadnianie i opiniowanie pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych:

- projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- warunków realizacji przedsięwzięć na etapie przed wydawaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach,
- dokumentacji projektowych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych.

Brano również udział w odbiorach końcowych nowo zrealizowanych obiektów budowlanych.

Ocena oddziaływania na środowisko

Podstawowe zasady przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko wynikają z ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Stosownie do ww. regulacji, jej przeprowadzenia wymagają planowane przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko, które podzielono na:

- planowane przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- planowane przedsięwzięcia mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jeżeli właściwy organ stwierdził obowiązek przeprowadzenia oceny.

Warunki realizacji przedsięwzięć

W roku sprawozdawczym przedmiotem analizy był 1 wniosek o opinię w sprawie warunków realizacji przedsięwzięcia, na etapie przed wydawaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Wniosek dotyczył przedsięwzięcia pn. „Budowa budynku inwentarskiego

– tuczarni do chowu trzody chlewnej w ilości maksymalnej możliwej obsady inwentarza 1996 szt. (279,44 DJHP) wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną”, planowanego na działkach nr ewidencyjny 166/7, 166/9, 166/5 obręb ewidencyjny Piotrowice. Z przedłożonych w sprawie dokumentów wynikało, że planowane zamierzenie zaliczane jest do przedsięwzięć, mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. W toku prowadzonego postępowania Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu zwracał się o przeanalizowanie w raporcie oddziaływania na środowisko opracowanego dla przedmiotowego zamierzenia inwestycyjnego - oddziaływań mogących mieć niekorzystny wpływ na zdrowie ludzi, w tym w szczególności w zakresie uciążliwości złowonnych. W okresie sprawozdawczym nie zostały nadesłane żądane dokumenty.

Konieczność przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko

Rozpatrywanie wniosków na etapie, przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, poprzedzało postępowanie dotyczące obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko. W toku sprawozdawczym rozpatrywano 21 wniosków co do obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W 2 przypadkach wyrażono stanowiska, że brak jest przesłanek do wydania żądanych opinii; wnioski dotyczyły: wydobywania piasku z rzeki Wisły oraz montażu urządzenia do umożliwiającego pobór wód podziemnych w ilości nie mniejszej niż 10 m³/godz; przy czym z analizy przedstawionych dokumentów wynikało, że ww. inwestycje nie należą do przedsięwzięć wymagających decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, o których mowa w art. 72 ust. 1 pkt. 1-3, 10-19 i 21-23 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Wobec powyższego wydanie opinii co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowych inwestycji przez Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu było bezprzedmiotowe.

W 3 przypadkach, dot.: budowy podziemnej instalacji zbiornikowej gazu płynnego w msc. Piaseczno oraz budowy dwóch farm fotowoltaicznych w msc. Borek Klimontowski; w toku prowadzonych postępowań wystosowano pisma do uzupełnienia, w okresie sprawozdawczym nie zostały nadesłane żądane dokumenty.

Dla 16 przedsięwzięć (dotyczy: budowy innych elektrowni fotowoltaicznych, budowy linii do rozlewania soku jabłkowego, rozbudowy dróg wojewódzkich, budowy kanalizacji sanitarnej,

budowy specjalistycznej instalacji do recyklingu odpadów wielomateriałowych, realizacji punktu zbierania złomu, w tym złomu akumulatorowego, budowy instalacji do produkcji wypełniaczy kredowych, adaptacji budynku gospodarczego na budynek produkcyjny kiszenia kapusty ogórków, przebudowy sieci gazowej), po przeanalizowaniu materiałów, odstąpiono od konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. Analiza przedstawionego materiału dowodowego pozwoliła na ustalenie, że przedsięwzięcia te nie będą mieć niekorzystnego wpływu na zdrowie ludzi.

Opinie wydawane były na podstawie art.64 ust.1 pkt.2 w związku z art.78 ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

W roku sprawozdawczym w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko: zaopiniowano 4 wnioski o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko, w tym 3 wnioski dot. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla „Skrzypaczowice, Piaseczno-Zbiornik” na terenie gminy Łoniów; miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla msc. Chobrzany na terenie gminy Samborzec; miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla msc. Kobierniki na terenie gminy Samborzec), 1 wniosek dot. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (zmiana nr 7 studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łoniów).

Zaopiniowano 2 projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w trybie ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, dot. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pod nazwą „Ryłowice I”; i miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miejscowości Chobrzany na terenie gminy Samborzec oraz 1 projekt zmiany Nr 2 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Samborzec.

W projektach oceniano zasady ochrony środowiska określone w planach, w celu zapobiegania, ograniczenia lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko, przeciwdziałania potencjalnym negatywnym skutkom oddziaływań, wynikających z ustaleń planów na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, dotyczące aspektów w zakresie

zdrowia ludzi. Podstawą do wyrażania opinii były prognozy skutków wpływu ustaleń przedstawionych projektów na środowisko. Opinie wydano na podstawie art.54 w związku art.58 ustawy z dnia 3 października o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Projekty zaopiniowano pozytywnie.

Dokumentacja projektowa (ocena rozwiązań w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych)

W roku sprawozdawczym uzgodniono 28 projektów budowlanych pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Wydane opinie dotyczyły głównie inwestycji związanych z infrastrukturą techniczną, tj. budową sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, budową zbiornika wody pitnej (łącznie 26 opinii). Pozostałe opinie dotyczyły: projektu budowlanego budynku biurowo-mieszkalnego oraz projektu technologicznego zakładu fryzjerskiego. Opinie dot. dokumentacji projektowej (łącznie 28) wydane zostały na podstawie art. 3 pkt.2 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o państwowej Inspekcji Sanitarnej. Wszystkie dokumentacje uzyskały akceptacje Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Opinie opracowano w formie pisma, wydano opinie pozytywne.

Zgoda na odstępstwa od przepisów techniczno-budowlanych, bhp itp.

W roku sprawozdawczym nie wpłynęły wnioski o wyrażenie zgody na zastosowanie rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.

Odbiory obiektów, uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych

W roku sprawozdawczym dokonano odbiorów końcowych 63 obiektów budowlanych. Podczas czynności kontrolnych stwierdzano także przypadki, gdy obiekt nie był w pełni przygotowany do użytkowania z uwagi na niedopełnienie wymogów formalnoprawnych lub stwierdzono uchybienia w zakresie wymagań sanitarno-higienicznych.

Z analizy protokołów wynika, że występujące usterki sanitarne to:

- brak balustrad na balkonach i tarasie,
- brak wentylacji lub prawidłowej wentylacji w obiekcie,
- brak nawiewników okiennych zapewniających dopływ powietrza zewnętrznego do pomieszczeń,
- brak niezbędnego nawiewu strumienia powietrza w kotłowni, w której zainstalowany jest kocioł na paliwo stałe,

- brak zaworu antyskażeniowego za wodomierzem,
- brak umywalki do rąk w wydzielonym aneksie kuchennym
- brak odpowiednio przystosowanego wejścia dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich,
- brak zabezpieczenia poręczy przy schodach wewnętrznych prowadzących na piętro przed zsuwaniem się po nich.

W toku prowadzonego postępowania działania Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego prowadziły do wyeliminowania ewentualnych uchybień i nieprawidłowości. Dla tych obiektów nie wniesiono sprzeciwu na użytkowanie obiektu w trybie art. 28 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej ze względu na akceptację uwag PIS i deklarację ich wyeliminowania przez inwestora.

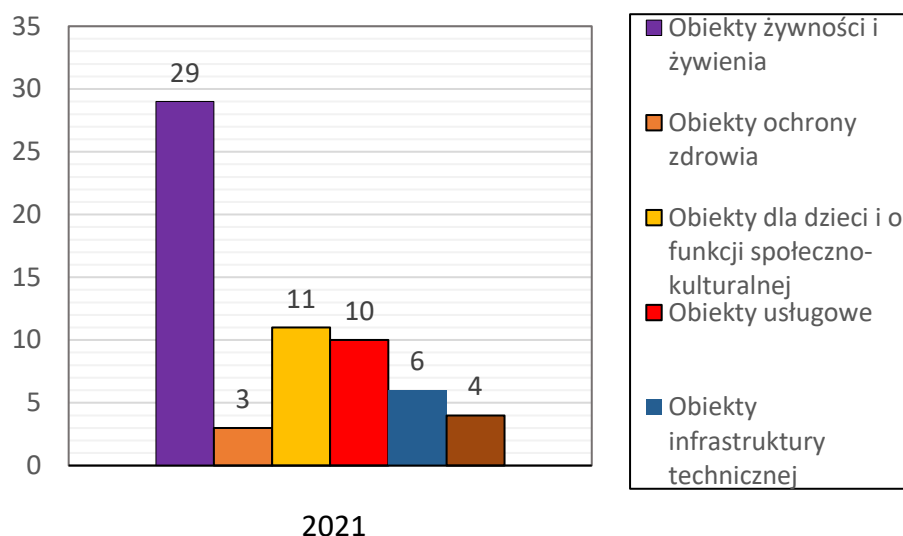
Na 63 dokonane odbiory:

- opracowano 31 opinii (w formie pisma) wydanych w związku z uczestniczeniem w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych, dla których było wymagane uzyskanie zgody na użytkowanie w trybie art. 56 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane, w tym: 25 odbiorów dokonano na podstawie czynności kontrolnych; dla 6 obiektów wydano zaświadczenia wskazujące, że nie przewiduje się czynności kontrolnych w celu ustalenia zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym przed wydaniem pozwolenia na użytkowanie, z uwagi na charakter i zakres przedsięwzięcia.;
- opracowano 12 opinii (w formie pisma) wydanych w trybie art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Państwowej. Odbiory dotyczyły obiektów, na które nie nałożono obowiązku uzyskania pozwolenia na użytkowanie lub inwestycji zrealizowanych w wyniku modernizacji istniejących obiektów w ramach zmiany sposobu użytkowania;
- opracowano 17 opinii (w formie pisma) wydanych w trybie art.6a ustawy z dnia 14 marca 1985r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Odbiory dotyczyły nowo wybudowanych lub modernizowanych przechowalni owoców i warzyw. Opinie wydawano na wniosek podmiotu, w celu przedłożenia w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Kielcach. W opiniach wyrażono stanowisko w zakresie zgodności inwestycji z warunkami sanitarnymi określonymi przepisami Unii Europejskiej – rozporządzenie | WE | Nr 852 /2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29.04.2004r. w sprawie higieny środków spożywczych;

- opracowano 4 opinie (w formie decyzji), w której wniesiono, że spełnione są wymagania lokalowe i sanitarne, jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzona placówka wsparcia dziennego (dot. czterech świetlic środowiskowych). Opinie jw. wydane zostały na podstawie art. 18b ust. 2 i 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- opracowano 1 opinię (w formie decyzji), w której wniesiono, że spełnione są wymagania lokalowe i sanitarne, jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy. Opinia jw. wydana została na podstawie art. 25 ust. 2a pkt. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3.

Przedmiotem odbioru były:

- obiekty żywności i żywienia, w tym: budynek służy załadunkowej, budynek filtrów wody i budynek prasy owoców przy ZPO „Sambor”, budynek suszarni owoców wraz z estakadą przy zakładzie „Dreher Poland”, rozbudowa zakładu „Doehler Sp. z o.o.”, rozlewnia soków w zakładzie „Sad Sandomierski”, łącznik przy sklepie spożywczym, rozbudowa budynku handlowo-usługowego sklepu „Biedronka”, wytwórnia soków tłoczonych, pracownia ciast i tortów, lokal gastronomiczny, lokal handlowo-usługowy sklepu „Żabka”, przechowalnia owoców - łącznie 29 obiektów,
- obiekty ochrony zdrowia: Centrum Diennej Opieki Psychiatrycznej przy Szpitalu w Sandomierzu, gabinet stomatologiczny, pracownia RTG – łącznie 3 obiekty,
- obiekty usługowe: 2 pawilony handlowo-usługowe, hala magazynowo składowa z częścią biurową, 3 budynki mieszkalne z pokojami pod wynajem, 3 salony fryzjerskie, salon tatuażu i barbera – łącznie 10 obiektów,
- obiekty dla dzieci i o funkcji społeczno-kulturalnej: żłobek, sala przedszkolna, sala gimnastyczna przy budynku szkoły i przedszkola, Samorządowe Centrum Kultury w Obrazowie, 3 placówki wsparcia dziennego dla seniorów, 4 świetlice środowiskowe – łącznie 11 obiektów,
- obiekty infrastruktury technicznej: sieć gazowa, 2 sieci wodociągowe bez przyłączy, rozbudowa stacji wodociągowej o jeden zbiornik wodociągowy, 2 inwestycje związane z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym – łącznie 6 obiektów,
- inne obiekty – budynek magazynowy, budynek biurowo-mieszkalny, przebudowane poddasze nieużytkowe na pomieszczenia biurowe, budynek mieszkalny wielorodzinny - łącznie 4 obiekty.

Wykres 18 obrazujący liczbę obiektów będących przedmiotem odbioru

Przy odbiorach obiektów użyteczności publicznej zwracano uwagę na wykonanie podjazdów dla niepełnosprawnych oraz zapewnienie wewnątrz budynków warunków umożliwiających swobodne poruszanie się tym osobom. Odbiory obiektów, wzorem lat ubiegłych, dokonywane były z udziałem właściwych komórek nadzorów bieżących. Praktykowany odbiór wspólny przez zapobiegawczy nadzór sanitarny i nadzór bieżący sprawdza się w praktyce, bowiem prowadzi do wypracowania wspólnego stanowiska Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Należy zauważyć, że liczba dokonanych odbiorów utrzymuje się na podobnym poziomie co w latach poprzednich (2018 – 61, 2019r.- 45, 2020 - 76, 2021 - 63).

Inne opinie sanitarne

W 2021r. zajęto też 69 stanowisk na pozostałych etapach procesu inwestycyjnego, w tym: uzupełnianie dokumentacji projektowej, wniosków co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz w ramach czynności odbiorowych.

Ponadto w roku sprawozdawczym, w związku z kontrolami przeprowadzonymi w ramach odbioru końcowego oraz kontrolami w trakcie realizacji obiektów budowlanych, wydano 59 decyzji dot. wymierzania opłaty za wykonywane czynności kontrolne w obiektach.

Kontrole, w tym: kontrole w trakcie realizacji inwestycji

Łącznie przeprowadzono 65 kontroli: w tym 4 kontrole zaliczone zostały do kontroli w trakcie realizacji inwestycji.

Podsumowanie:

Należy wskazać, iż działalność zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dotyczyła kontroli pod kątem zapewnienia właściwego stanu sanitarno-zdrowotnego w nowo realizowanych obiektach takich jak: obiekty żywienia-żywnościowe, obiekty służby zdrowia, obiekty oświaty, zakłady pracy, obiekty typu komunalnego. Oceniając stan sanitarny obiektów na różnych etapach ich realizacji, należy zauważyć, że ich standardy stale wzrastają. Inwestorzy pozyskują fundusze unijne, wzrasta świadomość inwestorów w zakresie dostosowania obiektów do obowiązujących wymogów.

Mając na uwadze ochronę zdrowia publicznego, w ramach prowadzonych postępowań oraz uzgodnień w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zwracano szczególną uwagę na następujące zagadnienia:

- właściwe projektowanie i wykonanie instalacji wodociągowych (m.in. sposób zabezpieczenia przewodów wodociągowych przebiegających w pobliżu sieci kanalizacyjnych oraz zbiorników na nieczystości płynne i gnojowników, wyposażenie przyłączy wodociągowych w zawory antyskażeniowe, dezynfekcja nowo wykonanych sieci wodociągowych, wyniki badania wody),
- właściwe projektowanie i wykonywanie pod kątem sanitarno-higienicznym instalacji wentylacyjnych i klimatyzacyjnych (m.in. na podstawie protokołów sprawności instalacji),
- prawidłowe usuwanie, gromadzenie i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych, w tym pochodzenia medycznego, w sposób nie zagrażający życiu i zdrowiu ludzi,
- zabezpieczenie środowiska wodnego i gleby przed wodami opadowymi, potencjalnie zanieczyszczonymi substancjami ropopochodnymi (urządzenia oczyszczające),
- zapewnienie właściwych warunków sanitarno-zdrowotnych w miejscach pobytu ludzi (zamieszkania i przebywania), a także odpowiednich warunków pracy osobom zatrudnionym w zakładach pracy,
- ochronę ludzi przed nadmiernym oddziaływaniem czynników środowiska pracy (hałas, zanieczyszczenie powietrza) poprzez egzekwowanie rozwiązań technicznych i odpowiednich materiałów budowlanych w celu dotrzymania normatywnych wartości dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,
- ochronę ludzi przed uciążliwościami środowiskowymi poprzez oddzielenie obszarów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe od obszarów przemysłowych, egzekwowanie skutecznych rozwiązań z zakresu ochrony środowiska, w tym:

- zabezpieczenie ludności przed uciążliwością hałasową, promieniowaniem elektromagnetycznym (np. zapewnienie odpowiednich odległości),
- zabezpieczenie ludności przed wpływem zanieczyszczenia powietrza (prawidłowe parametry emitorów, urządzenia oczyszczające),
- właściwą gospodarkę wodno-ściekową (zaopatrzenie ludności w wodę do picia).

Dane liczbowe dotyczące formy wydanych opinii

Lp.	Forma opinii sanitarnej	Liczba wydanych opinii
1.	Forma – opinia sanitarna	<u>185</u>
2.	Forma – decyzja opłatowa	<u>59</u>
3.	Forma – decyzja merytoryczna	<u>5</u>
4.	Forma - postanowienie	-
	<u>Razem: 1 – 4</u>	<u>249</u>
5.	Kontrole ogółem	<u>65</u>
6.	W tym kontrole w trakcie realizacji	<u>4</u>

Dane liczbowe dotyczące działalności Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru w 2021r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba zajętych stanowisk
<u>Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko</u>		
1.	Uzgodnienie dot. odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	<u>0</u>
2.	Uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko	<u>4</u>
3.	Opiniowanie projektu dokumentu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko	<u>3</u>
<u>Ocena oddziaływania na środowisko</u>		
4.	Opinia co do potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby – co do zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko	<u>21</u>
5.	Wydawanie opinii w sprawie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko	-

6.	Wydawanie opinii w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.	-
7.	Wydanie opinii przed wydaniem postanowienia przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska w sprawie uzgodnienia warunków realizacji przedsięwzięcia w ramach ponownej oceny oddziaływania na środowisko	-
8.	Opiniowanie projektów gminnych planów programów rewitalizacji	-
9.	Uzgadnianie dokumentacji projektowej pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych.	<u>28</u>
10.	Zastosowanie rozwiązań innych niż określone w obowiązujących przepisach prawnych, w tym w zakresie warunków technicznych	<u>0</u>
11.	Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego w trybie ar. 56 ustawy Prawo Budowlane	<u>31</u>
12.	Sprzeciw przeciwko uruchomieniu wybudowanego lub przebudowanego zakładu pracy lub innego obiektu budowlanego, w tym wobec dopuszczenia do użytkowania	-
13.	Inne sprawy	<u>103</u>
	<u>RAZEM 1÷13</u>	<u>190</u>
14.	Postanowienia	-
15.	Decyzje opłatowe	<u>59</u>
16.	Kontrole – wizje lokalne - ogółem	<u>65</u>
17.	W tym: obiektów w trakcie realizacji	<u>4</u>

IV. STAN SANITARNY OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ I KĄPIELISK

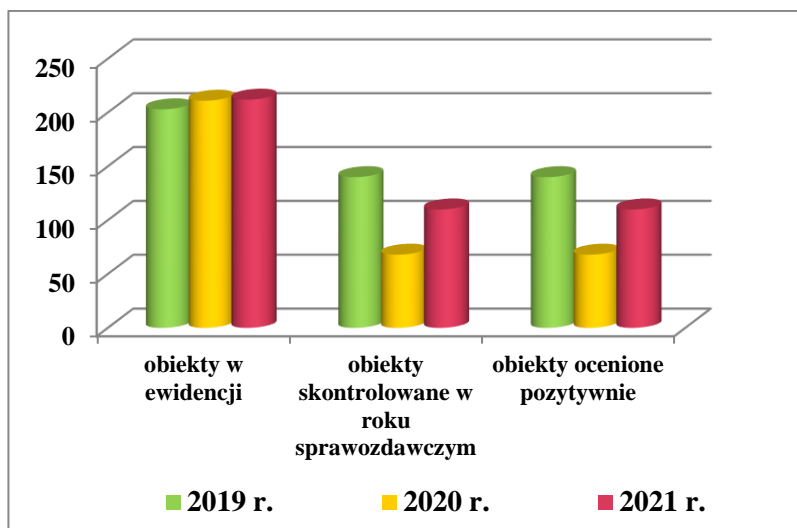
1. Wprowadzenie

W związku z ograniczeniami, które wynikały z wprowadzonym stanem epidemii zachorowań na COVID-19, zaplanowane działania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej związane z bieżącymi kontrolami zaplanowanymi na 2021 r. nie zostały w pełni zrealizowane zgodnie z harmonogramem.

W 2021 r. Państwowa Inspekcja Sanitarna w powiecie sandomierskim na 212 obiektów użyteczności publicznej, które znajdują się w ewidencji, skontrolowała 110, co stanowiło 51,88% wszystkich obiektów użyteczności publicznej i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii. Powyższa liczba nie obejmuje urządzeń wodnych oraz zakładów ochrony zdrowia.

Na koniec 2021 r. skontrolowane obiekty oceniono jako dobre. W porównaniu z rokiem ubiegłym stan sanitarny kontrolowanych obiektów utrzymuje się na tym samym poziomie.

Obiekty użyteczności publicznej należą do najliczniejszej i najbardziej zróżnicowanej grupy, zarówno pod względem przeznaczenia oraz wymagań sanitarnych i technicznych.

Wykres 19 Liczba obiektów w latach 2019 ÷ 2021

W 2021 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu wydał 25 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji zwłok/szczątków ludzkich. Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawowali nadzór nad prawidłowym przebiegiem czynności ekshumacyjnych i warunkami sanitarnymi przewozu zwłok. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Na wniosek Starosty Sandomierskiego, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu wydał 5 - opinii w formie postanowienia na sprowadzenie zwłok z zagranicy.

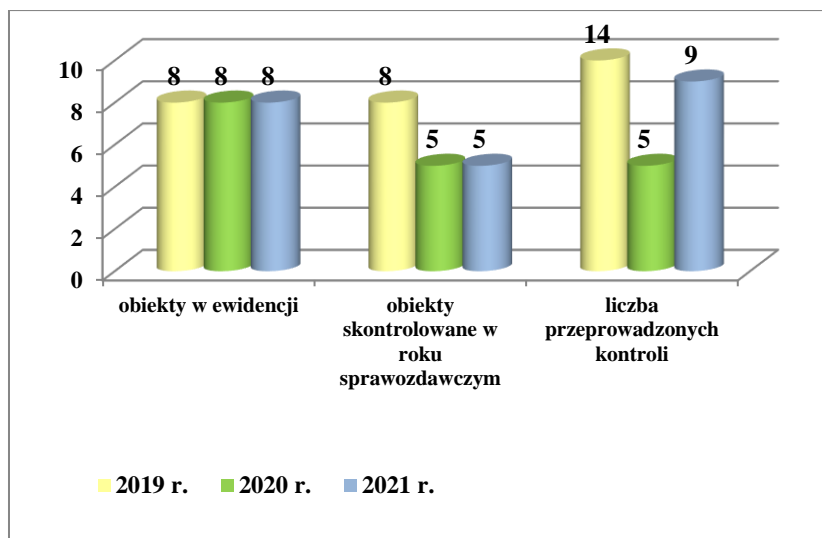
W związku z notowanymi zakażeniami wirusem SARS-CoV-2 w dalszym ciągu utrzymywano nadzór sanitarny nad obiektami użyteczności publicznej tj.: stacjami paliw, aptekami, punktami aptecznymi, obiektami handlowymi, obiektami sportowymi, a także zakładami usługowymi (fryzjerskie i kosmetyczne) w kontekście zapobiegania oraz zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Dlatego też prowadzono systematyczny nadzór nad zapewnieniem dla klientów i pracowników środków ochrony indywidualnej tj. maseczek ochronnych oraz środków do dezynfekcji rąk bądź rękawiczek ochronnych, sprawdzano respektowanie przepisów prawnych, podczas wykonywania usług.

2. Stan sanitarny wybranych obiektów i urzędzeń

2.1. Ustępny publiczne

Na terenie powiatu sandomierskiego bieżącym nadzorem sanitarnym w roku 2021 r. objęto 8 ustępów publicznych, skontrolowano 5 (62,5%), przeprowadzono 9 kontroli. Mandatów karnych nie nakładano.

Wykres 20 Ustępny publiczne w latach 2019 ÷ 2021

Stan sanitarno-techniczny ustępów publicznych w porównaniu z rokiem ubiegłym utrzymuje się na tym samym poziomie. W tej grupie obiektów 4 przystosowane są dla osób niepełnosprawnych, w tym 2 posiada stanowisko z przewijakiem dla niemowląt.

Udostępniane są również ubikacje w innych obiektach użyteczności publicznej (np. na stacjach paliw dostępne dla podróżnych przez całą dobę lub w innych obiektach w godzinach pracy).

Obiekty te nie budzą większych zastrzeżeń, zaopatrzone w wystarczającą ilość środków higienicznych, czystościowych i dezynfekcyjnych, sprzątane na bieżąco.

2.2. Obiekty pomocy społecznej

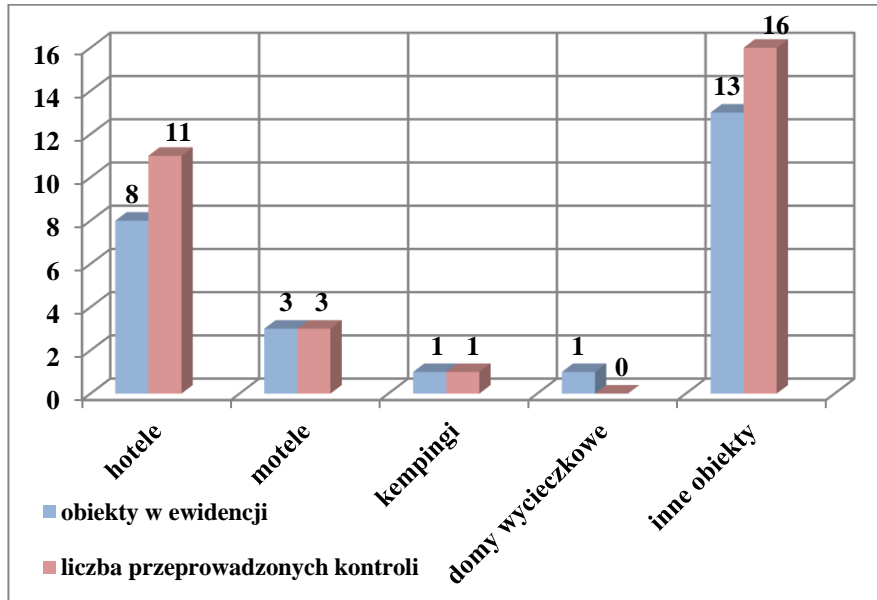
W roku 2021 w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej znajdowały się 2 domy pomocy społecznej oraz 1 schronisko dla bezdomnych mężczyzn. W odniesieniu do 2020 r. liczba nadzorowanych domów pomocy społecznych nie uległa zmianie. W bieżącym roku skontrolowano 1 DPS, w który nie stwierdzono nieprawidłowości w funkcjonowaniu w/w obiektu.

2.3. Obiekty hotelarskie

W 2021 r. w ewidencji znajdowało się 29 obiektów hotelarskich świadczących usługi noclegowe, skontrolowano 26 (co stanowi ok. 89,65%). Do tej grupy obiektów należą: 8 hoteli, 3 motele, 1 kemping, 1 dom wycieczkowy, 16 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie, łącznie przeprowadzono 29 kontroli. W odniesieniu do 2020 r. liczba nadzorowanych obiektów hotelarskich nie uległa zmianie, jak również poziom świadczonych usług noclegowych zachowano na dobrym poziomie. Nie wszystkie obiekty hotelarskie przystosowane są dla osób niepełnosprawnych (stawianym wymaganiom odpowiada 8 z 29 nadzorowanych, co stanowi ok. 27,6 %).

Nie wydawano decyzji administracyjnych, mandatów karnych nie nakładano.

Podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad w/w obiektami wiele uwagi poświęcono nad zapewnieniem dla klientów i pracowników środków ochrony indywidualnej tj. maseczek ochronnych oraz środków do dezynfekcji rąk bądź rękawiczek ochronnych, sprawdzano respektowanie przepisów prawnych, w związku z wprowadzonym stanem epidemii oraz funkcjonowaniem obiektów zgodnie z wytycznymi GIS dla hoteli/obiektów/pensjonatów w trakcie epidemii COVID-19 w Polsce.

Wykres 21 Struktura obiektów hotelarskich w 2021 r.

Większość w/w obiektów oferuje wysoki standard świadczonych usług dysponuje pokojami z węzłami sanitarnymi, które są prawidłowo wyposażone, dobrze zorganizowane funkcjonalnie, zapewniają miejsca parkingowe. Stan sanitarny w tej grupie obiektów nie budził zastrzeżeń.

W 2021 roku ewidencją objętych było 16 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie. W odniesieniu do 2020 r. liczba nadzorowanych obiektów nie uległa zmianie. Do tej grupy obiektów zaliczono: pokoje gościnne, zajazd, dom noclegowy, ośrodek szkoleniowo-wypoczynkowy, hotel pracowniczy itp. Grupa ta jest zróżnicowana pod względem standardu i wyposażenia. Dla osób korzystających z tego typu usług przygotowane są pokoje mieszkalne wraz z węzłami sanitarnymi bądź w nieznaczej ilości z odrębnymi zespołami higieniczno-sanitarnymi. Bieżący stan sanitarny w tych obiektach nie budził zastrzeżeń. Postępowanie z bielizną czystą i brudną prawidłowe.

W odniesieniu do 2020 r. stan sanitarny innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie pozostał na tym samym poziomie.

2.4. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

W tej grupie obiektów ewidencją objętych było 57 zakładów, spośród których skontrolowano 36 (co stanowi ok. 63,16%), przeprowadzono 39 kontroli. Nie wydawano decyzji administracyjnych, mandatów karnych nie nakładano.

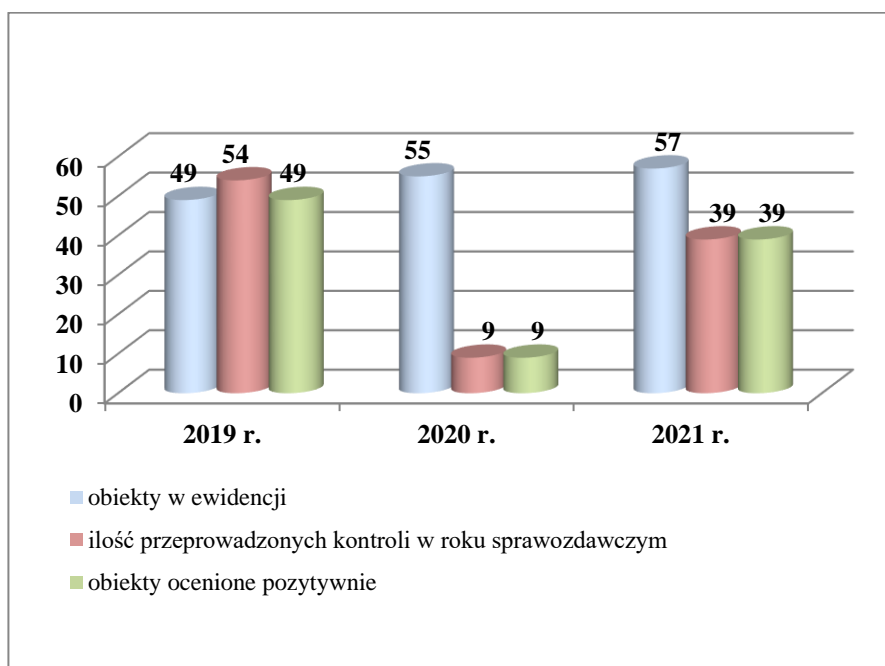
W odniesieniu do 2020 r. liczba nadzorowanych zakładów usługowych uległa zmianie (2020 r. - 55, 2021 r. - 57), do ewidencji przybyło 3 zakłady tj.: 1 zakład fryzjerski i 2 zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu, a ubył 1 zakład tatuażu.

Stan sanitarno-techniczny w tej grupie obiektów nie budził większych zastrzeżeń. Podczas kontroli zwracano uwagę na właściwe wdrażanie obowiązujących procedur mających na celu ochronę przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi w czasie wykonywania usług oraz funkcjonowania salonu fryzjerskiego w trakcie epidemii SARS-CoV-2. Postępowanie z bielizną zarówno w aspekcie prania oraz prawidłowego przechowywania było prawidłowe. Bielizna wielokrotnego użycia prana jest poza zakładem. Większość zakładów stosuje bieliznę jednorazowego użycia (ręczniki, prześcieradła, kołnierzyki fryzjerskie, peleryny).

Bieżący stan sanitarny w kontrolowanych obiektach był zadowalający. Odpady stałe gromadzone były w oznakowanych pojemnikach a następnie usuwane do zbiorczych pojemników lub kontenerów znajdujących się poza zakładem. Sprzęt porządkowy przechowywany w wydzielonych miejscach bądź pomieszczeniach, sposób postępowania z nim po użyciu był prawidłowy.

Do tej grupy obiektów należy: 36 zakładów fryzjerskich, 13 zakładów kosmetycznych, 8 innych zakładów, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna usługa.

Na uwagę zasługuje fakt podwyższania świadomości wśród personelu świadczącego usługi fryzjerskie, kosmetyczne lub tatuażu, co do zachowania szczególnego reżimu sanitarnego i p/epidemicznego podczas wykonywania usług.

Wykres 22 Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej w latach 2019-2021

W w/w zakładach, z uwagi na stosowanie narzędzi mogących naruszać ciągłość tkanki istnieje wysokie ryzyko narażenia na przeniesienie zakażeń (np. HIV, WZW typu B, grzybica). Dlatego też podczas sprawowania bieżącego nadzoru nad tymi zakładami wiele uwagi poświęcono sposobom mycia i dezynfekcji, sterylizacji wykorzystywanego sprzętu.

Podczas kontroli zwracano uwagę również na respektowanie przepisów prawnych przeciw Covid-19.

Kontynuowano nadzór w zakresie ochrony zdrowia przed następstwami korzystania z solarium m.in. na właściwe informacje dotyczące szkodliwości korzystania z solarium, o zakazie udostępniania solarium małoletnim oraz reklamach bądź promocji usług. W tym zakresie nie stwierdzono naruszenia obowiązującej ustawy.

2.5. Obiekty komunikacji publicznej

Powyższą grupę stanowią obiekty związane z obsługą osób podróżujących komunikacją publiczną. Należą do niej: 1 - dworzec autobusowy, 1 - przystań żeglugi śródlądowej i 1 - przystań jednostek pływających rekreacyjnie i sportowo. Skontrolowano wszystkie obiekty (100%), przeprowadzono 3 kontrole, nie wydawano decyzji administracyjnych, nie nałożono mandatów karnych.

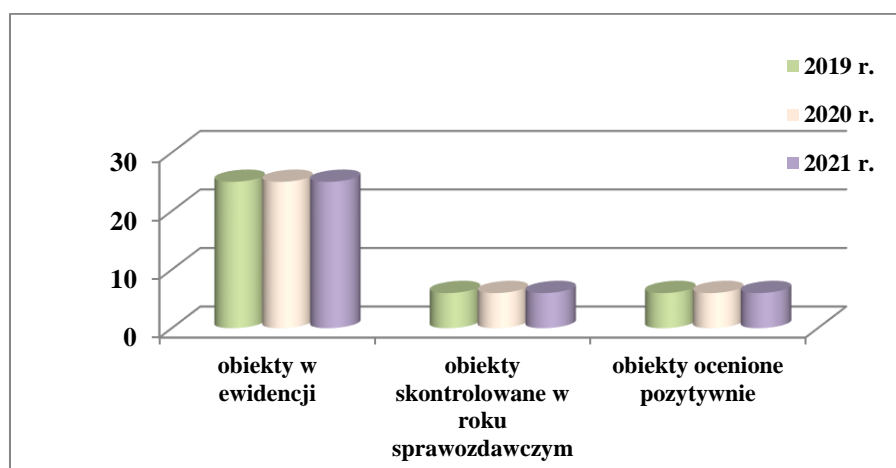
Ponadto Państwowa Inspekcja Sanitarna w roku sprawozdawczym nadzorem sanitarnym objęła 14 – środków transportu publicznego, tj.: 11 - autobusów miejskich, 3 - statki pasażerskie żeglugi śródlądowe, Przeprowadzone kontrole nie wykazały uchybień w zakresie bieżącego stanu sanitarnego. Ponadto w autobusach miejskich prowadzono regularne kontrole dotyczące realizacji reżimu sanitarnego w związku z trwającą epidemią.

Dodatkowo przeprowadzono 12 kontroli parkingów miejskich znajdujących się na terenie miasta Sandomierza, w których nie stwierdzono nieprawidłowości. Stan sanitarny w trakcie kontroli oceniono jako dobry.

2.6. Cmentarze

W roku 2021 w ewidencji Państwowej Inspekcji Sanitarnej w Sandomierzu było 25 cmentarzy, skontrolowano 6, co stanowi 24% obiektów uwzględnionych w ewidencji.

Nie wydawano decyzji administracyjnych oraz nie nakładano mandatów karnych.

Wykres 23 Cmentarze w latach 2019-2021 r.

Przeprowadzone kontrole oceny stanu sanitarno - technicznego cmentarzy dotyczyły głównie: utrzymanie czystości i porządku w obrębie cmentarza, właściwego postępowania w zakresie gromadzenia i usuwania odpadów generowanych na cmentarzu. Ponadto zwracano uwagę na stan techniczny ogrodzenia cmentarza, utwardzenia alejek, zapewnienia źródła wody na cele cmentarne.

2.7. Domy przedpogrzebowe

Na nadzorowanym terenie znajduje się 1 zakład prowadzący kompleksowe usługi pogrzebowe. Obiekt ten pełni funkcję domu przedpogrzebowego w zakresie przetrzymywania i przygotowania zwłok do pochówku, kremacji i transportu i obsługi ceremonii pogrzebowych.

W roku 2021 nie przeprowadzono kontroli w obiekcie, decyzji administracyjnej nie wydawano, mandatów karnych nie nakładano.

2.8. Inne obiekty użyteczności publicznej

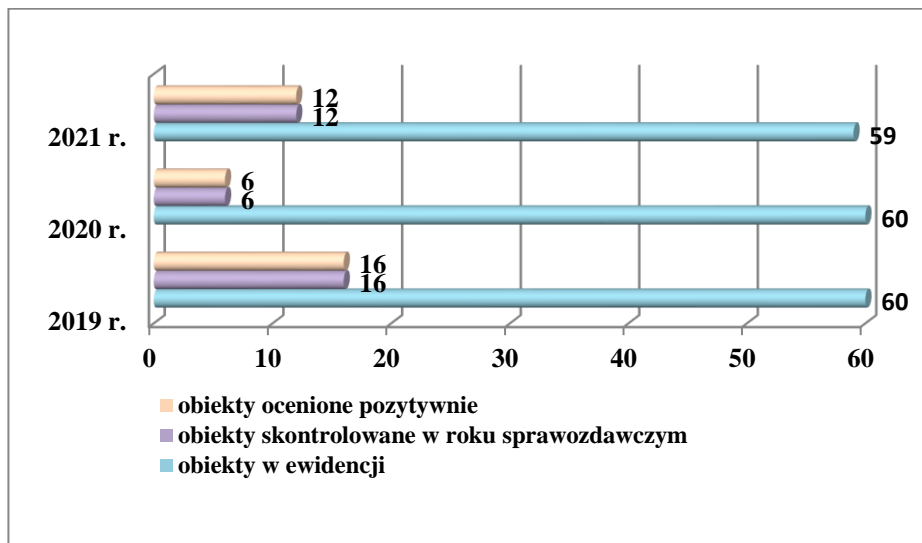
W 2021 r. w ewidencji znajdowało się 59 obiektów użyteczności publicznej, skontrolowano 12 (co stanowi 20%), przeprowadzono 12 kontroli.

Do grupy innych obiektów użyteczności publicznej zaliczono m.in. apteki, punkty apteczne, sklepy zielarskie, urzędy miast i gmin, stacje paliw, obiekty sportowe, itp.

Nasilono nadzór w związku z wprowadzonym stanem epidemii nad zapewnieniem dla klientów i pracowników środków ochrony indywidualnej tj. maseczek ochronnych oraz środków do dezynfekcji rąk bądź rękawiczek ochronnych, sprawdzano respektowanie przepisów prawnych.

W odniesieniu do 2020 r. liczba obiektów użyteczności publicznej uległa zmianie (2020 r. – 60, 2021 r. – 59) z ewidencji ubyła 1 apteka. Przeprowadzone kontrole oceny stanu sanitarno – technicznego obiektów użyteczności publicznej nie wykazały większych zastrzeżeń. Decyzji administracyjnych nie wydawano, mandatów karnych nie nakładano.

W porównaniu z rokiem ubiegłym stan sanitarny kontrolowanych obiektów utrzymuje się na tym samym poziomie.

Wykres 24 Struktura innych obiektów użyteczności publicznej w latach 2019÷2021

Ponadto Państwowa Inspekcja Sanitarna w sezonie letnim kontynuowała nadzór nad terenami rekreacyjnymi m.in. piaskownicami. W 2021 r. w ewidencji było 24 obiekty zakwalifikowanych jako tereny rekreacyjne, skontrolowano 20 (co stanowi ok. 83,33%), nie wydawano decyzji administracyjnych, mandatów karnych nie nakładano. Podczas kontroli

zwracano uwagę na systematyczność wymiany piasku w piaskownicach, zabezpieczenie terenu przed dostępem zwierząt oraz na właściwe oznakowanie terenu.

2.9. Kąpieliska, miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli i baseny kąpielowe

W 2021 r. w ewidencji znajdowały się 2 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli, tj.: w Koprzywnicy i Szymanowicach Dolnych, skontrolowano 2 (100%), wydano 2 opinie sanitarne w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli oraz 4 oceny bieżące o jakości wody.

W obu przypadkach za sprawy związane z urządzeniem i zapewnieniem bezpieczeństwa kąpiącym odpowiedzialni byli organizatorzy czyli Urząd Miasta i Gminy w Koprzywnicy i Urząd Miasta i Gminy w Klimontowie.

Organizatorzy w ramach kontroli wewnętrznej przeprowadzili badania jakości wody (przed rozpoczęciem oraz w trakcie trwania sezonu). Nad bezpieczeństwem kąpiących się w sezonie czuwali ratownicy. Organizatorzy w/w miejsc wywiązali się z prowadzenia kontroli wewnętrznej.

Nadzorem sanitarnym objęty był: kompleks basenowy - Pływalni krytej w Sandomierzu przy ul. Zielnej 7 (czynny cały rok) oraz basen w Hotelu „Mały Rzym” w Sandomierzu, ul. Okrzei 9.

W roku sprawozdawczym w ramach nadzoru sanitarnego Inspekcji Sanitarnej pobrano 12 próbek wody z pływalni krytej i basenu Hotelu „Mały Rzym”.

Wydano 1 decyzję administracyjną na poprawę jakości wody ciepłej w natryskach na parterze i na I piętrze na Pływalni krytej „Błękitna fala” w Sandomierzu. W badanych próbkach wody pobranych w ramach kontroli urzędowej stwierdzono przekroczenia bakterii *Legionella sp.*. W związku z powyższym przeprowadzono działania naprawcze poprzez czyszczenie i dezynfekcję urządzeń wodnych na w/w basenie. Wyegzekwowano poprawę jakości wody w ustalonym terminie.

Tabela 18 Decyzja administracyjna wydana na poprawę jakości wody na Pływalnię krytą „Błękitna fala” w Sandomierzu

L.p.	Obiekt	Stwierdzone nieprawidłowości	Termin wykonania zaleceń
1.	Pływalnia kryta „Błękitna fala” w Sandomierzu	zła jakość wody pod względem bakteriologicznym w natryskach: parter, I piętro z powodu stwierdzonego przekroczenia liczby bakterii z rodzaju <i>Legionella sp.</i> 440 j.t.k./100 ml i > 100 j.t.k./100ml	27.06.2021 r.

Ponadto nadzór laboratoryjny jakości wody z urządzeń basenowych prowadzony był przez administratorów basenu tj.: Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Sandomierzu oraz Restauracja i Hotel „Mały Rzym” Sp. z o.o. w Sandomierzu, w ramach kontroli wewnętrznej. Przeprowadzone kontrole stanu sanitarnego w w/w obiektach nie wykazały uchybień w zakresie stanu sanitarno-technicznego.

Pracownicy Sekcji Nadzoru Higieny Środowiska wspólnie z Sekcją Nadzoru Zapobiegawczego dokonali odbioru w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych w 1 zakładzie fryzjerskiego i 2 zakładów, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z usług fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej, tatuażu, a był 1 zakład tatuażu. Ponadto wydawane były także 32 opinie sanitarne na organizowanie imprez w plenerze oraz w pomieszczeniach, m.in. opiniowano „Jarmark Jagielloński”, „Optymistyczny Jarmark” „Jarmark Regionalny z okazji Gęsiny św. Marcina”, „Dzień ZdroweECO Optymizmu”, „Letnie pokazy czereśniowe”, „Sandomierz Fashion Street”, „Złot foodtrucków” „Rajd Papiieski” „Koncert Macieja Maleńczuka”, „Kiermasz Wielkanocny 2021”, „Dzień Kobiet na Sportowo”, Spektakl taneczny pt. „(nie)cała ja...”.

Współpracowano z instytucjami kultury oraz sportu w poszczególnych gminach w zakresie przestrzegania bezpieczeństwa epidemicznego podczas stopniowego (przy zachowaniu pewnych ograniczeń adekwatnych do obowiązujących przepisów prawnych) wznowiania działalności w poszczególnych sekcjach tematycznych. Współpraca ta polegała na konsultacjach telefonicznych w zakresie funkcjonalności oraz przystosowania obiektów do obowiązującego reżimu sanitarnego, oceniano procedury funkcjonowania tych obiektów jak również wydawano opinie na organizację wycieczek szkolnych, zorganizowania spotkania autorskiego, procesji Bożego Ciała, przywrócenia zajęć stacjonarnych w zakresie funkcjonowania Dziennego Domu Senior, zorganizowania zbiórki ulicznej.

Na podkreślenie zasługuje współpraca z Sandomierskim Centrum Kultury i podległym jej obiektom oraz Gminnymi Ośrodkami Kultury. Kierownictwo tych jednostek na każdym etapie luzowania obostrzeń związanych z COVID – 19 konsultowało zakres działalności i procedury postępowania w celu ochrony przed zachorowaniem pracowników oraz uczestników.

Wnioski

Analizując wyniki przeprowadzonych kontroli w trakcie roku sprawozdawczego z zakresu higieny środowiska należy stwierdzić, że w opisanych wyżej obiektach nie było

uchybień stanowiących zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi a stan sanitarny w tym zakresie oceniono jako dobry.

W porównaniu do roku ubiegłego stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej nie uległ pogorszeniu. Przeprowadzono modernizację niektórych obiektów, w celu zapewnienia jakości świadczonych usług i bezpieczeństwa klientów korzystających z usług. Systematyczne kontrole tej grupy obiektów nie wykazały uchybień w zakresie respektowania przepisów prawnych. Przeprowadzane kontrole były traktowane instruktażowo a na wszelkie uwagi nie nakładano kar a jedynie stosowano pouczenia.

Poprawia się estetyka pomieszczeń, następuje sukcesywna wymiana sprzętu i wyposażenia. Rynek konkurencyjny, większa świadomość klientów i przedsiębiorców, wymusza na właścicielach poprawę warunków sanitarno-technicznych, wzrost standardów higienicznych a w konsekwencji polepszenie jakości usług.

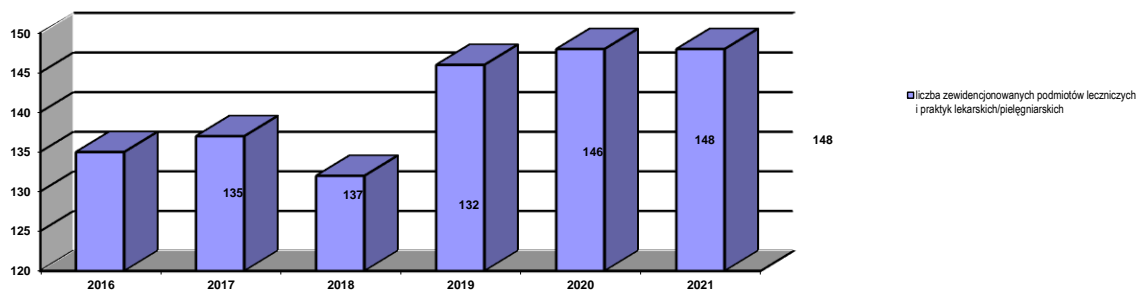
W celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego klientów kontynuowany był i w dalszym ciągu będzie nadzór sanitarny w zakresie: przestrzegania obowiązujących procedur i instrukcji podczas świadczonych usług kosmetyczno-fryzjerskich oraz ochrony zdrowia przed następstwami korzystania z solarium oraz procedur związanych z funkcjonowaniem zakładów w trakcie epidemii SARS-CoV-2.

V. STAN SANITARNY PODMIOTÓW, W KTÓRYCH WYKONYWANA JEST DZIAŁALNOŚĆ LECZNICZA

W 2021r. PPIS w Sandomierzu nadzorował 146 podmioty wykonujące działalność leczniczą i praktyki lekarskie. W roku sprawozdawczym przeprowadzono ogółem 39 kontroli w 39 podmiotach znajdujących się w ewidencji PSSE.

Realizacja ustawowych zadań PIS odbywała się poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Zakres przedmiotowy kontroli obejmował sprawdzenie należytego stanu sanitarno-technicznego obiektu, funkcjonalności pomieszczeń, czystości bieżącej i porządku w obiekcie, prawidłowości prowadzonych procesów dekontaminacji powierzchni i sprzętu wielokrotnego użytku, gospodarki odpadami medycznymi i komunalnymi, postępowania z bielizną, przestrzegania procedur zapobiegających zakażeniom, realizacji obowiązkowego programu szczepień ochronnych.

Wykres 25. Liczba zewidencjonowanych podmiotów leczniczych w latach 2016-2021.

1. Szpitale

W roku 2021r. z uwagi na trwającą na terenie Polski epidemię SARS COV 2, nie przeprowadzono oceny stanu sanitarno-technicznego Specjalistycznego Szpitala Ducha Świętego Sandomierzu, ul. Schinzla 13.

2. Stan sanitarny zakładów opiekuńczo – leczniczych

W ewidencji PSSE w Sandomierzu znajduje się 1 zakład opiekuńczo – leczniczy.

W roku 2021 kontroli stanu sanitarno-technicznego nie przeprowadzono. W roku 2019 roku stan sanitarno techniczny Zakładu został oceniony jako dobry , w pełni dostosowany do wymogów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26.06.2012r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą. Obiekt wyposażony w instalacje wodociągowe i kanalizacyjne.

W związku z trwającą na terenie Polski epidemią na polecenie GIS wszelkie kontrole w podmiotach leczniczych zostały zawieszono.

3.Podmioty lecznicze realizujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.

W 2021r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu sprawował nadzór nad podmiotami działalności leczniczej obejmujący m.in. zagadnienia utrzymywania bieżącej czystości i właściwego stanu sanitarnego (w tym m.in. prawidłowości wykonywania zabiegów dezynfekcji, dezynsekcji, przestrzegania zasad profilaktyki zakażeń zakładowych, postępowania z odpadami, kontrolą wdrożenia procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych, realizacji obowiązkowego programu szczepień ochronnych)

W 2021 roku w w/w obiektach podmiotów leczniczych przeprowadzono 39 kontroli .

Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych placówek nie budził zastrzeżeń .

4. Zaopatrzenie w wodę

Podmioty lecznicze działające w powiecie sandomierskim zaopatrywane są w wodę z podległych terenowo wodociągów sieciowych. Badania prób wody pod względem bakteriologicznym i fizykochemicznym z poszczególnych wodociągów nie budziły zastrzeżeń.

4.1. Postępowanie z odpadami medycznymi i komunalnymi

W zakresie nadzoru nad gospodarką odpadami w części skontrolowanych podmiotów (z uwagi na wprowadzony stan epidemii), szczególną uwagę zwracano na postępowanie z odpadami medycznymi niebezpiecznymi (segregacja, stosowane opakowania, oznakowanie, przetrzymywanie, transport, utylizacja, stosowanie środków ochrony osobistej podczas zajmowania się odpadami itp.) W trakcie kontroli nie stwierdzono uchybień, dotyczących postępowania z odpadami medycznymi.

Wszystkie podmioty lecznicze posiadają stosowne dokumenty gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (m.in. zawarte umowy ze specjalistycznymi firmami, uprawnionymi do odbioru i transportu do utylizacji odpadów medycznych, karty przekazania odpadów do utylizacji).

W zakładach ochrony zdrowia lecznictwa otwartego prowadzi się segregację odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, na podstawie których są opracowane i wdrożone procedury. Odpady podlegały segregacji w miejscu ich wytworzenia, następnie przy pomocy pojemnika transportowego wynoszone do pomieszczeń wyposażonych w urządzenia chłodnicze służące wyłącznie do ich przetrzymywania. Transport odpadów wewnątrz placówek zgodnie z opracowanymi procedurami. Czynności te wykonuje przeszkolony i odpowiednio wyposażony w środki ochrony osobistej personel. Do czasu odbioru odpadów przez uprawnione firmy przetrzymuje się je w wydzielonych pomieszczeniach lub wydzielonych miejscach wyposażonych w urządzenia chłodnicze nie dłużej niż 1 miesiąc.

Gospodarowanie odpadami medycznymi i komunalnymi w kontrolowanych obiektach nie budziło zastrzeżeń. Usługę odbioru odpadów medycznych świadczyły uprawnione firmy zgodnie z przedstawioną dokumentacją.

4.2. Gospodarka bielizną

W porównaniu do 2020 roku postępowanie z czystą i brudną bielizną nie uległo zmianie i nie budzi zastrzeżeń. W zakładach używana jest przede wszystkim bielizna jednorazowego użytku, a z bielizny wielorazowej stosuje się tylko fartuchy ochronne.

Bielizna wielorazowego użycia z zakładów lecznictwa otwartego prana jest w pralni zewnętrznej, tj. w Pralni szpitalnej w Sandomierzu, ul. Schinzla 13 (zgodnie z posiadanymi umowami). Transport bielizny odbywa się własnymi środkami transportu z zachowaniem reżimu sanitarnego. Bielizna czysta przechowywana jest w wydzielonych miejscach (szafy) lub w wyznaczonych pomieszczeniach. Zachowany jest rozdział między bielizną brudną a czystą.

4.3. Dezynfekcja i sterylizacja

W ramach nadzoru nad procesami dezynfekcji, przedstawiciele PPIS sprawdzali, czy w zakładzie używane były środki dezynfekcyjne dopuszczone do stosowania i czy środki były właściwie dobrane w stosunku do występujących w danym obszarze zagrożeń. Sprawdzano ponadto, czy stężenie robocze środków, czas użytkowania roztworu roboczego, czas trwania procesu dezynfekcji, były prawidłowe. Przedmiotem kontroli w zakresie dezynfekcji był jednocześnie sposób i czas przechowywania koncentratów środków dezynfekcyjnych.

W podmiotach leczniczych i praktykach lekarskich wykonujących ambulatoryjne świadczenia zdrowotne do przeprowadzania procesów sterylizacji narzędzi i sprzętu medycznego wykorzystywano 52 autoklawy.

Środki dezynfekcyjne stosowane przez ww. podmioty były prawidłowe – dostosowane spektrum działania, stężeniem i czasem dezynfekcji do rodzaju zagrożenia. Pojemniki na roztwory użytkowe preparatów dezynfekcyjnych były wyposażone w sita i pokrywy oraz prawidłowo oznakowane. Roztwory użytkowe preparatów sporządzane były wg zaleceń producentów, oraz prawidłowo stosowane jak również przechowywane. Postępowanie ze środkami dezynfekcyjnymi (sposób przechowywania, przestrzeganie przepisów bhp podczas sporządzania roztworów, czas trwania dezynfekcji itp.) prawidłowe. Procesy dezynfekcji w nadzorowanych placówkach prowadzone są w oparciu o procedury i przy użyciu preparatów dezynfekcyjnych posiadających wpis do rejestru prowadzonego przez Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych oraz znak zgodności CE. Preparaty dobrane były właściwie do rodzaju powierzchni, stopnia zabrudzenia, możliwości organizacyjnych. Pojemniki na roztwory użytkowe środków dezynfekcyjnych posiadały właściwe oznakowanie tj. nazwę preparatu, stężenie, datę przygotowania z uwzględnieniem godziny, kod osoby przygotowującej roztwór, sito do narzędzi, szczelną pokrywę. Personel przeprowadzający dezynfekcję był odpowiednio zabezpieczony w środki ochrony indywidualnej.

Postępowanie ze sprzętem jednorazowym i wielorazowym po jego użyciu oraz dezynfekcja i sterylizacja narzędzi lekarskich prowadzona jest prawidłowo.

VI. WARUNKI SANITARNO – HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

1. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

Działalność Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy opiera się na ochronie zdrowia pracowników przed niekorzystnym wpływem szkodliwości występujących w środowisku pracy. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów BHP realizowany był w oparciu o plany pracy sporządzone na podstawie wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego.

W 2021 roku przeprowadzono 27 kontroli dotyczących stanu sanitarno – higienicznego, podczas których sprawdzano ogólny stan sanitarno-techniczny obiektów, pomieszczeń produkcyjnych oraz sanitarno-socjalnych, dokonywano weryfikacji podstawowej dokumentacji dotyczącej ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy m.in.: prawidłowo oszacowanej oceny ryzyka zawodowego, aktualnych pomiarów i rejestrów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, orzeczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na określonym stanowisku, rejestrów chorób zawodowych, stanowiskowych instrukcji bhp, kart przydziału i rejestrów wydania środków ochrony indywidualnej. Mandatów w ww. zakresie nie nakładano.

2. Analiza narażenia zawodowego pracowników

W 2021 roku w ewidencji znajdowało się 251 podmiotów gospodarczych, przeprowadzono 79 kontroli w 72 obiektach dot.:

- oceny stanu sanitarnego – 27 kontroli,
- substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym prekursorów narkotyków kat. 2 i 3 - 3 kontrole,
- wprowadzania do obrotu produktów biobójczych – 25 kontroli,
- wprowadzania do obrotu detergentów – 1 kontrola,
- sprawdzenia realizacji wykonanych zaleceń wydanych decyzji – 3 kontrole.

We wszystkich skontrolowanych obiektach pracowało łącznie 2170 osób.

Podczas analizy środowiska pracy stwierdzono, że w 2 zakładach pracy 13 osób pracowało w przekroczeniach najwyższych dopuszczalnych natężeń hałasu (NDN).

W przypadkach gdzie bariera technologiczna uniemożliwiła obniżenie poziomu czynników szkodliwych poniżej NDN wprowadzano rozwiązania organizacyjne, w celu zmniejszenia narażenia m. in. poprzez ograniczenie czasu ekspozycji, rotację pracowników na stanowiskach pracy, konserwację lub wymianę urządzeń, zapewnienie odpowiednich środków ochrony indywidualnej.

W kontakcie z czynnikami biologicznymi pracowało 38 osób, w tym: grupa II – 38, grupa III – 28.

3. Nadzór środowiska pracy

Do podmiotów gospodarczych będących w ewidencji należą: zakłady produkcyjne, zakłady usługowe, dystrybutorzy substancji chemicznych i ich mieszanin, detergentów, produktów biobójczych.

Największy odsetek pracowników zatrudniają zakłady z przedziału zatrudnienia do 9 osób oraz od 10 do 49. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 19. Struktura zatrudnienia w skontrolowanych zakładach pracy na terenie powiatu sandomierskiego w 2021 roku.

Liczba zatrudnionych pracowników w zakładach pracy	Liczba skontrolowanych zakładów pracy	Odsetek całkowitej liczby skontrolowanych zakładów
	2021 r.	2021 r.
9	51	70,8 %
10 - 49	11	15,3 %
50 - 249	9	12,5 %
250 i więcej	1	1,4 %

W oparciu o obowiązujące przepisy prawne prowadzono także nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami, produktami biobójczymi oraz detergentami.

Przeprowadzone kontrole tematyczne miały na celu sprawdzenie m.in.:

- oceny prawidłowości kart charakterystyki produktów,
- prawidłowości i zgodności oznakowania opakowań z informacjami zawartymi w kartach charakterystyki,
- wymagań ogólnych dotyczących wprowadzania do obrotu oraz stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin, detergentów oraz produktów biobójczych na podstawie przepisów krajowych oraz europejskich.

PSSE w Sandomierzu od 2009 roku bierze czynny udział w „Programie oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 – 2032” poprzez prowadzenie nadzoru nad pracownikami i pracami związanymi z usuwaniem i zabezpieczeniem materiałów zawierających azbest.

Na terenie powiatu sandomierskiego znajdują się dwie firmy świadczące usługi związane z demontażem wyrobów azbestowych. Łącznie do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu wpłynęło 9 zgłoszeń prac polegających na zabezpieczaniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Kontynuowano także monitoring bazy danych, dotyczących narażenia pracowników na substancje, preparaty, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, polegający na przesyłaniu ww. danych do Centralnego Rejestru Czynników Rakotwórczych prowadzonego przez Instytut Medycyny Pracy w Łodzi im. prof. J. Nofera.

4. Choroby zawodowe

Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która jest wymieniona w wykazie chorób zawodowych oraz jeżeli w wyniku oceny narażenia zawodowego zostanie wykazane, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy. Pojęcie choroby zawodowej jest więc pojęciem prawnym, posiadającym ustawową definicję. Reguluje to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30.06.2009 r. w sprawie chorób zawodowych. Zgodnie z załącznikiem do ww. rozporządzenia za chorobę zawodową można uznać 26 jednostek chorobowych. W roku 2021 wydano ogółem 4 decyzje administracyjne, w tym 2 - dot. stwierdzenia choroby zawodowej, 2 – dot. braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

Decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej wydane przez Państwowego Powiatowego Inspektora w Sandomierzu dotyczyły następujących jednostek chorobowych:

- choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa - borelioza – poz. 26 wykazu chorób zawodowych – 1 decyzja,
- Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi: rak płuca, rak oskrzela – poz. 17.1 wykazu chorób zawodowych – 1 decyzja,

Podsumowanie

Na podstawie działalności kontrolno–nadzorczej Sekcji Nadzoru Środowiska Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sandomierzu w 2021 roku stwierdzono poprawę warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w nadzorowanych obiektach. Pracodawcy

podejmowali działania mające na celu ochronę zdrowia pracowników przed zagrożeniami występującymi w środowisku pracy poprzez: dokonywanie wymiany parków maszynowych, odnawianie pomieszczeń produkcyjnych, technologicznych i higieniczno-sanitarnych, dbanie o prawidłowe wyposażenie i urządzenie tych pomieszczeń, zapewnianie pracownikom odpowiedniej odzieży ochronnej, roboczej i środków ochrony indywidualnej, przestrzeganie terminowości przeprowadzania badań profilaktycznych pracowników oraz pomiarów czynników szkodliwych na stanowiskach pracy. Przeprowadzone kontrole w zakładach pracy nie wykazały zagrożenia życia i zdrowia pracowników w nich zatrudnionych.

Wzrosła również znajomość przepisów dot. substancji chemicznych i preparatów chemicznych oraz produktów biobójczych w podmiotach gospodarczych stosujących i wprowadzających produkty do obrotu co przyczyniło się do:

- poprawy jakości, dostarczanych w łańcuchu dostaw, informacji na temat chemikaliów (karty charakterystyki),
- właściwego oznakowania opakowań preparatów chemicznych oraz miejsc ich stosowania,
- rzetelnego wykonywania wymagań określonych w przepisach prawnych.

Prowadzenie dalszej działalności kontrolnej, połączonej z doradztwem w dziedzinie zapewniania bezpiecznych warunków pracy jest niezbędne w celu dalszej poprawy warunków pracy, zwłaszcza w małych przedsiębiorstwach i w nowo powstałych podmiotach gospodarczych.

VII. NADZÓR NAD PLACÓWKAMI NAUCZANIA I WYCHOWANIA ORAZ PLACÓWKAMI WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY

Nadzór nad placówkami nauczania i wychowania oraz placówkami wypoczynku dzieci i młodzieży.

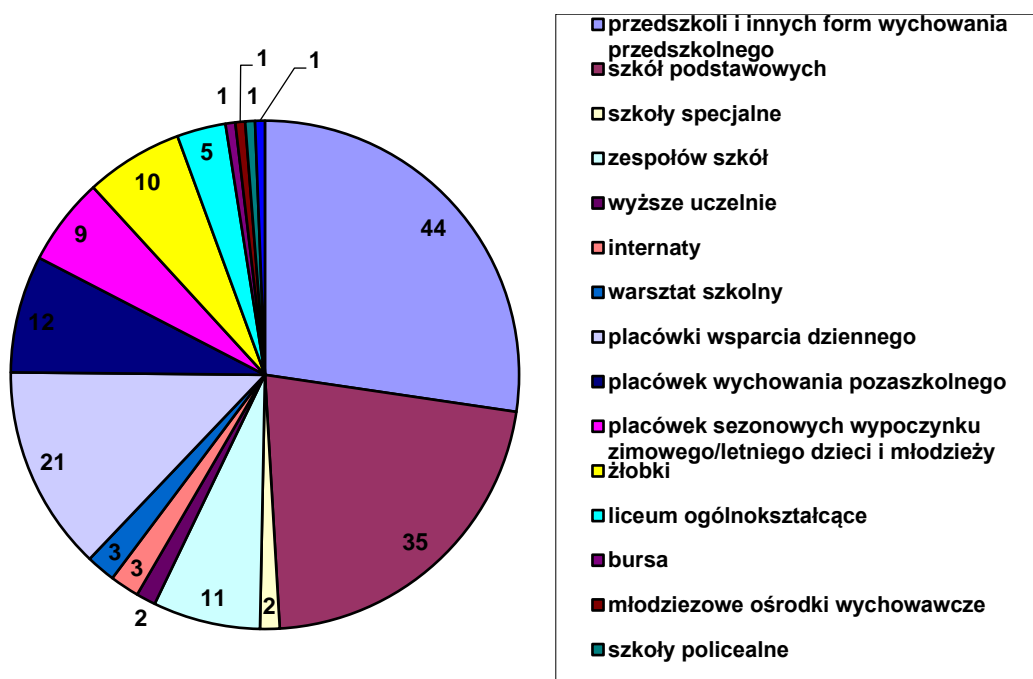
W roku sprawozdawczym kontrolą objęto 81 stałych placówek nauczania i wychowania oraz 9 placówek wypoczynku zimowego/ letniego.

Liczebny rozkład nadzorowanych placówek w roku 2021 w rozbiciu na rodzaje placówek:

- 10 żłobków/klubów dziecięcych
- 44 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego,
- 35 szkół podstawowych
- 1 technikum
- 5 liceów ogólnokształcących

- 2 szkoły specjalne
- 1 szkoła policealna
- 11 zespołów szkół
- 3 warsztaty szkolne
- 2 wyższe uczelnie
- 4 bursy/ internaty
- 1 młodzieżowy ośrodek wychowawczy
- 1 placówka opiekuńczo-wychowawcza
- 21 placówek wsparcia dziennego
- 12 placówek pracy pozaszkolnej
- 1 inne
- 9 placówek sezonowych wypoczynku letniego dzieci i młodzieży.

Wykres 26 Liczbowy rozkład nadzorowanych placówek oświatowo-wychowawczych w rozbięciu na rodzaje placówek.

Stan sanitarno-higieniczny oraz techniczny placówek oświatowo-wychowawczych oraz wypoczynku dzieci i młodzieży.

W ramach sprawowania nadzoru nad warunkami pobytu dzieci i młodzieży w placówkach nauczania, wychowania oraz placówkach wypoczynku letniego/zimowego przeprowadzono 100 kontroli, w tym: 35 kontroli sanitarnych, 45 kontroli tematycznych, 7 kontroli sprawdzających, 4 kontrole interwencyjne oraz 9 kontroli wypoczynku letniego.

Podczas przeprowadzanych kontroli szczególną uwagę zwracano na:

- przestrzeganie przez placówki procedur przeciwepidemicznych opracowanych na podstawie wytycznych przeciwepidemicznych MEN, MZ i GIS dla placówek oświatowo-wychowawczych w czasie trwania epidemii,
- zachowania reżimu sanitarnego przez uczniów oraz pracowników,
- bieżącego zaopatrywania pomieszczeń higieniczno-sanitarnych w środki higieny osobistej,
- stan sanitarno-techniczny budynków i otoczenia, placów zabaw, terenów rekreacyjnych, boisk sportowych,
- warunki sanitarno-higieniczne w żłobkach,
- posiadanie oraz ocenę warunków infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego,
- możliwość pozostawiania przez uczniów części podręczników i przyborów szkolnych w placówce,
- prowadzenie dożywiania w szkołach,
- warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania,
- warunki sanitarno-higieniczne wypoczynku dzieci i młodzieży,
- posiadanie przez placówki substancji chemicznych i ich mieszanin,
- higienę procesu nauczania – dostosowanie mebli do wzrostu uczniów oraz ocenę rozkładów zajęć lekcyjnych,
- warunki realizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad uczniami w szkołach
- realizację Ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych

W roku sprawozdawczym do placówek oświatowo-wychowawczych uczęszczało 11 698 dzieci i młodzieży, ze zorganizowanych form wypoczynku zimowego/ letniego skorzystało 251 osób.

Działalność pokontrolna w placówkach oświatowych.

W toku postępowania administracyjnego względem placówek wydano 6 decyzji merytorycznych, w tym 4 decyzje zmieniające termin wykonania zarządzeń i 2 decyzje płatnicze. Poprawę warunków sanitarnych i technicznych, a tym samym wyeliminowanie nieprawidłowości nałożonych decyzjami z lat ubiegłych wyegzekwowano w stosunku do 6 placówek.

Nakazy decyzji dotyczyły zastrzeżeń w zakresie:

- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego ścian, sufitów, podłóg na korytarzach szkolnych, klatkach schodowych, schodów
- doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-higienicznego mebli,
- zabezpieczenia lub osłonięcia elementów grzejnych na grzejnikach c.o.,
- nieprawidłowego stanu sanitarno-technicznego ogrodzeń szkolnych,
- nieprawidłowego stanu technicznego nawierzchni na placu zabaw.

W związku ze stwierdzeniem przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2 wśród uczniów, pracowników placówek oświatowych oraz z uwagi na sytuację epidemiologiczną na wniosek dyrektorów placówek wydano 143 opinie w sprawie czasowego zawieszenia zajęć, opieki w żłobkach, przedszkolach i szkołach.

Zaopatrzenie placówek w wodę.

Wszystkie skontrolowane placówki posiadają podłączenie do wodociągu miejskiego/gminnego.

Skontrolowane placówki nauczania i wychowania podłączone są do sieci kanalizacyjnej centralnej (miejskiej/gminnej), oraz zbiorników bezodpływowych (szamba) i zbiorników z własną oczyszczalnią.

Warunki pracy ucznia.

Podczas przeprowadzania czynności kontrolnych w placówkach oświatowych uwagę zwracano na stan techniczny oraz posiadane przez meble certyfikaty, na oznakowanie mebli oraz odpowiednie ich zestawienie. Kontrole w nadzorowanych placówkach wykazują, że we wszystkich placówkach oświatowo-wychowawczych meble szkolne, urządzenia i sprzęt sportowy, posiadają atesty lub certyfikaty.

We wszystkich skontrolowanych placówkach nauczania w pomieszczeniach szkoły zapewnia się uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych zgodnie z rozporządzeniem MEN. Wymóg ten realizowany jest w postaci indywidualnych szafek, szuflad w salach lekcyjnych (szczególnie w klasach młodszych), indywidualnych szafek w szatniach lub wydzielonych zbiorczych miejscach przeznaczonych na ten cel.

W ramach nadzoru nad higieną procesu nauczania oceniono podczas kontroli w szkołach rozkład zajęć lekcyjnych pod względem równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia w 22 oddziałach (tj. 3 szkołach podstawowych). Zwracano również uwagę na odpowiednie rozłożenie przedmiotów ze względu na ich trudność. Nieprawidłowości nie odnotowano.

Wspólnie z Sekcją Nadzoru Środowiska Pracy przeprowadzono 2 kontrole w zakresie prowadzonego nadzoru nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkolnych pracowniach chemicznych. Nie stwierdzono uchybień w tym zakresie.

Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach

W 50 skontrolowanych placówkach stwierdzono wystarczające warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

Zajęcia wychowania fizycznego prowadzone są w 4 placówkach w salach gimnastycznych pełnowymiarowych, placówki te nie posiadają boisk sportowych – w okresie letnim dzieci i młodzież szkolna korzystają z gminnych/wiejskich boisk sportowych, 4 placówki posiada tylko boiska sportowe, a w okresie jesienno-zimowym zajęcia wychowania fizycznego odbywają się na korytarzach szkolnych. Pozostałe placówki posiadają sale gimnastyczne z boiskiem, zastępcze sale gimnastyczne z boiskiem oraz szkolny zespół sportowy.

Warunki do utrzymania higieny osobistej.

Na podstawie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że we wszystkich skontrolowanych placówkach zapewniona była bieżąca woda zimna i ciepła, pomieszczenia higieniczno-sanitarne wyposażone były w środki higieny osobistej. Ogólny stan czystości i porządku w kontrolowanych pomieszczeniach nie budził zastrzeżeń.

Zmiany w infrastrukturze nadzorowanych placówek.

W roku sprawozdawczym w nowych obiektach utworzono:

- Świetlicę Środowiskową, Chrapanów 88, 27-630 Zawichost
- Klub Dziecięcy „Kraina Maluszka” w Zawichoście, gm. Zawichost
- Żłobek „Wesołe Maluszki” przy Zespole Publicznych Placówek Oświatowych w Samborcu, gm. Samborzec

Placówki uzyskały pozytywną opinię sanitarną.

Placówki z nowo oddanymi obiektami sportowymi:

- Szkoła Podstawowa w Starym Garbowie, gm. Dwikozy – wybudowano halę namiotowo-sportową zadaszającą płytę boiska,
- Szkoła Podstawowa w Gierlachowie, gm. Dwikozy – oddano wybudowaną salę gimnastyczną wraz z zapleczem sanitarnym,
- Szkoła Podstawowa w Kleczanowie, gm. Obrazów – wybudowano boisko wielofunkcyjne,

Bloki sportowe zmodernizowano w roku sprawozdawczym w następujących placówkach:

- Szkole Podstawowej w Dwikozach, gm. Dwikozy
- Szkole Podstawowej w Winiarach, gm. Dwikozy
- Szkoła Podstawowa w Głazowie, gm. Obrazów

W Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Sandomierzu-Mokoszynie rozbudowano warsztaty szkolne do nauczania w zawodzie technik weterynarii.

Blok żywienia zmodernizowano w :

- Szkole Podstawowej w Słupczy, gm. Dwikozy

Dożywianie dzieci i młodzieży.

Większość skontrolowanych placówek w powiecie prowadziło dożywianie uczniów.

Formy dożywiania to: ciepły posiłek w postaci obiadu jednodaniowego, dwudaniowego oraz II śniadanie. W trakcie przeprowadzanych kontroli uzyskano informację, że uczniowie korzystali z posiłków przygotowywanych na miejscu bądź dowożonych przez firmę cateringową.

Zakaz palenia.

W trakcie przeprowadzanych kontroli stwierdzono, że wszystkie placówki realizują przepisy ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W placówkach respektowany jest całkowity zakaz palenia wyrobów tytoniowych, jak również e-papierosów. W placówkach umieszczono w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenia słowno-graficzne.

Organizacja dojazdów do placówek nauczania i wychowania.

Placówki oświatowo-wychowawcze zorganizowały dojazdy dzieci i młodzieży szkolnymi środkami transportu.

Profilaktyczna opieka zdrowotna.

23 skontrolowane placówki oświatowe posiada gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. W placówkach, które nie posiadają gabinetów profilaktyki zdrowotnej, badania profilaktyczne odbywają się w innych pomieszczeniach na terenie szkoły.

Warunki wypoczynku i rekreacji.

Na terenie powiatu sandomierskiego w elektronicznej bazie danych w roku 2021 nie zgłoszono żadnego wypoczynku zimowego. W bazie danych zarejestrowano 9 zorganizowanych wypoczynków letnich dla dzieci i młodzieży.

Z różnych form wypoczynku skorzystało 251 uczestników.

W ramach nadzoru nad wypoczynkiem letnim dzieci i młodzieży w 2021 roku łącznie przeprowadzono 9 kontroli sanitarnych.

Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na bezpieczeństwo i higienę wypoczywających dzieci i młodzieży, oraz na przestrzeganie wytycznych przeciwepidemicznych, zaopatrzenie placówki w odpowiednią ilość środków do dezynfekcji oraz środków czystości, stan sanitarnohigieniczny i techniczny placówek. Podczas przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości nie odnotowano. Kontrole prowadzone w placówkach wypoczynku wykazały, iż placówki wypoczynku posiadały procedury postępowania w przypadku podejrzenia zakażeniem wirusa SARS-CoV-2. Na bieżąco dokonywano analizy przebiegu wypoczynku, a dane uzyskane podczas kontroli sanitarnych wypoczynku przekazywano terminowo na odpowiednich formularzach.

Zagadnienia problemowe.

Problemy wynikające z nadzoru nad placówkami to:

- brak podstawowej opieki lekarskiej i stomatologicznej w szkołach,
- prowadzenie zajęć wychowania fizycznego na korytarzach szkolnych,
- problem przeciążonych placówek uczniowskich mimo zapewnienia miejsc do pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych

Inne działania

Starostwo Powiatowe w Sandomierzu co miesiąc informowano o stanie sanitarno-higienicznym i technicznym placówek.

Samorządy miast i gmin informowano na bieżąco o stanie sanitarnym placówek oświatowo-wychowawczych poprzez przesyłanie do ich wiadomości decyzji administracyjnych.

Podsumowanie.

Na prośbę organów prowadzących oraz dyrektorów szkół wydano 4 decyzje zmieniające termin realizacji zaleceń decyzji.

Decyzje o przedłużeniu terminów najczęściej dotyczyły doprowadzenia do należytego stanu sanitarno-technicznego: ścian, sufitów, podłóg, schodów, mebli szkolnych, osłonięcia grzejników centralnego ogrzewania, ogrodzeń działki szkolnej. Prośby najczęściej motywowane były brakiem środków finansowych na przeprowadzenie remontów ze względu na przesunięcie środków finansowych na walkę z epidemią COVID-19 oraz przesunięciem terminów realizacji firm wykonawczych.

W związku z sytuacją epidemiologiczną sprawowano nadzór nad warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach oświatowo-wychowawczych w ograniczonym zakresie. Przeprowadzone kontrole sanitarne miały na celu uzyskanie poprawy warunków sanitarno-higienicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych i zapewnienie bezpieczeństwa uczniom oraz pracownikom. Należy nadmienić, że stan sanitarno-techniczny placówek oświatowo-wychowawczych w stosunku do ubiegłego roku uległ znacznej poprawie. Placówki oświatowo-wychowawcze w związku z epidemią funkcjonowały zgodnie z Wytycznymi przeciwepidemicznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, Ministra Zdrowia i Ministra Edukacji Narodowej. Placówki oświatowe w czasie trwania epidemii zostały dobrze przygotowane do rozpoczęcia nowego roku szkolnego.

Wnioski

Na zapewnienie zdrowej i bezpiecznej placówki nauczania i wychowania, a także wypoczynku i rekreacji ma wpływ wiele czynników obejmujących infrastrukturę techniczną, wyposażenie, zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, wyżywienia, właściwe warunki nauczania, wypoczynku i rekreacji.

Przeprowadzone kontrole sanitarne miały na celu uzyskanie poprawy warunków sanitarno-higienicznych w placówkach oświatowo-wychowawczych i zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego uczniom, jak również pracownikom podczas trwania pandemii koronawirusa.

Systematyczny nadzór nad placówkami skutkuje poprawą stanu sanitarno-technicznego, a tym samym przyczynia się do zapewnienia higieny i bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci i młodzieży.

VIII. STAN SANITARNY OBIEKTÓW ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRODUKTÓW KOSMETYCZNYCH

1. Charakterystyka ogólna obiektów nadzorowanych przez pion HŻŻ i PK.

W 2021 r. pod nadzorem organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej na terenie powiatu sandomierskiego znajdowało się 2083 obiekty żywności, żywienia, obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz 9 obiektów obrotu produktami kosmetycznymi (w 2020 r.- 1984), w tym:

- 1171 zakładów produkcji żywności tj: 21 przetwórní owocowo-warzywnych, 9 piekarni, 8 automatów do produkcji lodów (i 8 usytuowanych w: 2 zakładach żywienia zbiorowego otwartego, 5 zakładach małej gastronomii, 1 tymczasowym punkcie sprzedaży), 3 wytwórnie lodów, 1 wytwórnia makaronów, 1153 producentów produkcji pierwotnej i dostaw bezpośrednich, 10 producentów produkcji pierwotnej i RHD, 7 producentów żywności w warunkach domowych, 1 inkubator przedsiębiorczości;
- 643 obiekty obrotu żywnością, w tym: 256 sklepów spożywczych (4 supermarkety), 8 kiosków, 25 magazynów hurtowych, 45 obiektów ruchomych i tymczasowych (autosklepy, ruchome zakłady małej gastronomii i ruchome punkty sprzedaży lodów), 131 środków transportu, 31 aptek, 147 innych zakładów obrotu żywnością (punkty apteczne, sklepy zielarskie, punkty skupu owoców i warzyw, inne obiekty obrotu owocami i warzywami na placu targowym, obiekty obrotu niewielką ilością żywności trwałej mikrobiologicznie, automaty do sprzedaży żywności, punkty sprzedaży internetowej);
- 133 zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym 59 zakładów małej gastronomii;
- 76 zakładów żywienia zbiorowego typu zamkniętego, tj: blok żywienia w szpitalu, stołówki pracownicze, stołówki szkolne i przedszkolne, stołówki w internatach, stołówki w domach opieki społecznej, stołówki w żłobkach, stołówka w zakładzie specjalnym i wychowawczym, stołówki w świetlicach środowiskowych i placówkach wsparcia dziennego;
- 16 obiektów obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością;
- 9 obiektów obrotu wyrobami kosmetycznymi.

W porównaniu do 2020 r., w powiecie sandomierskim nastąpił wzrost liczby obiektów objętych nadzorem. Dotyczy w dalszym ciągu zakładów produkcji żywności, w tym nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Sanitarną podmiotów produkcji pierwotnej – gospodarstw sadowniczych i ogrodniczych, podlegających wyłącznie rejestracji, zgodnie

z obowiązkiem określonym w art. 63 ust. 2 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (tekst jednolity - Dz. U. z 2020 r., poz. 2021 z późn. zm.). Stanowią one obecnie 99,31 % ogólnej liczby zarejestrowanych obiektów produkcji żywności.

Niewielki wzrost liczby zakładów odnotowano w grupie obiektów obrotu, co spowodowane było powstaniem nowych punktów sprzedaży jednej sieci handlowej. W dalszym ciągu, na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się rotację w ilości obiektów powstających i likwidowanych.

W 2021 roku zatwierdzono 33 zakłady produkcji i obrotu środkami spożywczymi. Były to obiekty nowo otwarte lub po zmianie podmiotów prowadzących działalność i przeprowadzonych modernizacjach, w tym: 1 ciastkarnia, 1 zakład przetwórstwa owoców, 20 obiektów obrotu środkami spożywczymi (6 sklepów spożywczych, 6 obiektów ruchomych i tymczasowych, 4 środki transportu, 4 inne obiekty obrotu żywnością), 1 zakład żywienia zbiorowego typu otwartego i 6 zakładów małej gastronomii, 4 żywienia zbiorowego typu zamkniętego.

Część ruchomych obiektów handlowych i gastronomicznych funkcjonuje sezonowo w okresie nasilonego ruchu turystycznego.

Spośród 2083 obiektów żywnościowych znajdujących się w ewidencji, skontrolowano 193 oraz 9 obiektów obrotu produktami kosmetycznymi.

W skontrolowanych zakładach:

- przeprowadzono łącznie 240 kontroli sanitarnych i tematycznych, rekontroli (w tym 2 kontrole graniczne na wniosek przedsiębiorców), 17 kontroli interwencyjnych dotyczących interwencji konsumentów oraz 9 obiektów obrotu produktami kosmetycznymi
- wydano 105 decyzji;
- nie wydawano decyzji dotyczących unieruchomienia zakładów lub ich części;
- nałożono 25 mandatów karnych na kwotę 4420,00 złotych;
- nie kierowano wniosków o nałożenie kar pieniężnych do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego;
- nie kierowano spraw do prokuratury.

Tabela 20 Podstawowe wskaźniki działalności w 2020 i 2021 r.

Rodzaj danych	2020 r.	2021 r.
Liczba obiektów wg rejestru w ciągu roku	1948	2083
Liczba kontroli, w tym kontrole interwencyjne	206/17	240/19
Liczba obiektów skontrolowanych	195	193
Odsetek obiektów skontrolowanych	10,01	9,26
Odsetek obiektów niezgodnych, ocenionych na podstawie arkuszy oceny stanu sanitarnego	0	2
Liczba wydanych decyzji ogółem	96	105
Liczba decyzji administracyjnych	5	28
Liczba decyzji wstrzymujących działalność zakładu	0	0
Liczba decyzji zakazujących wprowadzania produktu do obrotu	0	0
Liczba nałożonych mandatów karnych/ kwota mandatów (zł)	12/2500	25/4420
Liczba wniosków skierowanych do sądu	0	1
Liczba wniosków o nałożenie kar pieniężnych skierowanych do ŚPWIS	0	0

2. Ogólna ocena obiektów żywności i żywienia

Stan sanitarny znajdujących się pod nadzorem obiektów oceniany był zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych. Spośród 193 obiektów skontrolowanych, 86 oceniono na podstawie ujednoliconych „arkuszy oceny zakładu” tj. 44,55 % obiektów (w 2020 r. – 21,02 %). Stan sanitarny obiektów na terenie powiatu sandomierskiego, w roku 2020 został oceniony jako „zgodny” z wymaganiami, natomiast w 2021 roku - w przypadku dwóch zakładów zostało podniesione ryzyko o jeden stopień, z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości. Podczas kontroli zakładów oceniano, zasady GHP, GMP, oraz zasad systemu HACCP, w przypadku 15 zakładów stwierdzano nieprawidłowości. Brak prawidłowo sprawowanej kontroli wewnętrznej w powyższym zakresie wiązał za sobą stwierdzane nieprawidłowości, skutkowało nakładaniem mandatów karnych. Nieprawidłowości w krótkich terminach były usuwane.

Miejsca obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

Na terenie powiatu sandomierskiego nie funkcjonują wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W ewidencji zakładów nadzorowanych znajdowało się 16 obiektów, tj. 16 sklepów zajmujących się obrotem materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Skontrolowano 5 sklepów tj. 31,25% (w 2020 r.- 8,33%). W 2021 roku stan sanitarny kontrolowanych sklepów był prawidłowy. W tej grupie zakładów przeprowadzono 1 kontrolę interwencyjną, w związku z zakwestionowanym produktem, pobranym do badań laboratoryjnych w ramach urzędowej kontroli przez przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu, co skutkowało zgłoszeniem produktu do systemu RASFF. W kontrolowanych obiektach nie nakładano mandatów karnych i nie wydawano decyzji administracyjnych.

W roku sprawozdawczym w tej grupie obiektów (do badań laboratoryjnych) pobrano 3 próbki wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (wyroby z tworzyw sztucznych), 1 kwestionowana w kierunku migracji specyficznej sumy pierwszorzędnych amin aromatycznych. Próbkę pobraną w 2021 r. nie były kwestionowane.

Obiekty obrotu kosmetykami

Pod nadzorem znajdowało się 9 zakładów obrotu kosmetykami były to sklepy specjalistyczne, 9 skontrolowanych. Na terenie powiatu sandomierskiego nie ma zakładów produkcji kosmetyków. W roku sprawozdawczym pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbkę produktu kosmetycznego nie uległa kwestionowaniu, podobnie w roku ubiegłym pobrana do badań laboratoryjnych 1 próbkę kosmetyku, również prawidłowa.

Działania podejmowane w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków.

W sezonie turystycznym (letnim) skontrolowano 38 obiektów żywnościowo-żywnościowych zlokalizowanych w miejscowościach turystycznych, na stacjach paliw, przy dworcach PKS i przy głównych drogach komunikacji publicznej, w tym stołówki w miejscach letniego wypoczynku dzieci i młodzieży. W obiektach przeprowadzono 43 kontrole i rekontrole. Za stwierdzone uchybienia w 1 sklepie spożywczym i 2 zakładach żywienia zbiorowego otwartego nałożono 3 mandaty karne na kwotę 1200zł. Przeprowadzone kontrole sprawdzające potwierdziły usunięcie nieprawidłowości.

W sezonie turystycznym wpłynęło 3 interwencje konsumentów, dotyczyły:

- 2 zakładów żywienia zbiorowego – w jednym przypadku wystąpienia dolegliwości po spożyciu potrawy. W drugim przypadku interwencja dotyczyła zakładu żywienia zbiorowego otwartego (nie został wymieniony z nazwy) i nieprzestrzegania zasad wynikających z zabezpieczenia przed COVID 19 (niezasłaniania ust i nosa przez personel),
- jednego firmowego sklepu piekarniczego - niewłaściwej jakości oferowanego pieczywa, jak również nieznakowanego pieczywa pakowanego w folię.

Podjęte czynności kontrolne nie potwierdziły zasadności żadnej z interwencji. W związku z interwencją dotyczącą COVID 19 przeprowadzono 17 kontroli (w placówkach gastronomicznych na terenie Starego Miasta), żadna nie wykazała nieprawidłowości.

- Na przestrzeni roku rozpatrzono 21 interwencji klientów, w tym 13 anonimowych dotyczyły:
  - produkcji wyrobów cukierniczych bez wymaganego wpisu do rejestru zakładów podlegających kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej;
  - sprzedaży środków spożywczych po terminie przydatności do spożycia;
  - nieprawidłowego stanu sanitarno - higienicznego w restauracji;
  - sprzedaży nieoznakowanego pieczywa;

- obecności moli w ciastkach sprzedawanych na wagę;
- niewłaściwej jakości zdrowotnej mięsa oraz wyrobów wędliniarskich w sklepach spożywczych;
- wystąpienia dolegliwości żołądkowo-jelitowych po spożyciu posiłków w restauracjach;
- handlu na targowisku oraz niewłaściwych warunków sanitarno – higienicznych podczas sprzedaży: mięsa, wyrobów wędliniarskich, jajek;
- nieprawidłowego stanu sanitarnego w obiekcie hotelowym;
- nieprawidłowości związanych ze środkami zapobiegania zarażeniu wirusem SARS-CoV-2 w restauracji;
- wprowadzania do obrotu produktów spożywczych niewłaściwie oznakowanych;
- nieprawidłowego składowania odpadów na terenie przylegającym do sklepu;
- skażenia gleby i upraw w gospodarstwie.

W wyniku przeprowadzonych kontroli 7 interwencji zostało potwierdzonych. Na osoby winne zaniedbań nałożone zostały mandaty karne – wystawiono 5 mandatów karnych na łączną kwotę 1 000 zł. Właściciele zakładów zobowiązano do usunięcia nieprawidłowości w krótkich terminach, a środki spożywcze nie spełniające wymagań zostały wycofane z obrotu.

W związku z interwencjami w jednym przypadku (dwukrotnie) skierowano sprawę do rozpatrzenia wg właściwości do Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

W 2021 roku nie wydawano decyzji wstrzymujących działalność lub produkcję w objętych nadzorem zakładach. W zakładach żywności i żywienia nie wystąpiły również przypadki zbiorowych zatruc pokarmowych

W roku 2021 w ramach urzędowej kontroli w nadzorowanych zakładach, pobrano do badań laboratoryjnych, (w celu oceny jakości zdrowotnej produkowanych i znajdujących się w obrocie środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością) 223 próbki, w tym 138 próbek do badań w zakresie parametrów mikrobiologicznych.

W zakresie parametrów chemicznych żywność badana była w następujących kierunkach:

- zanieczyszczenia metalami szkodliwymi dla zdrowia (wyroby cukiernicze, produkty na bazie ziaren, ziarna zbóż, przetwory rybne, desery nabiałowe, owoce i warzywa ogrodowe świeże, podroby zwierzęce, żywność dla niemowląt i małych dzieci, produkty nabiałowe, przetwory warzywne);
- pozostałości pestycydów (bakłazany, fasole ze strąkami, kapusta głowiasta czerwona, korzeń buraka, korzeń pietruszki, korzeń marchwi, ogórki, pory, rukola, sałata głowiasta, ziemniaki, maliny, gruszki, miód, truskawki, winogrona stołowe, śliwki);

- zanieczyszczenia azotanami (warzywa świeże - sałaty);
- poziom mikotoksyn (przetwory zbożowe, przyprawy-warzywa suszone sproszkowane, kawa mielona);
- zawartość substancji dodatkowych (owoce suszone, sałatka wielowarzywna, grzyby marynowane, produkty mięsne poddane obróbce cieplnej, wyroby cukiernicze);
- karbaminian: wyroby spirytusowe;
- WWA (przetwory rybne, produkty mięsne wędliniarskie wędzone, tłuszcze roślinne, owoce suszone, preparaty dla niemowląt i małych dzieci);
- MCPD (preparaty dla niemowląt i małych dzieci, tłuszcz roślinny);
- żywność wzbogacona: przetwory zbożowe – płatki zbożowe;
- zawartość kwasu erukowego: preparaty dla niemowląt;
- promieniowanie jonizujące: produkty nabiałowe z ziołami;
- obecność glutenu: produkty z mięsa ssaków;
- obecność organizmów modyfikowanych oraz identyfikacji modyfikacji genetycznej GMO (przetworzona żywność na bazie zbóż dla niemowląt i małych dzieci, galanteria ciastkarska);
- akryloamid: frytki smażone, gotowe do spożycia pobrane w zakładzie żywienia zbiorowego otwartego;
- zawartość witamin i składników mineralnych w środkach spożywczych wzbogaconych (produkty zbożowe przetworzone);
- furan i jego pochodne: dania gotowe dla niemowląt i małych dzieci;
- oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe u bakterii zoonotycznych i komensalnych mięso bydła;
- skażenia promieniotwórcze: Cs137: warzywa ogrodowe – pomidory;
- kaloryczność: całodzienny posiłek (śniadanie, obiad, kolacja) w zakładzie żywienia zbiorowego zamkniętego;
- parametry jęlczenia: tłuszcz roślinny;
- histamina: krewetki;
- zawartość jodu w soli kuchennej.

Ponadto oceniane były inne parametry, takie jak:

- znakowanie środków spożywczych, w tym środków spożywczych specjalnego przeznaczenia i suplementów diety, w tym pobranych do badań laboratoryjnych;
- zawartość związków polarnych w tłuszczach smaźalniczych;
- zawartość: błonnika, rutyny, i witamin – w suplementach diety;
- migracja ołowiu i kadmu z wyrobów ceramicznych i wyrobów szklanych zdobionych;

- migracja specyficzna: suma pierwszorzędowych amin aromatycznych - w wyrobach z nylonu;

- migracja globalna – w wyrobach z tworzyw sztucznych.

Próbki do badań laboratoryjnych pobierane były podczas kontroli sanitarnych w nadzorowanych zakładach, głównie obrotu żywnością, a także w zakładach produkcji żywności, u producentów produkcji pierwotnej. Próbki suplementów diety pobierane były również w aptekach. W pierwszej kolejności podejmowano próby pobierania próbek w obiektach, gdzie sprzedaż przekłada się na największą liczbę kupujących. W przypadku niektórych produktów, jak np. wyroby do kontaktu z żywnością: z nylonu, wyroby ceramiczne zdobione, wyroby szklane, pobór próbek ukierunkowany był głównie na produkty importowane z krajów trzecich.

Na pobrane do badań laboratoryjnych 223 próbki, 9 uległo kwestionowaniu w tym:

- 5 próbek to „Lody z automatu o smaku śmietankowym” – pobrane do badania w jednym z automatów do produkcji lodów na terenie miasta Sandomierza, w ramach wzmożonego nadzoru sanitarnego. Zakwestionowane ze względu na stwierdzenie zanieczyszczeń mikrobiologicznych tj. Enterobacteriaceae w 1g. W efekcie podjętych działań przez przedstawicieli Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu, właściciel zakładu zdecydował o natychmiastowym unieruchomieniu obiektu na czas wyeliminowania zagrożeń. Następnie wdrożył działania naprawcze, w ramach kontroli wewnętrznej powtórzył badanie lodów w kierunku kwestionowanego parametru, po uzyskaniu prawidłowych wyników oraz sprawozdań z badań, zgłosił ponowne uruchomienie zakładu;

- 2 z 5 próbek produktu (1 partia) pn. „Kraina Mięsa Mięso mielone z kurczaka, świeże, schłodzone”, pobrane w jednym ze sklepów spożywczych sieci handlowej na terenie powiatu sandomierskiego, zbadane w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych. Kwestionowane ze względu na obecność *Salmonella* spp w 25 g.

Wprowadzającego do obrotu kwestionowany produkt zobowiązano do poinformowania klientów o możliwości zwrotu kwestionowanego środka spożywczego. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu dokonał zgłoszenia powiadomienia w systemie alarmowym RASFF do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego;

- 1 próbka produktu pn. „Kapusta czerwona świeża”, pobrana w ramach urzędowej kontroli w Hurtowni owoców i warzyw zlokalizowanej na terenie miasta Sandomierza, w kierunku pozostałości pestycydów. Kwestionowana z uwagi na stwierdzenie NDP pestycydu pn. tiofanat metylu. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny

w Sandomierzu dokonał zgłoszenia powiadomienia w systemie informacyjnym RASFF do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego;

- 1 próbka produktu pn.: „Sitko do łyżek” wyrób do kontaktu z żywnością pobrany do badań laboratoryjnych w jednym ze sklepów na terenie miasta Sandomierza w kierunku badań: migracja specyficzna suma pierwszorzędowych amin aromatycznych. W związku z powyższym Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Sandomierzu dokonał zgłoszenia powiadomienia w systemie alarmowym RASFF do Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Statystycznie w roku 2020 liczba próbek kwestionowanych (ze względu na nieprawidłowe parametry mikrobiologiczne) to 12. Natomiast w 2021 stwierdzono 9 w tym: 7 zakwestionowanych ze względu na niewłaściwe parametry mikrobiologiczne, 1 ze względu na nieprawidłowe parametry chemiczne, oraz 1 na niewłaściwe parametry materiału użytego do produkcji wyrobu do kontaktu z żywnością.

Podkreślenia wymaga fakt, że w 2020 i 2021 roku kwestionowane były lody z automatu, produkowane przez przedsiębiorców w terenie powiatu sandomierskiego oraz drobiowe mięso surowe oferowane do sprzedaży w jednej z sieci sklepów spożywczych.

Na uwagę zasługuje fakt, że u producentów produkcji pierwotnej działających na terenie powiatu sandomierskiego, pobierano próbki w zakresie parametrów mikrobiologicznych i chemicznych, nie uległy kwestionowaniu. Oprócz ujętych w planie rocznym badane były:

- w ramach realizacji „Monitoringu jakości mikrobiologicznej owoców miękkich na terenie województwa świętokrzyskiego - truskawki, w kierunku bakterii *Escherichia coli*”. Próbki pobrane były u producenta produkcji pierwotnej;
- w ramach realizacji planu nadzoru nad produkcją pierwotną pobrano do badań laboratoryjnych 12 próbek owoców i warzyw, w tym: 10 w kierunku zanieczyszczeń mikrobiologicznych (truskawki, pomidory), 1 próbka w kierunku zanieczyszczeń azotanami/azotynami - sałata, 1 próbka w kierunku zanieczyszczeń metalami ciężkimi dla zdrowia – porzeczki czarne, zbadane próbki nie uległy kwestionowaniu.

- W ramach realizacji planu nadzoru nad produkcją pierwotną przeprowadzono we współpracy z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa 8 kontrole u producentów produkcji pierwotnej, podczas których pobierano próbki do badań laboratoryjnych. Stan sanitarno-higieniczny gospodarstw oceniono jako prawidłowy, a badane próbki nie uległy kwestionowaniu. Podczas kontroli przeprowadzanych u producentów produkcji pierwotnej szczególną uwagę zwracano na zapewnienie prawidłowych warunków higienicznych podczas zbioru owoców, głównie miękkich w związku z możliwością zakażenia ich

drobnoustrojami patogennymi. Dotyczy to głównie upraw zlokalizowanych w miejscach oddalonych od zabudowań, gdzie nie ma zwykle zapewnionego dostępu do urządzeń higieniczno-sanitarnych. W zakresie tym (w dalszym ciągu) konieczne są działania udoskonalające, zmierzające do poprawy higieny zbioru, tj. zapewnienia toalet i warunków mycia rąk w miejscach zbioru owoców.

W ramach współpracy z Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa wpływały informacje o stwierdzonych przekroczeniach najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów i wykryciu substancji czynnych niedopuszczonych do stosowania w kontrolowanych uprawach, w próbkach: jabłek, sałaty, pobranych do badań laboratoryjnych przez przedst. PIORiN w okresie wegetacyjnym u producentów z terenu powiatu sandomierskiego. Podejmowano działania, przeprowadzano kontrole sanitarne.

- WIOŚ (1 kontrola) – z realizacji z planu nadzoru nad produkcją pierwotną, w trakcie kontroli nie pobierano próbek do badań laboratoryjnych. W związku z interwencją złożoną przez mieszkańca powiatu na celowe skażenie gleby w jego gospodarstwie i niszczenie upraw, 2 - krotnie przekazywano sprawę do rozpatrzenia Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w Kielcach.

- IJHARS – do wykorzystania wg kompetencji, przekazano 1 informację w sprawie podmiotu działającego na terenie powiatu sandomierskiego, który zleca produkcję suplementów diety innym zakładom i sprzedaje je pod własną marką, stosując na opakowaniu jednostkowym logo produkcji ekologicznej.

- Policją – na przestrzeni roku 2021 przeprowadzano kontrole z funkcjonariuszami Policji głównie w zakresie przestrzegania i realizacji obostrzeń ustanowionych w związku z wprowadzeniem na obszarze kraju stanu epidemii. W związku z pismem Komisariatu Policji udzielano pisemnej informacji nt. działań podejmowanych w sprawie interwencji 1 mieszkańca powiatu, z związku z celowym zanieczyszczeniem gleby w jego gospodarstwie rolnym.

- IW – w roku sprawozdawczym przeprowadzono jedną kontrolę interwencyjną w ruchomym punkcie sprzedaży mięsa prowadzącym handel na targowisku, interwencja potwierdzona, osoba odpowiedzialna ukarana mandatem karnym.

W związku z pismami Inspekcji Weterynaryjnej w: Krakowie, Dąbrowie Tarnowskiej, Ostrowcu Świętokrzyskim, Staszowie podejmowano działania w sprawie wycofywania z obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej. W jednym przypadku stwierdzono nieprawidłowości, na osobę winną zaniedbań nałożono mandat karny, sprawę

do rozpatrzenia wg kompetencji przekazano właściwemu terenowo Powiatowemu Lekarzowi Weterynarii.

W związku z poborem próbek do badań mikrobiologicznych, kwestionowanym produktem pn. Kraina Mięś mięso mielone z kurczaka przesłano pismo do właściwego terenowo Powiatowego Inspektoratu Weterynarii informację dot. kwestionowanego produktu, celem wykorzystania zgodnie z kompetencjami.

- W sprawie przestrzegania wymagań w zakresie legalności wprowadzanej do obrotu żywności pochodzenia zwierzęcego oraz zagospodarowywania odpadów na przestrzeni roku 2021 w obiektach obrotu mięsem, wędlinami i w zakładach żywienia zbiorowego sprawdzano przestrzeganie przepisów prawnych w zakresie identyfikowalności ww. produktów pochodzenia zwierzęcego i prawidłowość postępowania z odpadami kategorii trzeciej – nieprawidłowości nie stwierdzono.
- Podczas bieżących kontroli sanitarnych w nadzorowanych zakładach zakwestionowano i wycofano z obrotu środki spożywcze po upływie daty minimalnej trwałości, terminie przydatności do spożycia, niewłaściwej jakości zdrowotnej objętych systemem RASFF na kwotę 2652,10 zł. (w 2020 r. – 1108,15 zł.).
- Przy użyciu szybkich testów zbadano jakość 5 próbek tłuszczów smaźalniczych używanych do przygotowywania potraw: 2 w piekarni i 1 w zakładzie żywienia zbiorowego otwartego, 2 w zakładach małej gastronomii, próbki nie były kwestionowane.
- W nadzorowanych zakładach wykonano 177 pomiarów kontrolnych w zakresie oceny zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego, nieprawidłowości nie stwierdzono.
- Podczas kontroli zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego przeprowadzono ocenę teoretyczną 15 jadłospisów dekadowych bez danych z zestawienia dekadowego, pobrano do badania laboratoryjnego 1 całodniowy posiłek na kaloryczność. W stołówkach zlokalizowanych w placówkach oświatowo-wychowawczych sprawdzano czy przestrzegane są wymogi określone w przepisach prawnych dotyczące jakości środków spożywczych stosowanych w ramach żywienia dzieci i młodzieży. Jadłospisy oceniono jako prawidłowe.
- Skontrolowano 4 sklepy wielkopowierzchniowe - supermarkety (w 2020r.- 4), w których przeprowadzono 6 kontroli i rekontroli, wydawano 1 decyzję administracyjną.
- W 2021 roku do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sandomierzu wpłynęło 131 powiadomień alarmowych i 72 powiadomienia informacyjne – przesłane głównie za pośrednictwem Świętokrzyskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Działania podejmowano w związku z 28 powiadomieniami alarmowymi i 17

powiadomieniami informacyjnymi, w zakresie wycofywania z obrotu niebezpiecznych partii żywności i przedmiotów użytku. W wyniku podjętych czynności nie stwierdzano nieprawidłowości w wycofywaniu tych produktów. Osoby odpowiedzialne właściciele/kierownicy obiektów w ramach własnych procedur byli informowani przez centrale bądź dostawców o konieczności wycofywania z obrotu środków spożywczych objętych powiadomieniami, produkty podlegające wycofaniu i będące na stanie obiektów były zwracane dostawcom, dokumenty korygujące były przesyłane do Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Sandomierzu.

- W ramach prowadzonego nadzoru nad żywnością prozdrowotną przeprowadzono 9 kontroli sanitarnych (w 2020 r. - 2 kontrole), podczas których pobrano do badań 10 próbek suplementów diety. Na terenie powiatu sandomierskiego nie funkcjonują zakłady produkcji suplementów diety.
- W 2021 r. żaden z nadzorowanych producentów na terenie powiatu sandomierskiego nie deklarował produkcji „nowej żywności” oraz środków spożywczych z jej udziałem, jak również produkcji z udziałem materiału genetycznie zmodyfikowanego.
- W 2021 r. nie zgłaszano do oceny grzybów z zamiarem wprowadzania ich do obrotu lub zbieranych na własny użytek. W roku 2021 na terenie powiatu sandomierskiego wystąpił 1 przypadek zatrucia pokarmowego po spożyciu grzybów, dotyczył 2 członków rodziny. Zatrucie nastąpiło po spożyciu potrawy przygotowanej we własnym gospodarstwie domowym, z grzybów zbieranych przez siebie. Informacja o dyżurach klasyfikatorów grzybów jest corocznie umieszczana była na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sandomierzu.
- W obiektach na podległym terenie kontrolowano przestrzeganie wymagań dotyczących informowania konsumentów na temat składu żywności nieopakowanej, w tym o obecności składników alergicznych. W dwóch obiektach stwierdzono nieprawidłowości w zakresie pochodzenia owoców i warzyw, na osoby winne zaniedbań nałożono mandaty karne, nieprawidłowości w trybie pilnym zostały usunięte.
- W roku 2021 przeprowadzono 2 kontrole graniczne, odbyły się na wniosek przedsiębiorców, wydano 2 świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy przekraczający granicę (w 2020 r. – nie przeprowadzono kontroli granicznych).
- W roku 2021 w związku z wystąpieniem w polsce stanu epidemii COVID-19 przeprowadzono 698 kontroli w obiektach, głównie żywnościowo-żywnościowych pod kątem przestrzegania wymagań związanych z wprowadzeniem rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów

w związku z wystąpieniem stanu epidemii, za nieprzestrzeganie zasad nakazów/zakazów nałożono 6 mandatów karnych w wysokości 120 zł., skierowano 1 wniosek do Sądu.

Wnioski

Na przestrzeni ostatnich kilku lat nie stwierdza się długotrwałego pogorszenia stanu sanitarnego w nadzorowanych zakładach żywności i żywienia. W większości przypadków kontrolowane zakłady ocenione jako „zgodne” z wymaganiami. Jest to wynik działań podejmowanych przez właścicieli zakładów w zakresie sukcesywnej poprawy we wdrażaniu systemów samokontroli (GHP/GMP oraz procedur opartych na zasadach systemu HACCP), a także realizacji zaleceń zawartych w wydanych decyzjach administracyjnych. Ponadto, w 2021 roku 33 zakłady uzyskały decyzje zatwierdzające, w tym obiekty po modernizacji, co było wynikiem poprawy ich stanu sanitarno-technicznego.

Działania nadzоровe w zakresie oceny wdrożonych i stosowanych systemów kontroli właścicielskiej w obiektach produkcji i obrotu żywnością, a także w zakładach żywienia zbiorowego powinny być nadal prowadzone w celu zapewnienia dalszej poprawy bezpieczeństwa żywności.

Coraz szerszym nadzorem należy obejmować producentów produkcji pierwotnej, głównie zajmujących się uprawą owoców miękkich z uwagi na zagrożenia wynikające z nieprzestrzegania zasad higieny na etapie zbioru, transportu, przechowywania owoców.

Ponadto należy kontynuować działania mające w celu objęcie nadzorem sanitarnym podmiotów produkcji pierwotnej, które nie dopełniły wymaganego przepisami prawa obowiązku rejestracji.

Pozytywnie należy ocenić brak prób kwestionowanych w zakresie parametrów fizykochemicznych i mikrobiologicznych dla żywności produkowanej na terenie powiatu sandomierskiego, w tym pobieranej u producentów produkcji pierwotnej.

W dalszym ciągu wzmożonych działań nadzorowych wymagają sklepy spożywcze, gdzie najczęściej stwierdza się w obrocie żywność po upływie daty minimalnej trwałości lub po terminie przydatności do spożycia i wpływają interwencje klientów na nieprawidłowości związane z przestrzeganiem higieny przy sprzedaży mięsa i wędlin.

Podobnie jak w latach ubiegłych wzmożonym nadzorem należy objąć zakłady żywienia zbiorowego otwartego zlokalizowane w miejscowościach turystycznych, stacjach paliw i przy głównych szlakach komunikacyjnych w okresie nasilonego ruchu turystycznego. W tym okresie częściej występują przypadki uchybień w zakresie stanu sanitarnego. Wzmożonym

nadzorem należy również objąć automaty do lodów, gdyż na przestrzeni ubiegłych lat stwierdzano niewłaściwą jakość zdrowotną lodów wyprodukowanych w tych obiektach.

IX. ODDZIAŁ LABORATORYJNY

Organizowanie badań profilaktycznych w zakresie mikrobiologii i parazytologii.

Oddział Laboratoryjny PSSE w Sandomierzu posiada Certyfikat Akredytacji przyznany przez Polskie Centrum Akredytacji w Warszawie. Jest on potwierdzeniem wdrożonego systemu zarządzania zgodnie z normą PN-EN ISO/IEC 17025:2018-02 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

Dodatkowym potwierdzeniem kompetencji Oddziału Laboratoryjnego jest udział w międzylaboratoryjnych badaniach porównawczych, organizowanych przez referencyjne laboratoria w Polsce i na świecie.

Badania laboratoryjne wykonywane są zgodnie z polskimi normami, normami europejskimi i własnymi procedurami badawczymi.

W Oddziale Laboratoryjnym wykonuje się:

- **badania jakości zdrowotnej środków spożywczych**

W 2021 r. wykonano badania 134 próbek żywności w ramach kontroli urzędowej i monitoringu. Badano próbki mięsa i przetworów mięsnych, drobiu i produktów drobiarskich, jaj, ryb i owoców morza, mleka i przetworów mlecznych, wyrobów cukierniczych i ciastkarskich, owoców i ich przetworów, ziół, przypraw, wyrobów garmazeryjnych i kulinarnych, warzyw i ich przetworów,

Próbki badano w kierunku mikrobiologii na wykrywanie bakterii takich jak: *Salmonella*, *Listeria monocytogenes*, *Bacillus cereus*, *Escherichia coli*, *Enterobacteriaceae*, gronkowce koagulazododatnie.

Do badań pobierano próbki krajowe oraz próbki pochodzące z importu.

- **badania bakteriologiczne wykrywające czynniki etiologiczne chorób zakaźnych oraz monitorujące skuteczność procesów sterylizacji**

W ramach badań profilaktycznych do księżeczki zdrowia w kierunku nosicielstwa *Salmonella* i *Shigella* przebadano 2304 próbek od 768 osób.

Wykonano również badania 225 próbek od 75 osób ze styczości ze źródłem zakażenia, ozdrowieńców i nosicieli w kierunku *Salmonella* i *Shigella*.

W Pracowni Bakteriologii wykonano ponadto 319 badań skuteczności sterylizacji urządzeń sterylizujących stosowanych w obiektach służby zdrowia.

• **badania fizykochemiczne i bakteriologiczne wody**

Wykonano badania 126 próbek w ramach kontroli urzędowej: wody do spożycia, wody w basenach kąpielowych, naturalnych wód butelkowanych, ciepłej wody użytkowej. Badania prowadzono w zakresie analiz chemicznych (żelazo, azotany, mangan, utlenialność) oraz fizycznych (mętność, barwa, zapach, smak, pH, przewodność). Pod względem mikrobiologicznym sprawdzano parametry takie jak: ogólna liczba bakterii w 36°C i 22°C, bakterie z grupy coli, *E. coli*, *Legionella*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Clostridia*, enterokoki kałowe, gronkowce).

Podsumowanie

Jakość zdrowotna środków spożywczych pobranych do badań w ramach kontroli urzędowej i monitoringu pozostaje na zadowalającym poziomie. Sporadycznie stwierdzano przekroczenie *Enterobacteriaceae* w lodach, *Salmonella spp* w mięsie, przypuszczalnych *Bacillus cereus* w wyrobach ciskarskich

W zakresie oceny jakości wody próbek badanych w ramach kontroli urzędowej sporadycznie występowały przekroczenia ogólnej liczby drobnoustrojów w 22°C i 36°C, liczby bakterii z grupy coli, *Legionella* oraz przekroczenia dopuszczalnego poziomu żelaza, mętności, azotanów, manganu.

W badaniach bakteriologicznych wykrywających czynniki etiologiczne chorób zakaźnych wyhodowano: *Salmonella Enteritidis* – 6

X.PROMOCJA ZDROWIA I OŚWIATA ZDROWOTNA

W 2021 roku realizowano ogólnopolskie programy edukacyjne, interwencje nieprogramowe a także prowadzono kampanie informacyjne. Działania w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej realizowane w oparciu o Narodowy Program Zdrowia. Działania miały na celu poprawę zdrowia mieszkańców powiatu sandomierskiego.

Program edukacyjny: „ARS, czyli jak dbać o miłość?”.

Głównym celem programu jest ograniczenie używania substancji psychoaktywnych przez młodzież (np. alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy), także w kontekście przyszłych ról rodzicielskich. Program skierowany jest do młodzieży w wieku 15-19 lat a także angażuje rodziców. W ramach w/w projektu realizowano program edukacyjny dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Program realizowany był w 4 placówkach ponadpodstawowych z terenu powiatu sandomierskiego. Edukacją objęto 130 uczniów i 49 rodziców.

Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”.

Celem programu jest wzrost wiedzy w zakresie ochrony dzieci przed szkodliwym działaniem dymu tytoniowego oraz kształtowanie asertywnych postaw wśród dzieci w przypadku kontaktu z osobami palącymi. Program adresowany jest do dzieci przedszkolnych, z udziałem rodziców i opiekunów. Na terenie powiatu program realizowany był w przedszkolach oraz szkołach podstawowych. W realizacji programu uczestniczyło 12 placówek z terenu powiatu sandomierskiego, edukacją objęto 384 dzieci i 161 rodziców. Podczas zajęć zwracano uwagę na promowanie zdrowego stylu życia, dbania o przyrodę oraz wdrażania zasad ekologii jako alternatywy dla palenia.

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”.

Główne cele programu to: opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego,

zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Odbiorcami programu są uczniowie klas IV szkoły podstawowej oraz ich rodzice. W realizacji programu uczestniczyło 10 szkół podstawowych w tym 153 uczniów i 153 rodziców. Program pozwolił przekazać dzieciom wiedzę na temat zachowań prozdrowotnych oraz kształtował odpowiednie umiejętności i postawy związane z tym obszarem. Pomógł zrozumieć jak ważne jest dla każdego człowieka utrzymanie zdrowia zarówno obecnie jak i w przyszłości.

Ogólnopolski Program Ekologiczny dla przedszkoli: „Skąd się biorą produkty ekologiczne”.

Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych od najmłodszych lat w grupie wiekowej 5, 6 lat. Program realizowany był przez 16 placówek przedszkolnych. Edukacją objęto 407 dzieci, 193 rodziców. Program okazał się adekwatny i niezbędny dla poszerzania świadomości dzieci, a także rodziców w zakresie zmiany niektórych przyzwyczajeń żywieniowych, co w efekcie sprzyja podnoszeniu odporności organizmu tak ważnej dla zdrowia i prawidłowego rozwoju.

Wojewódzkie programy edukacyjne

Program edukacji antytytoniowej „Nie pal przy mnie proszę”.

Program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas I-III szkół podstawowych w ramach edukacji antytytoniowej odnosi się do problemu biernego palenia wśród dzieci. Kształtuje u najmłodszych postawy odpowiedzialności za własne zdrowie i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, gdy inni ludzie przy nich palą. W realizacji programu brało udział 8 szkół podstawowych, uczestniczyło 382 uczniów i 311 rodziców. Działania w ramach tego programu powiązane były z działaniami zdrowotnymi realizowanymi na terenie szkoły.

Program edukacyjny „Znajdź właściwe rozwiązanie”.

Program profilaktyki palenia tytoniu dla uczniów starszych klas szkół podstawowych (IV-VIII). Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród uczniów. W realizacji programu brało udział 6 szkół podstawowych, 259 uczniów, 83 rodziców. W tym wieku gwałtownie wzrasta liczba dzieci i młodzieży próbujących po raz pierwszy zapalić papierosa, ostatnio alternatywą dla papierosa stał się e-papieros stanowiący nowe zagrożenie zdrowotne.

Program edukacyjny „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”.

Program skierowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych, rodziców i opiekunów oraz kadry pedagogicznej. Którego celem głównym jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy i roli HPV w jego powstawaniu, motywowanie kobiet do regularnego poddawania się badaniom profilaktycznym przez całe życie. Na terenie powiatu sandomierskiego realizację programu podjęło 4 szkoły ponadgimnazjalne, edukacją objęto 149 uczniów i 27 rodziców.

Program profilaktyczny „Podstępne WZW”.

Program adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Celem tych działań jest upowszechnienie wśród młodzieży szkół ponadgimnazjalnych wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby HAV, HBV i HCV, uświadomienie zagrożeń i zasad profilaktyki. Program realizowany był wśród 328 uczniów w 2 szkołach ponadpodstawowych.

Program edukacyjny pt. „Znamie! Znam je?”

Celem programu jest upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry. Program adresowany jest do uczniów szkół ponadpodstawowych. Wśród uczniów upowszechniono wiedzę na temat czerniaka, jak prawidłowo sprawdzić skórę oraz skutecznych metod ochrony. Do programu przystąpiły 3 szkoły ponadpodstawowe, edukacją objęto 358 uczniów.

PONADTO PROWADZONO NASTĘPUJĄCE DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE:

- Profilaktyka „dopalaczy” (środków zastępczych).
- Profilaktyka HIV/AIDS.
- Obchody Światowego Dnia Zdrowia.
- Propagowano zdrowy styl życia w okresie wypoczynku letniego i zimowego dzieci i młodzieży.
- Propagowano szczepienia ochronne w tym przeciwko COVID-19.
- Propagowano rozsądne stosowanie antybiotyków w ramach Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach.
- Profilaktyka chorób odkleszczowych.
- Profilaktyka zatruc grzybami.

- Propagowano program „Profilaktyka 40 PLUS” – dotyczący badań profilaktycznych osób po 40 roku życia.
- Wspierano działania kampanii informacyjnej pt.: „Wybieraj Bezpieczną Żywność”.
- Profilaktyka chorób zakaźnych, podejmowano działania edukacyjne w placówkach oświatowo-wychowawczych zmierzające do rzetelnej informacji na temat podstawowych zasad zapobiegania zakażeniom koronawirusem tj.: stosowania podstawowych zasad higieny, jak skutecznie myć i dezynfekować ręce, jak prawidłowo nałożyć maseczkę oraz prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych.
- Propagowano obchody i akcje antytytoniowe: Światowy Dzień bez Tytoniu pod hasłem: „Deklaruję – nie palę!”, Światowy Dzień Rzucania Palenia.

Na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Sandomierzu <http://www.psse-sandomierz.pl/> zamieszczano informacje na temat prowadzonych akcji profilaktycznych. Prowadzono kolportaż materiałów edukacyjnych na tematy prozdrowotne. Współpracowano z placówkami oświatowo-wychowawczymi i podmiotami leczniczymi, jednostkami samorządowymi w ramach prowadzonych programów edukacyjnych i akcji prozdrowotnych. Celem działań było przeciwdziałanie zagrożeniom zdrowotnym poprzez poszerzenie wiedzy na tematy prozdrowotne, propagowanie zdrowego stylu życia, zachęcenie do kształtowania pozytywnych zachowań prozdrowotnych wśród społeczności powiatu.